

Slovenija, moja dežela

»Je mar Jugoslavija zakonska zveza brez možnosti ločitve?« se je v Borbi 15. septembra spraševal Dr. Ljode Ude. Događki le dobrih deset dni kasneje dajejo slutiti, da je Udetov vprašaj odveč. Predsedstvo SFRJ je v ponedeljek Slovence že drugič zapovrstvo opozorilo, naj prelože sprejem dopolnil k ustavi SR Slovenije, ko to pišemo (torek popoldne), zaradi menda tako sporne in protijugoslovanske slovenske ustave zborujeta tako CK ZKJ Jugoslavije kot zvezni zbor skupščine SFRJ, s trmastimi Kranjci pa se ukvarja tudi ustavna komisija skupščine SFRJ.

Ko bodo te vrstice med bralci, bo že jasno, kako so se večeraj glede slovenske ustave odločili delegati v skupščini Slovenije. Miran Potrč, predsednik ustavne komisije slovenske skupščine, na ponedeljkovi tiskovni konferenci kljub stopnjevanju pritiskom prosrbskega Beograda ni omahoval, rekoč, da ni odstopanja od predloga dopolnil k slovenski ustavi. Milan Kučan, predsednik slovenskih komunistov in član republiške ustavne komisije, je ponovno poudaril, da je sprejem dopolnil k ustavi Slovenije suverena pravica republike Slovenije, slovenskega naroda in njene skupščine, rekel je, da predlagane ustavne spremembe niso v nasprotju z ustavo

SFRJ in da se ve, kdo je v ustavnem sistemu Jugoslavije pristojen za ocenjevanje nasprotij med republiško in zvezno ustavo. Takšno pristojnost ima le zvezno ustavno sodišče, potem ko bo dopolnila sprejela slovenska skupščina.

Edina pristojna ustanova, ki se lahko ukvarja z (ne)ustavnostjo slovenskih dopolnil je torej ustavno sodišče Jugoslavije, to pa lahko obravnava le sprejete dokumente. Dokler delegati Slovenije ne bodo sprejeli predlaganih ustavnih amandmajev, ustavno sodišče Jugoslavije nima nikakršnih pooblastil razpravljati o tem, ali je in koliko je ustava Slovenije v soglasju oziroma v nasprotju z ustavo SFRJ. To dejstvo je izrazito potrdil tudi Krcun Dragović, sekretar ustavnega sodišča Jugoslavije. Drugi pa se v to niso pristojni vtikati.

Seveda pa tisti, ki jim ravnanje slovenske hrbtenice ni povšeči, dobro vedo, da je vedno »bolje sprečiti nego lečiti«. Delegati slovenske skupščine so tarče nezasiženih pritiskov, Slovence je treba tako ustrahovati, da bodo umaknili ali pa vsaj zelo zvoledeli ustavno dopolnila. Če bi delegati poslušali glas lastnega naroda, bi dopolnila v celoti sprejeli, nato pa razpisali še vseslovenski referendum, ki bi povedal, ali so ravnali prav. Toliko ope-

vana metoda »en človek, en glas« bi gotovo pokazala, da se v Sloveniji strinja s predlaganimi dopolnili k slovenski ustavi vsaj 80 odstotkov njenih prebivalcev. S tako odločitvijo in odstotkom pa bi že stopili na področje tako imenovanega naravnega prava. Zoper tako masovno sprejeto odločitev namreč ni pritožbe, vsi ugovori so ničevi. Če gledamo v tej luči, sta nam zaskrbljenost in pospešeno ukrepanje zaščitnikov monolitne Jugoslavije toliko bolj razumljiva.

Kaj pa, če se bo vse obrnilo proti Slovincem? Izredno stanje, sečnja slovenskih knezov, polni zaporji intelektualcev in oporečnikov, Kosovo v Sloveniji. Kaj takega bi še bolj prililo ognja na gnev slovenskega naroda, ki ga pristaži unitaristične opcije razvoja Jugoslavije noč in dan sramote že dve leti. Med njimi in nami že dolgo ni nobene ljubezni, tudi tanki je ne bodo pripeljali, saj je niso še nikjer in nikoli. Ravnanje in zahteve srbskega lobija v Jugoslaviji pa Slovence naravnost sili k misli, da bi tisto, kar eno od spornih dopolnil samo hipotetično dopuščala, tudi dejansko uresničili. Več ko bo novih žalitev, izrednih ukrepov, oklepnikov in specialcev, prej se bo to zgodilo.

Slovenija lahko spet najde svoje dostojanstvo in čast s sprejetjem ustavnih dopolnil, kot zmagovalka pa bo izšla tudi iz razmer, ki bodo podobne ali enake okupacijskim. Svoboda in čast posameznika ali domovine sta svetinj, za kateri je treba kaj storiti. Če ne bomo, nismo vredni, da ilačimo posvečena tla Slovenije, moje dežele.

MARJAN BAUER

Srečanje slovenstva v Toplicah?

Ocena letošnje in prve priprave na prihodnjo, še večjo prireditve

DOLENJSKE TOPLICE — Pretekli petek se je v Dolenjskih Toplicah sestel organizacijski odbor prireditve Srečanje v moji deželi in kritično ocenil prvo srečanje julija, ki je kljub slabemu vremenu in začetniškimi organizacijskim težavam dobro uspelo. Pokazalo se je tudi nekaj pomankljivosti. Ugotovili so, da bi prireditve prišla bolje do izraza, če bi bil prvi čas dovolj natančno določen vsebinski koncept prireditve in če ne bi bila propaganda prepozna. Pohvalili so zelo dobro organizacijo Tovarne zdravil Krka, pohvale vreden je bil tudi kulturni program, dobra predstavitev domače obrti, predvsem pa so ljudje dobro sprejeli vključitev cerkve in maševanje dr. Alojzija Šuštarja.

Prireditve Srečanje v moji deželi je nastala iz nekdanjega izseljenjskega piknika. Njen osnovni namen je, da bi povežala vse Slovence, ki živijo po svetu. Prav tu bi se lahko že prihodnje leto uresničila ideja o vseslovenskem kulturnem parlamentu oziroma o slovenskem narodnem zboru. Zlaja organizatorjev — Slovenske izseljenjske matice, Tovarne zdravil Krka in skupščine občine Novo mesto — je, da bi srečanje v Dolenjskih Toplicah predstavljalo zaključek vseh prireditev, ki bi se v tem tednu dogajale na Dolenjskem in v Beli krajini ali celo po Sloveniji in bi prikazovale slovenske običaje in kulturo. Še naprej naj bi ostala turistična prireditve s poudarkom na slovensko kulturo.

Srečanje bodo popestrili še z bogatejšim prikazom naše obrti, predvsem tiste, ki je značilna za Dolenjsko. Povabili bi radi tudi steklarstvo šolo iz Hrastnika. Kulturni program osrednje prireditve bodo spremljale slikarska kolonija, razstava slik izseljenčev in literarna razstava o življenju Ane Krasne. Tudi prihodnje leto bodo organizirali okroglo mizo. Za popestritev prireditve nameravajo organizirati tudi Button Box festival kot glasbeni izraz ustvarjalnosti slovenskih Američanov. J. ŽAGAR

O DELU ZKS MED 10. IN 11. KONGRESOM

SEVNICA — Poleg številnih organizacijsko-kadrovskih zadev bodo sevnški komunisti na današnji seji (28. septembra) občinskega komiteja obravnavali tudi osnutek poročila o delu ZKS med 10. in 11. kongresom Zveze komunistov Slovenije. Uvodni prispevki Franca Pipana, sekretarja MS ZKS za Posavje, predsednika OK ZK Romana Novšaka in sekretarja OK ZK Braneta Busarja z delovnimi naslovi razprav: V kakšnih družbenih razmerah smo delali, ko se je ZKS odzivala na izzive časa, »Kaj smo delali, kaj smo naredili« in »Kje vidimo možnosti za razplet krize«, obetajo živahen potek zadnje seje pred programsko-volilno konferenco. Osnovne organizacije ZK morajo te opraviti do 16. oktobra.

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA NOVO MESTO p. o. Ragovska 18 68000 NOVO MESTO

SVET VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE

RAZPISUJE prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

POMOČNIK RAVNATELJA za mandatno dobo 4 let

POGOJI:
— visoka ali višja izobrazba
— pravnik ali ekonomist
— najmanj 3 oziroma najmanj 8 let delovnih izkušenj
— zaželen vozniški izpit B kategorije
Prošnje z dokazilom o izobrazbi in uspešnosti delovnih izkušenj pri opravljanju odgovornih del in nalog pošljite na naš naslov z oznako: »ZARAZPISNO KOMISIJO« do vključno 2. oktobra 1989. 552/39

Proti tobaku v družini in šoli

»Kadilci, ne ogrožajte nekadilcev!« Vsako leto umre 2000 Slovencev za posledicami kajenja — Restrikcije in dražje cigarete — Z okrogle mize v Ljubljani

LJUBLJANA — Tobak je z izjemo atomske vojne, lakote in kužnih boleznij največja posamična grožnja za zdravje ljudi, ugotavljajo pri Svetovni zdravstveni organizaciji (WHO). Vsako leto odkrijejo približno milijon novih primerov pljučnega raka in do leta 2000 bo število lahko doseglo dva milijona.

Strokovnjaki se boje, da bo zlasti v deželah v razvoju, SZ, vzhodni Evropi in Kitajski prišlo do globalne pandemije bolezni, ki so v zvezi s kajenjem tobaka, in sicer že v zgodnjih letih naslednjega stoletja, če ne bodo že zdaj sprejeti ukrepi za njihovo preprečevanje.

Značilno je namreč, da se kajenje cigaret v teh deželah — semkaj spada seveda tudi Jugoslavija — naglo širi. Če je to tolažba, naj zapišemo, da v razvitih zahodnih deželah, zlasti v Veliki Britaniji, poraba tobaka upada, pri nas pa le zastaja. Kako bi bili zadovoljni, če bi se lahko tako »pohvalili denimo v gospodarstvu!

In kaj pri nas storiti, da bi zajezili zastiranje s tobakom? Kje so vzroki za premajhne uspehe pri preprečevanju in omejevanju kajenja pri nas? O tem so se spraševali tudi na okrogli mizi na republiškem Rdečem križu v Ljubljani, ki jo je v tednu boja proti kajenju (14. — 21. septembra) pripravila komisija za boj proti kajenju pri skupščini RKS. Predsednik te komisije prof. dr. Bojan Fortič je dejal, da brez restrikcij ne bo šlo. Po njegovih besedah se ameriški zdravnik ne more uveljaviti, če kadi. V

Nov »biser« Maribor: kako lahko referendum uspe, tudi če ne uspe

MARIBOR — V prejšnjem pismu, ko sem napovedoval mariborski referendum za združitev občin, nisem niti slutil, da šle slabe tri tedne kasneje (referendum je bil 10. septembra) ne bo možno natančno zapisati, kakšen je bil njegov izid. Komaj so Mariborčani pozabili na spomladansko blamažo z izvolitvijo novega mestnega župana, že se je štajerska prestolnica vnovič »izkazala« z naravnost diletantsko izpeljavo neke povsem nezapletene politične akcije.

V čem je zaplet? Štiri mestne občine so se v veliki večini odločile za vnovično združitev v eno občino Maribor, obema primestnim občinama, Rušam in Pesnici, pa ni uspelo izglasovati svoje samostojnosti, čeprav so njuni občinski možje (seveda z vso demokratično pravico) agitirali, naj se ljudje ne odločijo za združitev z enotno mestno občino, temveč naj izglasujejo svojo. Očitno je Pesničane in Rušane najbolj

šolah in zdravstvenih ustanovah ZDA se ne kadi! Zakaj pri nas Zavod za šolstvo nima večjega posluha, saj zdaj 40

• Precej bi lahko pripomogli k uspehom akcije proti kajenju tudi v novinarskih hišah, a če povemo, da se je od povabljenih 13 hiš udeležilo okrogle mize v Ljubljani le pisec tehle vrstice, to pove dovolj o podcenjevanju (in še o čem) družbeno koristne akcije.

do 50 odstotkov srednješolske mladine kadi?

Vsako leto umre v Sloveniji okrog 2000 ljudi ne le za pljučnim rakom, ampak tudi za drugimi posledicami kajenja. Res so krizni časi malce nenaklonjeni, da bi nekadilsko gibanje imelo večjo družbeno podporo. Toda treba bo začeti že v družini, da starši ne bodo dali žepnine za cigarete, nadaljevati pa v šolah, kjer naj ne bi več dovoljevali kajenja. Seveda bodo morali biti pri vsem tem za zgled odrasli, tako starši kot učitelji. Doseči je treba tudi večje podražitve tobačnih izdelkov, kajti te še naj-

prestrašilo spoznanje, da so v sedanjih občinah kot delu mesta Maribora živeli ceneje, kot bi živeli v novih, saj je mesto opravljalo vrsto funkcij tudi zanje, zdaj pa bi si ves upravni aparat morali sami nakopati na glavo. Tako se je manj od potrebne polovice vseh volilnih upravičencev izreklo proti samostojnosti.

Toda že drugi dan po referendumu so pravniki ugotovili, da sta se Ruše in Pesnica res odločili, da ne bosta samostojni, vendar se s tem nista odločili, da se bosta združili z Mariborom. Tega vprašanja namreč na glasovalnici ni bilo! Poleg tega je zakon o referendumu jaseen: če referendum ne uspe, ostane vse po starem. Ker so Ruše in Pesnica že občini, torej občini ostaneta in sta samostojni! Še bolj preprosto: če bi referendum uspel, bi bili občini samostojni, ker ni uspel, sta tudi. Naravnost genialna zamisel!

Najbolj so se ob takšni razlagi seveda počutili »nategnjene« tisti, ki so glasovali proti samostojnosti, prepričani, da so s tem glasovali za nadaljnji obstoj v okviru »enotnega« Maribora. Njihovi lokalni funkcionarji so jim razložili, da ni tako, z mestne ravni pa so prihajali razburjeni glasovi, da se v obeh občinah »delajo norca iz ljudi« in da sploh ni druge alternative kot združitev z Mariborom; a to so po svoji stari navadi počeli post festum, potem ko jih je kritična javnost v mestu še nekaj dni pred referendumom opazarjala na možne zaplete zaradi različnih vprašanj, ki so bila v posameznih občinah na glasovnicah, in zaradi nerazjasnjene odgovora, kaj za koga kak referendumski izid pomeni.

Zdaj vsi skupaj čakamo na pojasnilo pristojnih republiških organov. MILAN PREDAN

bolj prispevajo k zmanjševanju kajenja, in pa to, da bo bolj ubožo nekadilsko gibanje iz tega naslova imelo kakšen dinar več za ozaveščanje o škodljivosti kajenja. P. PERC

REPUBLIKA BOLJŠA

NOVO MESTO — Dolenjsko gospodarstvo je do konca julija izvozilo za dobrih 219 milijonov dolarjev izdelkov ali za 7 odstotkov več kot v enakem lanskem času. Na trgih s trdnjavo je še vedno ustvarilo 83,69 odstotkov vsega izvoza. Uvoz je v sedmih mesecih znašal 213 milijonov dolarjev, s konvertibilnih trgov je bil večji kar za 18 odstotkov, skupen za odstotek manj. Stopnja pokritosti uvoza se je na konvertibilnem področju znižala iz lanskih 97,53 na 87,48 odstotka, medtem ko je skupna stopnja zaradi presežkov v kliringu še pozitivna. Izvoz se je najbolj povečal v novomeški občini, za 8 odstotkov, samo konvertibilni pa povsod drugje bolj, čeprav je novomeški delež seveda še vedno prek 90-odstoten. Ker se je slovenski izvoz v tem času povečal kar za 18 odstotkov, je dolenjski delež v njem padel, z lanskih 11,92 na 10,82 odstotka.

Medobčinsko društvo slušno prizadetih Novo mesto

razpisuje na podlagi sklepa izvršnega odbora z dne 26. 7. 1989 in statuta društva prosta dela in naloge

— tajnika društva

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z družbenim dogovorom o kadrovski politiki v občini Novo mesto, poleg teh pa še naslednje pogoje:
— končana VI. stopnja strokovne izobrazbe družboslovne smeri,
— 2 leti delovnih izkušenj.
Vloge z opisom dosedanjega dela ter dokazili o izpolnjevanju pogojev ter življenjepisom naj pošljejo kandidati v osmih dneh po objavi razpisa Medobčinskemu društvu slušno prizadetih, Sokolska 2, Novo mesto. O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po končanem postopku imenovanja. 551/39

Pod strokovnim vodstvom poučujemo igranje na inštrumente za:

- zabavno glasbo
- narodnozabavno glasbo
- jazz
- klasično glasbo

Možnost začetnih, nadaljevalnih in visokih programov. Informacije po telefonu (068) 25-179.

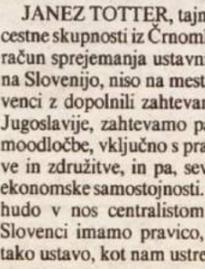
Naša anketa

Ta poraz bi bil usoden

Ko to pišemo (torek zjutraj), še ni znano, koliko žolča se bo še zliło na Slovenijo zaradi predlaganih dopolnil k slovenski ustavi tik pred njihovim sprejetjem v republiški skupščini in ravnania le-te. Glede na pravo pogromštvo v zadnjih dneh oz. tednih v nekaterih delih Jugoslavije in na začudenje zbujujoče razprave ter opozorila (ki seveda pomenijo nezasižen pritisk na Slovenijo, enotno in združeno, kot že dolgo ne) v zveznih organih, ki so v glavnem le še izpostava nasilne srbske politike, ni veliko tveganja z napovedjo, da ga ni bilo malo. Za terek je bilo namreč napovedanih cel kup na hitro sklicanih sestankov zveznih organov, že v ponedeljek pa je predsedstvo SFRJ s prstom še drugič požgalo Slovenijo. Ob sprejemanju srbske ustave na Kosovu v senci tankov, ob ubijanju demonstrantov, ob izolacijah, diferenciacijah, političnih procesih itd. so vsi ti organi molčali kot kapljici, ali pa so temu prek raznih borbevskih, partijskih in drugih podobnih združenj celo poskrali. Povsem očitna slovenska odločnost vztrajati na predlaganih dopolnilih, ki je tako razpenila jugovzhodne dele, vajene naše ponižnosti, pa je nujna: za obrambo slovenske suverenosti in za svobodno, demokratično Jugoslavijo enakopravnih narodov. Ta poraz bi bil usoden.

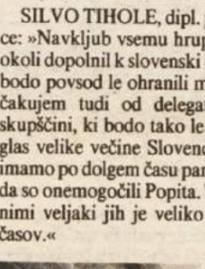
JOŽE ŽUGELJ, kmet iz Dragomlje vasi pri Metliki: »Pri teh ustavnih amandmajih gre po moje za biti ali ne biti slovenskega naroda, njegove suverenosti in samostojnosti. Tu ne sme biti nobenega popuščanja. Ne samo, da smo te zahteve podpisali v Termeljni listini in Majniški deklaraciji, to kar zahtevamo z amandmaji, vsebujeta tudi deklaracijo OZN in helsinška deklaracija. Vsi vemo, da je bila nova srbska ustava sprejeta v senci tankov, ne smemo pa dovoliti, da bi ta senca segla do Ljubljane.«

JANEZ TOTTER, tajnik komunalne in cestne skupnosti iz Črnomlja: »Očitki, ki na račun sprejemanja ustavnih dopolnil letijo na Slovenijo, niso na mestu. Ni res, da Slovenci z dopolnili zahtevamo odcepitve od Jugoslavije, zahtevamo pa pravico do samoodločbe, vključno s pravico do odcepitve in združitve, in pa, seveda, pravico do ekonomske samostojnosti. Vse to gre očitno hudo v nos centralistom in unitaristom. Slovenci imamo pravico, da si napišemo tako ustavo, kot nam ustreza.«

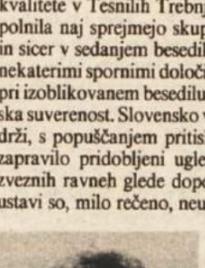
MARKO SALMIČ, pomočnik vodje prodaje v Krki Izolacije Novo mesto: »Polnoma se strinjam s predlaganimi dopolnili k slovenski ustavi, mislim, da je za prav takšne še skrajni čas. Podpiram slovensko vodstvo, da vztraja pri njihovem sprejetju. Menim, da mora o tem odločiti izključno slovenski narod in mislim, da ne bomo spet popustili zaradi kritik in napadov iz drugih delov Jugoslavije in iz zveznih organov. Pravzaprav so te reakcije po moje celo pripomogle k osveščanju naše javnosti.«

SILVO TIHOLE, dipl. pravnik iz Sevnice: »Navkljub vsemu hrupu in napetostim okoli dopolnil k slovenski ustavi mislim, da bodo povsod le ohranili mirno kri. To pričakujem tudi od delegatov v slovenski skupščini, ki bodo tako le potrdili voljo in glas velike večine Slovencev. Sreča je, da imamo po dolgem času pametno vodstvo in da so onemogočili Popita. Toda med lokalnimi veljaki jih je veliko še iz Popitovih časov.«

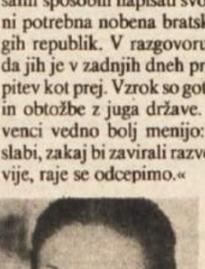
JANEZ IVŠIČ, direktor Motela Petrol Čatež: »Veseli me, da se je slovenski politični vrh enkrat opogumil in postavil stvari, kot je treba. Nekoliko se bojim, da bi stopil korak nazaj, ker so našo ustavo po Jugoslaviji preveč spolitizirali v slabem smislu. Ljudje, in tudi jaz osebno, pričakujemo, da bo slovensko vodstvo vztrajalo pri vseh amandmajih, tudi dveh, ki sta dvignila največ prahu v državi. Znebiti se lažnih skupnih interesov, zaradi katerih smo zabredli v krizo.«

FRANC CVELBAR, analitik kontrole kvalitete v Tesnilih Trebnje: »Ustavna dopolnila naj sprejmejo skupščinski delegati, in sicer v sedanjem besedilu, torej skupaj z nekaterimi spornimi določili. Z vztrajanjem pri izoblikovanem besedilu se izraža slovenska suverenost. Slovensko vodstvo se dobro drži, s popuščanjem pritiskom bi si doma pripravilo pridobljeni ugled. Razprave na zveznih ravneh glede dopolnil k slovenski ustavi so, milo rečeno, neupravičene.«

FRANC MAROLT, serviser v Riku Ribnica: »Strinjam se z ustavnimi dopolnili, posebno s tistim, da Slovenija sama razpolaga s svojim dohodkom in narodnim bogastvom. Celó oče ne preživlja sina vse življenje, kot mi nerazvite. Iz tega dopolnila izhaja vse ostalo: strah ali želja po odcepitvi, strah ali želja po uvedbi izrednega stanja itd. Sicer pa imamo vojsko zato, da brani naše meje pred zunanjim sovražnikom, ne pa, da kroti zdaj ta, drugi drugi narod ali narodnost.«

FANI KOPAČ, prodajalka v kiosku Dela v Kočevju: »Menim, da smo Slovenci sami sposobni napisati svojo ustavo in nam ni potrebna nobena bratska pomoč iz drugih republik. V razgovoru z ljudmi slišim, da jih je v zadnjih dneh precej več za odcepitve kot prej. Vzrok so gotovo razne kritike in obtožbe z juga države. Zaradi njih Slovenci vedno bolj menijo: če smo že tako slabi, zakaj bi zavirali razvoj ostale Jugoslavije, raje se odcepimo.«

PAVLA KALAN, dipl. pravica na sek. za notranje zadeve občine Krško: »Mislim, da morajo v ustavi ostati zapisana vsa tista določila, ki jih je slovenski narod sprejel. Ne morem se strinjati, da smo pravico do samoodločbe že porabili; če smo prišli v federacijo prostovoljno, potem jo lahko tudi zapustimo. To mora ostati v ustavi, čeprav je sedaj čisto pravna kategorija. Ne vem, kaj vse še lahko doleti Slovence kot majhen narod v prihodnosti.«

Kmetijstvo

MEGIJSKA RAZSTAVA PLEMENSKE ŽIVINE
NOVO MESTO - V prostorih kmetijske šole Grm bodo v torek, 30. septembra, odprli regijsko razstavo goveda rjave pasme, na kateri bodo plemenske telice tudi nagrajene. Ob 9. uri bo ocenjevanje, ob 10. uri podelitev nagrad ter revija najkrajših živali. Najboljšim rejcem bodo podelili priznanja Zadrugne zveze Slovenije. Pridite, delo vas bo počakalo!

VODNIK V KUPČIJI

Dokupne in prodajne cene v KZ Novo mesto
 Teden se odkupne cene živine niso spremenile, tako da še vedno plačujejo ekstra klase za meso po 98214 za kilo, 1. klaso po 91071 din, 2. klaso po 83928 din in izven klase po 728 din. Tudi odkupne cene za kilo telet so ostale nespremenjene, za plačujoče teleta po 60000 do 69000 din, moška po 65000 din, ženska po 60000 din, in za zakol po 61000 din. Tudi tednu je bistveno poskočila cena jagnjskega mesa, in sicer za celih 43,1 l. Temu primerno so poskočile tudi odkupne cene prašičev od 65000 do 70000 din. Kljub dokaj visokim cenam prašičev pa teh ni dosti naprodaj.

Dokupne in prodajne cene v MOKROBODU KRŠKO
 Tudi v Krškem se odkupne cene živine niso spremenile. Tako za ekstra klase plačujejo po 95000 din za 1. klaso, po 92000 din za 2. klaso in po 89000 din za 3. klaso. Tako plačujejo za meso. Poprčna cena govejine je po 145000 din za kilo, kupci pa imajo ob takojšnjem plačilu 10 odst. popusta.

REJMIŠČE V BREŽICAH — Na razstavi sejm so imeli naprodaj prašičev, starih do 3 mesece, in starejših. Prodali so 97 mlajših in 1500 din, in sicer oboje po 60.000 din na kilo žive teže.

Kmetijski nasveti

Več dobrih krušnih sort!

Novemskim kmetom, dolenskim pa še posebej, je zaradi raznolikih podnebnih in rastišnih razmer te naše ljube slovenske zemlje kaj težko svetovaleško zrnje najvržje v zemljo ob bližajoči jesenski setvi. K sreči je na veliko, iz leta v leto pa se povečuje, saj se je samo v minulih treh letih v jugoslovanska pšenična sorta lista obogatila kar za 75 novih domačih sort in 4 tuje.

Dobro sorte pšenice se ne zahteva samo velik in stalen pridelek, marudni kakovost zrnja, odpornost proti boleznim in poleganju idr. V Sloveniji pridelujejo kmetovalci že nad polovico vse pšenice s slabo tehnološko kakovostjo, ker pač dajejo večji pridelek in jih pekovske zahteve ne pričajo dovolj. Lahko pa pričakujemo, da bo doslednejše plačevanje kmetov za kakovost vnovič spodbudilo setev dobrih krušnih sort.

Setevne sorte pšenice, ki imajo debelejšo in krajšo slamo, dobljajo bolj odporne in omogočajo izdatnejše gnojenje z dušikom, dajejo malo slame za nastil. Če kdo zaradi potreb hleva potrebuje več nastila, naj se odloči za daljšo slamo, poleganje pa prepreči z uporabo pripravkov na osnovi CCC (stabilan).

V sortnem izboru ozimnih žit za leto 1989/90 priporoča Kmetijski inštitut Slovenije za osrednjo oz. južno Slovenijo naslednje pšenične sorte: NS 20, zagrebčanko 2, lonjo, balkan, džerdanko, zelengoro, jugoslavijo, sazvezado, ano, dvanajsto in iskro. Kot se vidi, so zaradi takih ali drugačnih razlogov iz lanske sorte liste baranjka, una, cibalka, in partizanka, nizka.

Več o pšeničnih sortah in jesenski setvi žit prihodnji teden izpod perila inž. Toneta Hrovata.

ozimni ječmen priporoča inštitut sorte alpha, robur, NS 293 in sladoran, ozimno rž sorto danco, za ozimno ritkalo pa sorto clercal.

Vedno znova kaže opozarjati poljedelce, naj dosledno uporabljajo priredilno agrotehnične ukrepe, to je, naj dobro pripravijo tla, zagotovijo kakovostno gostoto posevka in pravilno gnojijo. Res smo v naši republici dosegli že skoraj povprečnih 40 stotov zrnja na hektar, vendar to še zdaleč ni dovolj, ki ga ne bi mogli izdatno preseči in ki bi v razvitem svetu res kaj pomenil.

Inž. M. L.

NOVO!

Dicuran forte

načrtovan uspeh

Mleko po evropskih predpisih

Dolensko-posavski veterinarji se ogrevajo za pridobivanje t. i. prednostnega mleka — Iz nekaterih hlevov že zdaj dobra kakovost — Visja cena

TREBNJE — Dolensko-posavski veterinarski zavod bo z raziskovalno nalogo proučil možnosti za pridobivanje visoko kakovostnega mleka na območju občine Trebnje. Po dosedanjih večletnih podatkih veterinarski strokovnjaki namreč ugotavljajo nadpovprečno kakovost mleka iz nekaterih hlevov na trebanjskem območju, zato ocenjujejo, da možnosti za to mleko so.

Ob kvalitativnih ne gre zanemariti količinskih podatkov. Občina Trebnje je v letu 1988 oddala 7,9 milijona litrov mleka; pred njo je med štirimi dolenskim občinami novomeška s 14,6 milijona litrov, sledita ji črnomaljska s 4,3 in metliška z 1,8 milijona litrov oddanega mleka. Dolenski kmetje so s tem namolzi daleč večje količine mleka, kakor jih potrebuje regija, in so tako tudi z lanskim mlečnim deležem ostali pomemben preskrbovalec Ljubljane. Velik presežek v mlečni ponudbi beleži tudi trebanjska občina, saj njeni kmetje oddajo kar šest sedmin mleka za potrebe trga zunaj občinskih meja, zlasti ljubljanskega. »Žal je zdaj tako, da mešamo slabo in dobro mleko. To pomeni, da kmetje iztržijo približno enako, čeprav nekateri od njih oddajajo mleko, katerega bakteriološka slika je sprejemljiva celo za stroge evropske predpise,« pravi direktor DPVZ mag. Franc Colarič.

Veterinarski zavod želi ob podpori Trebnjega in ljubljanskih mlekmarn krog pridelovalcev kakovostnega, t. i.

prednostnega mleka razširiti za petino, s tem da približno petina trebanjskih kmetov že zdaj oddaja mleko, ki bi že ustrezalo merilom za posebno mleko. Trebanjski občinski izvršni svet je načrt veterinarjev podprl moralno in hkrati odobrill zanj za letos 20 milijonov dinarjev pomoči. Ljubljanskih mlekmarn po dosedanjih ugotovitvah veterinarjev ne bo pri projektu, ker pogrešajo način lo-

čevanja posebnega mleka od ostalega. To je eden od njihovih pomislekov, ki bi ga po mnenju veterinarjev lahko rešili s posebnim odkupom in ločenim shranjevanjem prednostnega mleka. Tak dražji način bi kmetje lahko plačevali z večjim iztržkom od kakovostnejšega mleka. Za predelavo prednostnega mleka, namenjenega za sararstvo in farmacevtsko industrijo, bi po načrtih veterinarjev prišla v poštev manjša zasebna obratovalnica, za katero je interes, ali pa lokalna dolenska mlekmarna z več obrati.

M. LUZAR

Krompirja polovico manj

V brežiški občini tudi slaba kakovost — Pri pšenici so izpad nadoknadili s ponudbo Hrvatov

BREŽICE — Poljedelcem slabo kaže, saj so imeli samo zaradi juljskega neurja za sto milijard dinarjev škode in deževje je to pozneje še povečalo. Kmetje so hudo razočarani nad krompirjevo letino. Malo ga je in ponekod ga niti z seme niso pridelali.

»Pogodbe smo sklenili za 250 ton, vendar bo odkup za polovico manjši,«

pravi vodja poljedelske proizvodnje TOK kooperacija Agrarie Janez Zevnik. »Najslabši pridelek je na težkih tleh, kjer je veliko vlage, na kakovost pa vpliva tudi okuženo seme.

Težave pričakujejo tudi pri jesenski setvi, ker koruza slabo dozoreva. Če ne bo dovolj sončnih dni, se bo dozorevanje za tri tedne zavleklo. To pomeni zakasnitev setve pšenice, za katero je najugodnejši čas med 5. in 15. oktobrom. Kuruze bo manj kot navadno. TOK bo odkupil 2.000 ton silažne koruze in 800 ton zrnja. Silažo bo porabil za farmo v Globokem, zrnje pa delno za govedo in prašiče in delno za farmo.

Pogodbe za setev pšenice že sklepajo in računajo, da bo z njo posejanih 450 ha, toliko kot lani. Za te količine so na voljo seme in zaščitna sredstva.

Zevnik je povedal, da so letos kljub ujamu odkupili 1500 ton pšenice, čeprav ponekod niso imeli kaj žeti. Izpad pri kooperantih v občini so nadomestili s ponudbo poljedelcev s Hrvaškega.

J. T.

- Povprečna evropska kmetijska meri okoli 17 hektarjev, naša pa le nekaj več kot tri hektare obdelovalne zemlje.
- Ameriški farmar dobi za tona pšenice 215 dolarjev. Isto tona potem na čičaški borzi prodajo za 115 dolarjev, včasih pa celo za 95. (Dušan Sekulič)

Revna trgateg

Zgodnje sorte grozdja v Beli krajini pod povprečno letino

METLIKA — Od sobote, 16., do torka, 19. septembra, so v metliški Vinski kleti sprejemali grozdje zgodnjih sort, se pravi šentlovenško, portugalko in gammay. Tudi ta prevzem je pokazal, da bo letošnja letina grozdja podpovprečna, kar so seveda vinogradniki vedeli že prej, saj je bilo tako rekoč celo leto vinogradnikom izrazito nenaklonjeno. Kaže, da bo letos v Beli krajini grozdja približno toliko kot lani, ko je bila letina zelo pičla.

Ob trgatvi zgodnjih sort je metliška klet prevzela 61 ton portugalka, 28 ton šentlovenške in 12 ton gameja, kar je za več kot polovico manj kot ob povprečnih letinah. Zaradi slabega zdravstvenega stanja v vinogradih so se morali bolj zgodaj odločiti za trgateg, zato so tudi sladkorne vrednosti pod povprečnimi in bo treba mošt dosladkati. Te dni se bo začela trgateg kraljevine in mešanega belega grozdja, rok za trgateg drugih sort pa bodo določili kasneje.

V metliški kmetijski zadrugi so že pred časom določili odkupne cene za grozdje. Žametno črmino in portugalko bodo plačali po 0,70 DEM za kilogram, seveda v dinarjih po uradnem tečaju na dan izplačila, to je 2. novembra; ta cena velja za povprečno sladkorno stopnjo na prvi dan trgateg. Šentlovenško in frankinjo bodo plačali po 0,85 DEM za kg, gammay 0,9, kraljevino in mešano belo po 1,1 DEM ter laški rizing po 1,5 DEM za kg. Te cene veljajo za grozdje belokranjskega vinorodnega okoliša.

A. B.

Srednja kmetijska šola Grm

Sevno na Trški gori 13, Novo mesto
 razpisuje dela in naloge

RAVNATELJA ŠOLE
 Pogoj: Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi pogoj 511. člena Zakona o združenem delu in določila Zakona o usmerjenem izobraževanju in imeti smisel za poslovno tehnično in pospeševalno delo ter sposobnost za organizacijo in vodenje kmetijske proizvodnje. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev bomo sprejemali 15 dni po objavi razpisa na naslov: Srednja kmetijska šola Grm, Sevno na Trški gori 13, 68000 NOVO MESTO — za razpisno komisijo. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po zbiranju prijav. Začetek dela je 1. 12. 1989.

549/39

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Napake stanejo

Čas trgatve je za vinogradnika najlepší čas, hkrati pa so opravila, ki ta čas spremljajo, strokovno zelo zahtevna. Z napakami pri trgatvi in predelavi grozdja lahko zelo hitro razvrednotimo ali celo uničimo vso, za kar smo se v vinogradu vse leto trudili.

Da bomo pri teh delih uspešni, se moramo nanje dobro in pravočasno pripraviti. Te priprave obsegajo predvsem pripravo posede, strojev, prostorov za predelavo grozdja in seveda tudi pravočasno pripravo vrelnega nastavka selekcioniranih kvasovk.

Potrebno je izbrati tudi pravi čas trgatve za posamezne sorte. Zdravo grozdje na trti vsak dan zelo veliko pridobi. Poveča se vsebnost sladkorja pa tudi drugih snovi, ki izboljšujejo kakovost vina in jih s sladkorjem mošta ne moremo dodati. Zato bomo s trgatvijo počakali, dokler bo to dovoljevalo zdravstveno stanje grozdja.

Nasveti dr. Šikovčeve

Predstavnica katedre za vinarstvo pri BTF v Ljubljani prof. dr. Slavica Šikovc, v članku »Napake, ki jih ne smemo delati pri trgatvi«, svetuje vinogradnikom naslednje:

Čas od obiranja grozdja do predelave naj bo čim krajši. Grozdje mora biti do predelave celo, nepoškodovano. Zato ga ne smemo tlačiti v obiralne posode ali brente. Sproti odbiramo gnile grozde in jagode, ker moramo mošt iz takega grozdja obvezno takoj zažveplati, razsluziti — pretočiti po 12 do 24 urah, kar je odvisno od gnilobe, ter dodati šele po pretoku 2-odst. vrelni nastavek selekcioniranih kvasovk, ki se dobijo pri katedri za vinarstvo Biotehniške fakultete, Jamnikarjeva 101, in si jih mora vsak uporabnik pred uporabo sam razmnožiti.

Kako v Švici spremljajo zorenje

Povzetek članka iz vinogradniške in sadjarske revije Schweizerische Zeitschrift für Obst und Weinbau — Odločilna vloga posebnih kontrolorjev

Švicarski kmetijski zakon iz leta 1951 daje smernice, kako pospeševati pridelavo kakovostnega grozdja. Država financira »enega od najvažnejših ukrepov za doseg tega cilja, izvedbo kontrole trgateg«. Meritve sladkorja opravljajo v vsakem vinorodnem okolišu za vsako sorto in rezultati meritve so

osnova pri določevanju cene za grozdje. Kontrolorje imenuje država. Uspesabjanje kontrolorjev je na inštitutu v Wädenswilu, vsako leto pa dobivajo že kvalificirani kontrolorji nova navodila na seminarjih tik pred trgatvijo. Pristojni urad pravočasno razporedi kontrolorje v določen vinorodni ožji okoliš. Pravilo je, da ni razporejen v domači kraj. Naloga kontrolorja je, da obvlada vsa odkupna mesta in vse kletarje, ki doma pridelujejo svoje grozdje. Vinogradniki in kupci grozdja se potrudijo, da dobijo za svoje grozdje uradno potrdilo, ki ga izda kontrolor, in na njem je navedena sladkorna stopnja. Kontrolor mora biti v času trgateg vsak trenutek na razpolago. Odkupna cena se oblikuje na osnovi sladkorne stopnje; med grozdem iste sorte so v ceni velike razlike, pač glede na kakovostni razred, ki ga je grozdje doseglo. Zato mora kontrolor zeti natančno in pošteno meritve, če hoče imeti zaupanje vinogradnikov in kupcev. Na osnovi meritve se določa tudi predtrgateg in glavna trgateg.

Kontrolor je obvezan, da med trgatvijo obišče vse vinogradnike, kjer v kleti lahko ponovno zmeri mošte, da bi po pravil morebitne pomote, nastale pri merjenju sladkorja v vinogradu. Poleg tega so naloge kontrolorja med trgatvijo naslednje:

— ugotavljati zdravstveno stanje grozdja in količino pridelka na enoto površine;

— pri belih sortah preveriti, če za prvo kakovost vinogradniki odbirajo ranjane, ciknjene jagode, plesnivo grozdje, zelene dele grozdja in grozdje z gnilimi peclji. Pri rdečih sortah smejo za prvo kakovost vzeti na tropu le zdrave, dobro zrele jagode. Ciknjene in zelene jagode se morajo v vinogradu odstranjevati in jih ne smejo predelati;

— ne sme dovoliti trgateg, če je grozdje vlažno (dež, rosa);

— pri vročem vremenu preverja, če so sprejemališča grozdja zasenčena pred pripeko.

Pri prodaji grozdja mora kontrolor obvezno uradno ugotoviti sladkorno stopnjo. Pri kontroli sladkorne stopnje v drozgi ali moštu v zidnicah pri vinogradnikih ali v zadrugah kletih ne sme kontrolor vzeti vzorca pod rokbalnikom, ne da bi vsebino dobro premešal. V primeru, da se z rezultatom meritve lastnik ali enolog ne strinja, vzame kontrolor vzorec še enkrat in je veljavna druga meritve.

Za vsak dan trgateg se zahteva uradno potrdilo, na katerem morajo biti navedeni količina grozdja, sorta, poreklo, lega vinograda ter podpis kontrolorja. Potrdila so izhodiščni dokumenti lastnika vina ali vinskega trgovca, ki je grozdje kupil, pri kasnejših inšpekcijskih pregledih vina.

Pripravil: mag. JULIJ NEMANIČ

- Zatira istočasno vse širokolistne semenske in travne plevle.
 - Čas za škropljenje lahko izbirate, od setve pa vse do razraščanja žita spomladi.
 - Ni omejitve glede temperature in razvoja žita.
- Dicuran forte... najbolj gospodarna rešitev proti plevelom v žitu. Zato v vaši zadrugi zahtevajte dicuran forte.

Zmanjšati stroške, kjer le gre

Kritične razmere v financiranju družbenih dejavnosti v prvem polletju že precej izboljšane — Izvršni svet zahteva temeljito analizo poslovanja

NOVO MESTO — V letošnjem prvem polletju so bila sredstva za družbene dejavnosti še vedno omejevana in zaradi nenehne nelikvidnosti in vedno večje inflacije tudi v Novem mestu ni bilo mogoče brez problema uresničevati tovrstnih dogovorjenih in sprejetih programov. V tem času so sivi družbenih dejavnosti zbrali 118.453 milijarde dinarjev dovoljenih sredstev, kar je bilo 35,2 milijarde ali 30 odstotkov manj, kot bi potrebovali.

Skoraj dvomesečni izpad priliva sredstev v pol leta, največji v izobraževalni (40 odst.) in zdravstveni (37 odst.) skupnosti, plačevanje prispevkov za zamikom osmih in več dni, vrnitev prispevkov organizacijam, ki so lani poslovale z izgubo, je skupnostim povzročalo velikanske težave v financiranju programov. Najemala so kratkoročna posojila in plačevale obveznosti za zamudo, manjkajoča sredstva pa so obveznosti za drugo polletje. Nelikvidnost sisov so seveda močno čutili izvajalci v družbenih dejavnostih. Zaradi pomanjkanja sredstev so lahko poravnali le

najnujnejše materialne stroške, osebnih dohodkov jim s tistimi v gospodarstvu ni uspelo uskladiti, zdravstvene ustanove in VVO so imele ob polletju tudi izgubo.

Zaradi tako velikih težav in primanjkljaja je bila za zdravstvo in izobraževanje v julijem zvišana prispevna stopnja. Ker učinek ni takojšen, ampak razpotegnjen vse do konca leta, so sivi (izobraževalni, zdravstveni, kulturni in otroškega varstva) najeli brezobzorno likvidnostno posojilo pri republikih sisih v skupnem znesku 27 milijard dinarjev, ki ga bo treba vrniti do konca leta.

Z njim so skupnosti poravnale svoje obveznosti do izvajalcev do konca avgusta in s tem seveda bistveno popravile njihov položaj, le medobčinske zdravstvene ustanove so še v stiski, ker druge občine tega niso storile. Kljub vsemu naj bi bil ob devetmesečju še primanjkljaj v znesku 52 milijard, medtem ko bi višja prispevna stopnja do konca leta morala opraviti z njim. Seveda so to predvidevanja, ocene, natančnejše planiranje je spričo naše inflacije skoraj neizvedljivo. Vsekakor pa ni pričakovati, da bi družbenim dejavnostim cvetele rože, še posebno ne, ker tudi občinskemu gospodarstvu v veliki meri venejo.

Občinski izvršni svet je v septembru že dvakrat obravnaval poročilo skupne službe sisov družbenih dejavnosti o poslovanju le-teh, saj ga mora posredovati delegatom v občinski skupščini. Na seji 5. oktobra, ko bo na dnevnem redu gospodarnost, pa ga še ne bodo dobili v roke. Izvršni svet vztraja, da mu še vedno manjka analiza realizacije programov, poslovanja izvajalcev, prispevnih stopenj, zaposlovanja, primerjave s Slovenijo, pa tudi analiza učinkov izvajanja racionalizacijskih ukrepov. Količnik so ti obdelani v dopolnjenem poročilu, so v glavnem le tisti, ki so v breme oz. na škodo uporabnikov. Izvršni svet pa meni, da se mora dati kaj storiti tudi v okviru tistih nekaj odstotkov stroškov, na katere izvajalci imajo vpliv in ki tudi najbolj bodo v oči.

Z. L.-D.

GROZEČA BREZPOSELNOT

METLIKA — V začetku tega meseca je bilo na metliški skupnosti za zaposlovanje prijavljenih kar 154 iskalcev zaposlitve. Kako močno se je število iskalcev zaposlitve v tej belokranjski občini povečalo samo v zadnjem letu, najbolj zgovorno kaže podatek, da je bilo lani ob tem času na skupnosti prijavljenih celo nekaj manj kot 60 ljudi. 77 iskalcev zaposlitve, se pravi točno polovica vseh prijavljenih, je mlajših od 27 let, prvo zaposlitev pa išče 43 ljudi. Največ iskalcev zaposlitve, 75, je brez poklica, dveletno šolo jih ima 8, triletno 45, 4-letno 21, z višjo izobrazbo pa jih je 5. Med tistimi iskalci zaposlitve, ki imajo končano 4-letno srednjo šolo, je največ ekonomskih ter upravno-administrativnih tehnikov in gimnazijskih maturantov.

OTČEČ — Po večletnem premo-ru so krajanje skupnosti Otočec spet praznovali svoj krajevni praznik. V velikem številu so se zbrali v kulturnem domu v soboto, 23. septembra, in se spomnili na ta dan pred 46 leti, ko so pod italijanskimi strojnimi in bombami padli aktivisti v Beceletovi jami.

Za praznik so izbran program pripravili učenci osnovne šole Gubčeve brigade NOV in domači mešani pevski zbor. Osrednji dogodek slovesnosti pa je bila podelitev krajevnih priznanj najzaslužnejšim aktivistom in organizatorjem del, ki so trajnega pomena za prebivalce vse krajevne skupnosti. Prejeli so jih: Jože Pavlin s Pahe, Jože Borse iz Herinje vasi, Janez Zidarič iz Lutrskega sela, Milan Klojučar iz Zdinje vasi, MPZ KUD Otočec, Slavko Gregorič iz Gornjega Kronovega in Andrej Eršte iz Črešnjic. Krajevni praznik je bil tudi priložnost za slovesno otvoritev večnamenskega doma družbenih organizacij in društev, ki so ga največ s prostovoljnimi delom in biralnimi akcijami gradili osem let. Pobuda gasilcev Otočca, da bi imeli svoj dom, se je uresničila leta 1981, ko so slovesno položili temeljni kamen. V petih letih je bil dom pod streho in gasilci so se že lahko vselili v spodnje prostore. Prostore v nadstropju so po zaslugi prizadevnega predsed-

PRIZNANJE — Andrej Eršte iz Črešnjic (na levi) je prejel priznanje krajevne skupnosti za aktivno delo

Nov dom za praznik Otočca

Odpri so ga za praznik KS Otočec — Le osem od 23 vasi ima vodovod in telefon

OTČEČ — Po večletnem premo-ru so krajanje skupnosti Otočec spet praznovali svoj krajevni praznik. V velikem številu so se zbrali v kulturnem domu v soboto, 23. septembra, in se spomnili na ta dan pred 46 leti, ko so pod italijanskimi strojnimi in bombami padli aktivisti v Beceletovi jami. Za praznik so izbran program pripravili učenci osnovne šole Gubčeve brigade NOV in domači mešani pevski zbor. Osrednji dogodek slovesnosti pa je bila podelitev krajevnih priznanj najzaslužnejšim aktivistom in organizatorjem del, ki so trajnega pomena za prebivalce vse krajevne skupnosti. Prejeli so jih: Jože Pavlin s Pahe, Jože Borse iz Herinje vasi, Janez Zidarič iz Lutrskega sela, Milan Klojučar iz Zdinje vasi, MPZ KUD Otočec, Slavko Gregorič iz Gornjega Kronovega in Andrej Eršte iz Črešnjic. Krajevni praznik je bil tudi priložnost za slovesno otvoritev večnamenskega doma družbenih organizacij in društev, ki so ga največ s prostovoljnimi delom in biralnimi akcijami gradili osem let. Pobuda gasilcev Otočca, da bi imeli svoj dom, se je uresničila leta 1981, ko so slovesno položili temeljni kamen. V petih letih je bil dom pod streho in gasilci so se že lahko vselili v spodnje prostore. Prostore v nadstropju so po zaslugi prizadevnega predsed-

Članarina po lastni presoji

Kaj storiti s tistimi člani ZK, ki si sami določajo članarino?

METLIKA — Ob tretjem sklicu je bila končno zadnja seja občinskega komiteja ZKS Metlika sklepna. Beseda je tekla o idejnopoličnem usposabljanju članov Zveze komunistov, o neplačevanju oziroma samovoljnem določanju višine članarine ZK in o kadrovskih pripravah na bližnje volilno-programsko sejo občinske konference. Očitno je, da je sedanji program idejnopoličnega usposabljanja preživet in ne ustreza več zahtevam časa in članstva, kar še posebej velja za daljše in zahtevnejše oblike izobraževanja, kot so dopisna šola marksizma in druge. Za poperstitve in posodobitev raznih oblik izobraževanja in usposabljanja so zadležili tako predsedstvo kot ustrezno komisijo pri OK ZKS Metlika, zlasti pa medobčinsko študijsko središče. Od okoli 450 članov Zveze komunistov v metliški občini jih 29 ne plačuje članarine po veljavni lestvici, marveč višino članarine določajo sami, in sicer od 1.000 do 10.000 dinarjev na mesec. Do takrat, ko so te člane ZK obravnavali na zadnji seji, se je število teh »prestopnikov« zmanjšalo, kajti pet jih je medtem že izstopilo iz Zveze komunistov. Metliški komitej se je zavzel, naj se predsedstvo CK ZKS opredeli do tega pojava. Da bi ugotovili vzroke, se morajo v osnovnih organizacijah pogovoriti z vsemi člani, ki si sami določajo višino članarine. Verjetno je eden od razlogov tudi neustrezna oziroma neuskaljena lestvica, saj sedaj že vsi plačujejo članarino po najvišji stopnji 2,5 odst. od plače, kajti cenzus 3,5 milijona dinarjev je inflacija že zdavnaj prehitela. Zato metliški komunisti predlagajo, naj osnove za plačevanje članarine usklajujejo in prilagajajo vsak mesec.

Sredi prihodnjega meseca bo programsko-volilna seja občinske konference ZKS Metlika, na njej pa naj bi med drugim sprejeli tudi predlog za zmanjšanje števila članov občinskega komiteja iz sedanjih 25 na 21 in predsedstva iz 9 na 7 članov.

Tenel dela vse za sanacijo

Dokaj blizu dogovor z največjima upnikoma Tenela — V najboljšem primeru bo odveč »le« 260 ljudi

NOVO MESTO — Medtem ko Iskrina delovna organizacija Avtomatika vztraja, da se težak položaj njenega novomeškega tozda Tenel razreši prek stečajnega postopka, so v Tenelu zastavili vse sile za to, da bi jim uspelo probleme razrešiti s sanacijo. Direktor Ivo Longar pravi, da so v Tenelu glede na razgovore z upniki optimisti. V razgovoru z dvema največjima upnikoma, LB Temeljno dolenski banko in Iskra banko, so prišli razmeroma blizu odločitvi, ki naj bi jo dorekli v nekaj dneh. V Tenelu pričakujejo od upnikov pripravljenost, da bi na finančni strani dosegli nekakšno ničelno stanje. Pripravili so predlog, da bi jim banka odpisala del obresti, ki jih že dobra dva meseca ne morejo plačevati. Dobili naj bi tudi nekaj dolgoročnih posojil, v katerih bi bil del denarja za tekoče poslovanje, v Tenelu pa tudi predlagajo, da bi del dolgoročnih kreditov spremenili v naložbe. To bodo ponudili še drugim upnikom in poslovnim partnerjem, med katerimi jih nekaj kaže resno pripravljenost, da bi »stavili na jutrišnji dan skupaj s Tenelom«.

V Tenelu so že začeli s pripravljanim statuta za oblikovanje družbenega podjetja. Organizirano naj bi bilo po posameznih programih, ki se bodo morali dokazovati v okviru notranjih ekonomskih enot. Organiziranost naj bi bila takšna, da bo možno vlaganje kapitala in v povsem določen program, ki bo posloval v okviru podjetja s svojo bilanco. V Tenelu deljo, kot rečeno, sedaj vse, da bi upnikom in morebitnim sovlagalateljem dokazali, da je tovarna v zmanjšanem obsegu sposobna donosno posloovati. Kljub velikim težavam sedaj proizvajajo za približno milijon ECU-jev na mesec, in sicer vse na osnovi naročil, velik del tujih. Za prihodnje leto pa so v Tenelu naredili plan proizvodnje in prodaje za 16,2 milijona ECU-jev, katerega uresničitev je v tem trenutku verjetno 90-odstotna. Vsako dodatno naročilo pa bi pomnilo, da tovarna raste nazaj. Znano pa je, vsaj po

Smrt je gibalo napredka. Vsak novi človek, ki nadomesti starega, je napreden element že zato, ker je nov in ker je drug. (Unamuno)

Metka Kovačič

Za lažji porod

Oktober začne delati materinska šola v porodnišnici

NOVO MESTO — V zelo lepo preurejenem prostoru nekdanje kuhinje v kleti novomeške porodnišnice, ki je bil precej časa neizkoriščen, bo v oktobru začela delovati materinska šola, to je »šola« za pripravu bodočih mamic na porod in skrb za otroka. »Materinska šola sicer je v zdravstvenem domu, vendar opažamo, da ima vse manj žena, ki pridejo rodit, za sabo materinsko šolo. Ker je porod lažji in tudi krajši čas traja, če je žena sproščena, če je ni strah, skratka, če je na porod pripravljena, kar je eden glavnih namenov in namog materinske šole, se je ob neizkoriščenem prostoru v kleti rodila ideja, da bi jo uvedli.« razlaga babica v novomeški porodnišnici Metka Kovačič, ki ima veliko zaslug za to, da so idejo uresničili, bo pa tudi vodila materinsko šolo. Po dogovoru z vodstvom je bilo seveda treba poiskati način za uresničitev ideje. Ker v zdravstveni blagajni vedno manjka denarja, so se obrnili na delovne organizacije in večina ni odkrila pomoči. Z materialom ali delom so se odzvali: Pionir, Krka, Opekarna Zalog, Novotehna, Emona Dolenjka, Mercator, Novoles, Novoteks, Labod, Talne obloge Cesar, Steklarstvo Peček, Tapetništvo Jerman, Jožica Strajnar in tudi Splošna bolnišnica. Za to jim gre v imenu bodočih mamic in delavcev porodnišnice seveda vsa zahvala.

»Ena skupina, v kateri bo osem bodočih mamic, bo imela pet sestankov. Seznanile se bodo z vsem; o prihodu v porodnišnico, nasveti okrog poroda, dihalnimi vajami in nego dojenčka. Upam, da bo interes za obisk šole skupno dobro. Smo še zelo zelo daleč od na primer Ljubljane, kjer se kar tri četrtine porodnih pripravni na porod in nego otroka v materinski šoli, s tem, da so tam lahko zraven tudi možje. Upam, da bo tudi pri nas tako v novi porodnišnici,« pravi babica Metka.

Materinska šola bo popoldne ali dopoldne, prilagajali se bodo možnostim bodočih mamic. Zadnji teden v mesecu pa bo ginekološko-porodniška ambulanta zbirala prijave za naslednji mesec, za oktobrsko šolo jih že ta teden.

Z. L.-D.

147 ŠTIPENDISTOV

METLIKA — Prejšnji mesec je dobivalo štipendijo iz združenih sredstev 147 dijakov in študentov iz metliške občine. Najvišja štipendija za prejšnji mesec je znašala malo manj kot 2 milijona dinarjev, za september pa 3,2 milijona din. Pri tem je treba vedeti, da ta mesec stane oskrba v internatu 3,8 milijona dinarjev.

Norost neha biti norost, ko postane kolektivna. (Unamuno)

Izkazalo se je široko dolensko srce

Za pomoč ogroženim v Laškem so se najbolj odrezali Dolenjci

NOVO MESTO — Zbiranje pomoči za ogrožene v letošnjih neurjih v severovzhodni Sloveniji, ki je v novomeški občini tekla ves minul teden, je preseglo vsa pričakovanja. Presenečeni so tudi na Rdečem križu v Laškem, kjer se pomoč zbira, saj največ tovrstnikov s poljskimi pridniki prihaja prav iz novomeške občine, pridno pa zbirajo za ogrožene tudi v občinah Metlika, Trebnje, Postojni in Škofji Loki. Tovornjaki Mecatorja, Dolenjke, Novotehne, Kovinarja, Gorjancev in drugih delovnih organizacij so do ponedeljka v Laško pripeljali kar 35 ton raznih poljskih pridelkov, ki so bili ocenjeni na 380 milijonov din. Vse to so zbrali v 26 krajevnih skupnostih novomeške občine, pričakujejo pa, da se bo odzvalo še preostalih osem krajevnih skupnosti. V akciji so aktivisti Rdečega križa zbrali tudi 372,5

milijona din prostovoljnih prispevkov. Kot nam je povedala sekretarka OO RKS Novo mesto Jelka Može, velja v akciji pohvaliti prav vse krajevne organizacije, ki so se do sedaj odzvale pri zbiranju pomoči. Seveda so se v nekaterih okoljih še posebej odrezali. V Dolenjskih Toplicah so zbrali kar 65 milijonov din in 3,2 tone pridelkov, v KS Otočec so zbrali skupno 7 ton pridelkov za ozimnico, v Hinjah 15 milijonov din in dobre tri tone krompirja, pšenice in drugih poljščin. Pomoč so poslali tudi nekatera podjetja. Opekarna Zalog je odposlala 8 palet zidakov BH7 in 2 paleti dimnih tuljav, Strešnik iz Dubruške vasi 8 palet strešne opeke I. razreda in 50 slemenjakov, v Gozdnem gospodarstvu so prizadetim namenili 11 m² rezanega lesa, v Izolacijah tovarnjak izolacijskega materiala. »Ali bo darovano resnično prišlo v prave roke?«, se sprašujejo darovalci iz Dolenjskih Toplic. V pismu nam so pisali, da ljudje ne zaupajo nikomur več, saj dnevni tisk vse preveč poroča o nepravilnostih, ki se pri takšnih akcijah dogajajo. »Marsikdo bi dal še več in z večjim veseljem, če bi vedel za ime tistega, ki mu je pomagal«, so zapisali na koncu pisma.

Poklicali smo tudi na občinski odbor Rdečega križa Laško. Sekretar Vlado Marot je povedal, da že doslej zbrane količine ozimnice kažejo, da bodo pomoč lahko dobili prav vsi, ki jo potrebujejo.

J. PAVLIN

15 TON METLIŠKE SOLIDARNOSTI

METLIKA — V organizaciji občinskega odbora Rdečega križa Metlika so prejšnji teden v vseh krajevnih skupnostih te belokranjske občine zbirali hrano za prizadete v neurju v občini Laško. Kako so Belokranjci solidarni, to lepo kaže končni rezultat: v tej mali občini so zbrali kar 15 ton hrane, od krompirja, koruze, pšenice, do čebule in česna. Med krompir, ki so ga darovali, so ljudje dajali tudi denar. Zbrano hrano so s tovrstnjakoma, ki sta ju brezplačno dala na voljo metliška kmetijska združenja in Beti, takoj odpeljali v prizadete kraje. Beti je poleg tega dala še za (po tovarniških cenah) 50 milijonov dinarjev oblačil iz svojega proizvodnega programa, zaposleni v metliški enoti Ljubljanske banke so zbrali 500 tisočakov.

OB TEDNU OTROKA, ta bo od 9. oktobra, so na razširjenem sestanku metliške Zveze prijateljev mladine potrdili kar precej časa za govornje o otroških igriščih, ki jih v Metliki skoraj ni. Igralno otroškim vrtcem je namenjeno dopsodanskih aktivnostih te ustanove, pogosto dne pa je zaprto. Za ta korak so se odločili ker so otroci brez varstva delali kar precejšnjo škodo, starši igrajočih se otrok pa niso bili pripravljeno dežurati.

OTROŠKO IGRISČE OB METLIKI KEM VRTCU je ograjeno z visoko žico, to ograjo, popoldne so vrata zaklenjena, vendar to ni oviralo dveh mladih, da so preprežala ograje, se spizlala na podzemni in odprla ventile centralne kurjave. Določeno je, da je bila v stavbi snažilnica in da je cevi iztekajoče se vodo kmalu opazila. Cicer bi imeli drugi dan v metliškem prvem plavalni bazen v občini.

V METLIKI SO SE ŽE ODLOČILI, da bo letošnje novoletno rajanje, prireditev dedka Mraza in vse, kar sodi k novoletnim zabavi otrok, v telovadnici metliške osnovne šole. Do takrat je še dovolj časa pripraviti kakovosten program, obstaja strah, da bo zaradi te odločitve pred letom in nekaj dni. Kako naj si Metlika bolj žalostna. Pripravljali so se se je namreč odločil, da letos ne bo metliški trgov.

LETOSNJI TEDEN OTROKA poteka pod geslom »Igraj se z menoj«. Pri ka pod geslom po opazovati, koliko staršev slišalo ta apel. Širša metliška skupnost otroki igra že vrsto let. Kako naj si otroki razlagamo dejstvo, da se metliška mlada lahko igra samo med avtomobili, mogoče v motorji? Med te igre pa bi lahko vključili duše prišleci dvoizmenski pouk na metliki osnovni šoli. Pa se bi se kaj našlo, ki sodi k pravičnim otrok v SFRJ danes jutri.

POSEBNEŽI — Našo metropolo spet obiskal znani slovenski posebnež, dobitnik Ivan Kramberger. Okoli njega je bilo kot vedno veliko ljudi. Firšer menili, da je nor Kramberger, ta pa obno. Resnica ni nekje v sredini.

PLJAČA — Mestnim žolnam so obgatvi presahnili denarci za vsakdanjivina. Človeške dobrote in razumevanje maligneske tegobe je vse manj, zato so dobrovoljčki samooorganizirali. Eden njih hitov za nabavo pijače je prodajaklene embalaže. V mestu skrivnostniginjajo zaboji praznih steklenic, ki potem v trgovinah prelevijo v denar, pa tudi ne.

ZAPORNICE — Morda je Črn mor, vendar tudi resnica. Na železniceprehodu v Kandiji se ne more zgoditi sreča. Zapornice namreč spuščajo 50 minut pred prihodom vlaka. Dijaški bližnjega šolskega centra imajo od hneha sklanjanja pod zapornicami veliko deformirane hrbtnice.

VOJAKI — Visok mestni paragraf uradnik je pred dnevi kot običajno v službo in pred vzhodom opazil dva ka. Že je pomislil, da se ni zgodilo s srbsko ljudstvo, ampak tudi JLA, pa se je izkazalo, da sta uniformirana list. Prišli sta samo prositi, naj ju v najnujnih opravkih oprostite vojaških

Ena gospa je videla, kako kar mestni tržnici perejo od sadja drugega užitnega klorofila umazane tovornjake. Zdjaj ni ničesar v po čemer bi se ta nedvomno membna ustanova razlikovala jutrovskih bazarjev.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

- V času od 14. do 20. septembra v novomeški porodnišnici rodile: Turk iz Metlike Aljoša, Anica Zupnik iz Dol. Nemske vasi Suzana, čič iz Dol. Prekope Gregorja, Koba iz Dol. Prekope Gregorja, ca Kovačič iz Želznega Jana, Macele iz Svržakov Robija, Kriš Štefanič s Svibnika Tomaža, Štefanič iz Vrhovske vasi Brigita, Branka Pernek z Mirne Martina, mona Pajk iz Trebnjega Nušo, Dava Kvas s Potovega vrha Mojco, Fara Turk iz Šentjerneja Luka, Anja Turpančič iz Rumanje vasi Stano, Darja Mešiček iz Brestanice Primož, Darinka Bregant iz Mokronoga Primož, Vidosava Tomič iz Črnoljake Neja, Julka Majster s Prevolov Neja, zica Erjavc iz Dol. Toplice Ines, Nataša Ribarič iz Kamanja Ines, Golob iz Vel. Brusnic Petro, Pečjak iz Stavče vasi dečka, Ančič iz Soteske dečka, Marija Zupnik iz Gornjega Polja dečka, Vukšinič iz Dolnjega Bukovca dečka, Jožica Fabjan iz Sadinje vasi dečka, Mulka Adrovič iz Straže dečka.

Sprehod po Metliki

OB TEDNU OTROKA, ta bo od 9. oktobra, so na razširjenem sestanku metliške Zveze prijateljev mladine potrdili kar precej časa za govornje o otroških igriščih, ki jih v Metliki skoraj ni. Igralno otroškim vrtcem je namenjeno dopsodanskih aktivnostih te ustanove, pogosto dne pa je zaprto. Za ta korak so se odločili ker so otroci brez varstva delali kar precejšnjo škodo, starši igrajočih se otrok pa niso bili pripravljeno dežurati.

OTROŠKO IGRISČE OB METLIKI KEM VRTCU je ograjeno z visoko žico, to ograjo, popoldne so vrata zaklenjena, vendar to ni oviralo dveh mladih, da so preprežala ograje, se spizlala na podzemni in odprla ventile centralne kurjave. Določeno je, da je bila v stavbi snažilnica in da je cevi iztekajoče se vodo kmalu opazila. Cicer bi imeli drugi dan v metliškem prvem plavalni bazen v občini.

NERAZVITI VEGETARIJANCI — Ko je na zadnji seji črnomaljskega izvršnega sveta beseda tekla o predlaganih imenih za nove črnomaljske ulice, se je eden od članov tega organa močno razburil, češ da bodo sedaj že imena ulic označevala, da smo nerazviti in vegetarijanci.

PRETEPENI PRESEŽEK — V črnomaljskem podjetju, ki je začelo v težave, je menda pri zdravstvenem početju še posebej aktivna majhna, a trdna skupnica ljudi, ki niso nikoli sloveli kot dobro delavci, ampak so to pomanjkljivost vedno skušali nadoknaditi z jezično telovadbo.

GNEA NA TRIGLAVU — Zadnje soboto in nedeljo je bilo na planinskem izletu in pohodu na Triglav kar 111 ljudi iz Črnomolja in drugih belokranjskih krajev. Iz Črnomolja so se proti planinskemu raju odpravili z dvema avtobusoma.

Drobne iz Kočevja

NIKOLI ZADOVOLJNI — Poročali smo, da je predsednik občinske organizacije ZZB NOV pred meseci pobozno vzdihnil, naj bi imeli Slovenci v Jugoslaviji vsaj toliko svobode, da bi si okupatorji sami izbrali. Zadnje razprave najodgovornejših teles v Jugoslaviji in nekaterih republikah pa kažejo, da z uresničitvijo te želje ne bo nič.

ALTERNATIVE PA NI — Ob prvi razpravi pred volitvami, ki bodo prihodnje leto, je bilo ugotovljeno, da v kočevski občini ne bo posebnih zapletov zaradi raznih alternativnih strank in zvez, ker jih pač v občini ni. Zamirivo pa je, da je zanimanje zanje bilo, ko pa so se vanje vključili predvsem komunisti (tudi nekateri včasih zelo odgovorni) in hoteli imeti tudi glavno besedo, je zanimanje zanje zamrlo. Ni znano, če je šlo za namerno ali nenamerno potezo.

PRODAJA NA PLOŠČADI — Trgovci iz Name so se spomnili in pretreli teden prodajali nekatero blago kar na stojnicah na ploščadi sredi mesta. S to iznajdljivo potezo so prodali marsikaj, česar sicer ne bi, in tako izvalili potrosnikom iz žepov kar precej denarja.

Ribniški zobotrebci

PODČRTANO Z RUMENO — Ne gre za reklamo za Slovenjales ali za Kitajce. Te dni so ob obeh straneh občinskih magistratno cesto z rumeno neprekinjeno ali prekinjeno črto. Ribničanje sklepajo, da lahko zdaj med rumeno črto in robom ceste vozijo le počasna vozila ali hodijo pešci. To pa bo bolj težko izpeljati, saj je ponekod rumena črta zarisana le kakih 10 cm ali nekoliko več od roba, kar pomeni, da bi po njej lahko vozili le kolesarji-virtuozji, ki pa jih je v Ribnici bolj malo. Več je takih, ki jim je še široka magistrala preozka.

SPET NAD TEMELJNO LISTINO — Dopusti so pri kraju in v ribniški občini so spet krenili na podpisovanje temeljne listine, in sicer predvsem po krajevnih skupnostih, po sindikatih manj. Doslej so zbrali že 2.500 podpisov, kar je za to malo občino veliko. Doslej je sicer bilo čutili pri podpisovanju nekakšno zaspanost in naveličnost (saj ne bo nič boljše), ki pa se lahko predrami zaradi stališča juga, ki bi rad napisal ustavo Slovenije po svoji volji in volji svojega ljudstva, ki »se je zgodilo«.

KUHINJE SE NI — Nad leto dni že preurejajo staro ribniško šolo, v kateri ne obratuje kuhinja. Tako se učenci hranijo po ribniških gostiščih, najpogosteje v restavraciji doma JLA, največ pa kar doma, ker je to najcenejše.

Trebanjske iveri

ČAKANJE — Osebe iz zelene hiše trebanjskih družbenopolitičnih organizacij je skoraj mesec dni čakalo na asfalt pred omenjenim objektom. Časi se spreminjajo. Ko so bile družbenopolitične organizacije bolj vsemočne kot danes, bi cestarji gotovo opravili asfaltiranje v obično krajšem roku.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Semiška Iskra je v nevarnosti

Največje podjetje v črnomaljski občini ogrožajo likvidnostne težave — Glavni vzrok je finančna nedisciplina kupcev — Primanjkuje jim inženirjev

SEMIČ — V zadnjih mesecih se semiška Iskra otepa z velikimi likvidnostni težavami, ki se iz meseca v mesec povečujejo in že resno ogrožajo poslovanje te največje delovne organizacije v črnomaljski občini. Zlasti nezanesljivo je domače tržišče, saj ni trdnih zagotovil, da bodo domači kupci do konca leta res naročili toliko kondenzatorjev, kot so sprva napovedali. Kako je s finančno disciplino na domačem trgu, pa je tudi znano in prav ta (ne)disciplina je poglaviti vir Iskrinih likvidnostnih težav.

Za sedaj te težave še niso povzročile drugega kot dodatne stroške, ki jih prinašajo obresti na kredite, če pa se bo tako stanje nadaljevalo ali še zaostrovalo,

KRVODAJALSKA AKCIJA

ČRNO MELJ — Občinski odbor Rdečega križa Črnomelj organizira v torek, 3. oktobra, krvodajalsko akcijo za potrebe novomeške bolnice. Odhod vlaka iz Črnomlja bo ob 6.45 uri, krvodajalce pa pozivajo, naj se akcije udeležijo v čim večjem številu.

ASFALT V KS SEMIČ

SEMIČ — Pred dnevi so asfaltirali krajevne poti v več vseh v semiški krajevni skupnosti. Asfalt so dobili v Oskoršnici, Coklovcu, Brezovi Rebrji, Kačiči, Semiču, Zabrezju in Rožnem Dolu. Skupaj so asfaltirali okoli 6 kilometrov krajevnih poti, te obsežne in pomembne akcije pa so se lotili skupaj krajin in semiška krajevna skupnost. Največ so za asfaltiranje prispevali prebivalci Zabrezja, Kačiče in Semiča, ki so sami v celoti plačali asfalt, v drugih vaseh pa je večji delež prispevala krajevna skupnost. Letos bi radi dokončali še asfaltiranje druge polovice od skupaj 6 km ceste Gaber — Rožni Dol.

INLES ZA PRIZADETE

RIBNICA — Kdor hitro da, dvakrat da, so menili v ribniškem Inlesu in na pobudo sindikata delali v soboto, 23. septembra, izkupiček pa namenili za prizadete v letošnjih neurjih. Gre za spontano pobudo, ki so jo v Inlesu uresničili še pred sprejetjem zakona o posebnem prispevku solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v letu 1989, ki bo predvidoma sprejet v kratkem.

KOLIKO SAMOPRISPEVKA?

RIBNICA — V letu dni od 1. julija lani do 30. junija letos) je bilo v občini Ribnica zbranih skupaj milijardo 943.494.510 din samoprispevka in sicer v KS Ribnica preko 1.1 milijarde, v KS Sodražica preko 281 milijonov, v KS Loški potok skoraj 230 milijonov, v KS Dolenja vas skoraj 263 milijonov, v KS Sv. Gregor skoraj 40 milijonov in KS Velike Poljane skoraj 28 milijonov dinarjev. S samoprispevkom zbrani denar so krajevne skupnosti porabile v glavnem z financiranje del po posebnih programih posamezne KS. Del zbranih sredstev pa so namenile tudi za razvoj telefonije v občini, in sicer KS Ribnica, Sodražica in Loški potok po 25 odst. zbranega samoprispevka, ostale tri KS pa po 10 odst. Skupno pa je bilo za razvoj telefonije nakazano SIS za PTT promet Ljubljana skladno z dogovorom lani 12.945.000 din, letos (do 30. junija) pa še 314.337.400 din.

VODNI IZVIR JE IZDATEN

RADANJA VAS — Ob koncu prejšnjega tedna so tukaj delavci ljubljanskega Geološkega zavoda pod vodstvom inž. Zvoneta Menceja končali vrtnanje, s katerim so želeli odkriti morebitna nahajališča pitne vode. Rezultati raziskave so dobri, saj po zdajšnjih meritvah priteče iz 150 metrov globoko vrtnice 40 do 50 litrov vode v sekundi, kar zadošča za prevezo trebanjskega vodovodnega omrežja s sedanjega šentpavelskega na pravkar dobljeno zajetje v Radanji vasi. Še prej bodo ugotovili kakovost vode. V kratkem bo ista ekipa geološkega zavoda začela vrtnati za vodo v dolini Dušice pod Čatežem.

POMOČ PRIZADETIM V NEURJU

TREBNJE — V trebanjski občinski organizaciji Rdečega križa so za pomoč prizadetim v neurju v letošnjem juliju in avgustu do 14. t. m. zbrali 38.848.300 din. V znesek so prispevali CIK Trebnje 300.000 din, Komunala 6.100.000, Tesnila 20.000.000 in osnovne organizacije RK 200.000 din. Poleg tega so aktivisti zbrali v KS Šentrupret 3.170.500 din, KS Knežja vas 1.625.000, KS Dobrnje 4.827.800, KS Trebelno 485.000 in v KS Čatež 2.140.000 din. Prvo pomoč v višini 5.295.500 so iz Trebnjega poslali občinski organizaciji RK Ptuj. Preostala sredstva so na seji OO RK Trebnje 13. septembra razdelili drugim prizadetim občinam, in to Sevnici 10.000.000 din, Črnomlju 5.552.800, Metliki 3.000.000, Krškemu 2.000.000, Laškemu 6.000.000, Šenturju 4.000.000 in Slovenski Bistrici 3.000.000 din. Občani lahko denarne prispevke za pomoč nakazujejo na žiro račun 52120-678-82058 »za prizadete ob neurju«.

MRLIŠKA VEŽICA DO PRAZNIKA

SEMIČ — Do 28. oktobra, ko ima svoj praznik KS Semič, bodo končana dela pri gradnji mrliške vežice na pokopališču pri Nestopli vasi. Gradnjo mrliške vežice v glavnem financirajo okoliški prebivalci, zelo dejaven in podjeten pa je vaški odbor Kota, ki vodi dela.

SEIZMOLOŠKA POSTAJA

KOČEVJE — Vse kaže, da bodo na območju kočevskega jezera postavili premično seizmološko postajo. Z njo bodo natančneje spremljali premikanja tal na tem območju. Po sedanji zamisli naj bi ta postaja delovala začasno, in sicer pol leta. Predlog za postavitev je bil dan zato, da bi bolj zanesljivo ugotovili vzroke potresov na tem območju in njihovo središče. Ponudba je bila dana po nedavnem potresu, ki je vzmernil prebivalce Kočevja in okolice, o čemer smo že poročali.

Riko najbolj misli na prihodnost

Izobražujejo od vrta do redno zaposlenih — Šest jih pripravlja magisterij

RIBNICA — V minulem šolskem letu v ribniški občini niso bile podeljene vse kadrovske štipendije, ker ni bilo zanje dovolj interesentov. Za novo šolsko leto pa so za občino znani le okvirni podatki, da je razpisanih 192 kadrovskih štipendij, medtem ko je vpisanih v osme razrede osnovnih šol skupaj 159 učencev.

Obiskali smo referentko za izobraževanje v ribniškem Riku Mileno Petek, in to zato, ker ima Riko že 10 let in več največ štipendistov. Povedala je, da so letos nanovo razpisali 86 štipendij, prijav je prišlo 140, podelili pa so 90 štipendij, od tega polovico za kovinarsko in strojniško usmeritev. Za srednje šole so podelili letos nanovo 64 štipendij, za višje 6 in visoke 20, kar je približno toliko kot lani. Vseh štipendistov pa imajo približno 270 in to število se v zadnjih letih ne spreminja kaj dosti. Prednost pri štipendijah imajo tisti z boljšim učenjskim uspehom in otroci članov kolektiva Rika. Ošip je malenkosten, največji pa je pri prvih letnikih fakultet.

»Zavedamo se, da je naložba v znanje naša prihodnost. Žal pa si želi ribniški človek čimprej do kruha,« ugotavlja Petkova in dodaja, da je pri vseh, ki končajo šole, opaziti velik primanjkljaj splošnega znanja, in to od takrat, ko so bile ukinjene gimnazije.

V Riku pa skrbe za izobraževanje, vzgojo in tako tudi za svoje bodoče in sedanje člane kolektiva tako rekoč od vrta pa do konca delovne dobe. Tako

Milena Petek, referentka za izobraževanje v Riku: »Prednost pri štipendiranju imajo usmeritve, ki jih potrebujemo ali jih bomo potrebovali.«

Riko plačuje tovarišico, ki uči angleščino že otroke v ribniškem vrtcu in še ono na osnovni šoli. Vzrok je v tem, da Riko vedno več izvaža na območja, kjer govorijo (ob domačem) še angleški jezik. Nadalje Riko finansira delo računalniškega krožka na osnovni šoli Ribnica. Na tej šoli imajo organiziran tudi kovi-

SVETLOBNIKI NAD DELOVNIMI PROSTORI

VELIKA LOKA — Nad delom proizvodnih prostorov v Tesnilih so nedavno vgradili svetlobne kupole, s čimer so deloma izboljšali delovne pogoje v proizvodnji tesnil in hkrati zadostili predpisom, ki glede kombinacije dnevnih in umetne svetlobe določajo, da morajo okenske površine obsegati osmino talnih površin.

V RIBNICI OGREVALNO DRUŠTVO

RIBNICA — Energija in z njo centralno ogrevanje je vedno dražje. V prizadevanjih za pocenitev so pred dvema letoma na Prijateljevem trgu v Ribnici ustanovili svoj kurilni odbor in se odpovedali ogrevalnih uslug Komunale. Tako so se res ogrevali ceneje. Skoraj vsi stanovalci so ogrevanje redno plačevali. Ugotavljajo pa, da je cisterna za kuriva premajhna, zato jim ostaja denar, ki ga vežejo pri banki, kar spet ogrevanje poceni. V teh dneh pa so na Prijateljevem trgu napravili še korak naprej in ustanovili »Društvo za ogrevanje stanovanjskih površin«. Društvo namerava delati tako, da bo ogrevanje v tej dražnji najcenejše, kolikor je pač možno. Gotovo ne bi bilo slabo za stanovalce v stanovanjih s centralnim ogrevanjem tudi v drugih krajih, če bi poizkušali s čim podobnim, kjer je to možno. M. G.

POMOČ POPLAVLJENCEM

RIBNICA — Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Ribnica je sklenilo, da bo iz sredstev tega organa poslalo pomoč dvema družinama, ki sta bili prizadeti v letošnjih poplavih. Tako bosta po 5 milijonov dinarjev prejeli 6-članska družina Anton Rodoska iz Strajne 7 pri Podlehniku, in 8-članska družina Franca Adama iz Poljanskega 15, Majšperk.

POBRATENA GODBA V KOČEVJU

KOČEVJE — V soboto, 30. septembra, bo v okviru praznika občine Kočevje nastopila na ploščadi sredi mesta tudi godba na pihala iz pobratene hrvaške občine Rab. Koncert se bo začel ob 14. uri.

Kako poteka reševanje Kovinarja

»Inventura« prvega trošesca po uvedbi družbenega varstva

ČRNO MELJ — Po treh mesecih od uvedbe družbenega varstva v črnomaljskem Kovinarju je predsednik časnega kolegijskega poslovnega organa Janko Gladek, sicer direktor Belta, o učinkih dosedanjih ukrepov in o stanju v Kovinarju poročal na zadnji seji črnomaljskega izvršnega sveta. Začasni poslovodni organ je zadolžen za izvedbo postopka izločitve Kovinarja iz SCT, za njegovo finančno sanacijo ter za zagotovitev ustreznega proizvodnega programa. Prva naloga, se pravi izločitev iz SCT, je opravljena in po novem naj bi bil Kovinar družbeno podjetje. Uspešnost delovanja tega novega družbenega podjetja in v končni posledici tudi nadaljnji obstoj Kovinarja v taki ali drugačni obliki pa je seveda usodno odvisen od uspešnosti finančne sanacije in zagotovitve ustreznega proizvodnega programa. Tudi na tem področju je začasni poslovodni organ že marsikaj postoril, vendar je šlo v teh treh mesecih v prvi vrsti za sprotna, vsakodnevna operativna opravila in ukrepe. Veliko energije je potrebno že za zagotovitev dela, kajti Kovinar nima stalnega proizvodnega programa, tako rekoč vsa proizvodnja temelji na sprotih naročilih. Kljub izločitvi iz SCT pa Kovinar še vedno skorajda izključno dela le za to delovno organizacijo. Poleg dejstva, da nimajo rednega proizvodnega programa, je velika ovira za uspešno samostojnost in nadaljnji razvoj te črnomaljske tovarne to, da je bil ta kolektiv vseskozi le proizvodno usmerjen, nima pa ne služb ne kadrov za področje financ, računovodstva, komercialne in splošnih zadev.

V razpravi na seji izvršnega sveta je bilo večkrat poudarjeno, da je naloga celotne črnomaljske občine, da obdrži in razvije tovrstno strojno industrijo. Da bi vnaprej začasni kolegijski poslovodni organ lažje in učinkovitejše reševal sprotne proizvodne zahteve, so njegove pristojnosti razširili še na področje delovnih razmerij in na tiste, ki jih sicer opravlja disciplinska komisija. Do naslednje seje izvršnega sveta pa bodo izdelali program nadaljnjih aktivnosti.

Mačehovska skrb za spomenike

Trebanjci si priznavajo, da so nekateri spomeniki v občini malodane zanemarjeni — Rešitev samoupravni sporazumi? — Malološki grad prodajajo

TREBNJE — V trebanjski občini se doslej še niso dokopali do pravega odgovora na vprašanje, kako vzdrževati različne spomenike, ki jih je na tem prostoru razmeroma veliko. Kaže, da so neznaka tako zanesljivi oskrbniki kulturnih spomenikov starejšega datuma kot tudi osebe ali organizacije, ki bi urejale obeležja, povezana z NOV.

Po ugotovitvah posebnih delovnih teles so nekateri spomeniki, ki obeležujejo dogodke v času 2. svetovne vojne, »v zelo slabem stanju, ali pa sploh niso vzdrževani«. Ob tem pa so v zadnjem času redki tisti, ki bi bili pripravljeni prevzeti skrbništvo nad temi obeležji, zlasti ne nad bolj dotrajanimi, katerih obnova bo draga. Medtem ko je lahko predmet ugibanja, kaj bi nadaljevanje takih razmer pomenilo za skupno 91 partizanskih grobišč, spomenikov, grobov in spominskih obeležij v občini Trebnje, so sestavljenci poročila o stanju spomenikov NOV že mnenja, da sedanje razmere pomenijo kršitev predpisov in dokumentov. Izmed slednjih najpogosteje omenjajo trebanjski družbeni dogovor o varstvu in postavljanju spomenikov NOV, podpisan že leta 1982, ter samoupravne sporazume o vzdrževanju objektov omenjene vrste. Sočepo do sedaj sklenjenih sporazumih je še

proračuna. Kot stoji v omenjenem poročilu, so iz tega finančnega vira za vzdrževanje obeležij zagotovili v letu 1988 vsega dober milijon din in letos nekaj prek 6 milijonov din.

Vojna z monopoli

V Krškem o odprta prva zasebna prodajalna mleka

KRŠKO — Zasebna pobuda v Sloveniji se ne ustraši nobenega socialističnega vruga, pa naj bo ta še tako rdeč. Pluralizem v gospodarstvu, ki bo očitno že kaj kmalu omejil samopasno monopolistično obnašanje velikih gospodarskih združb, pa bo koristil vsem.

Naj se to sliši še tako neverjetno, je pa v večini primerov to vendarle res. Da monopoli niso nedotakljivi, kaže najnovejši krški primer. Tam sta se dva zasebnika, rajko Livio in Tone Sikošek, odločila, da bosta odprla prvo zasebno prodajalno mleka in mlečnih izdelkov v Sloveniji. Mleko bosta odkupovala od kmetov in ga potem nepasteriziranega prodajala potrošnikom tako rekoč še toplo. Zdj računata na prodajo približno 1000 l na dan, kasneje pa morda še več, odvismo pač od tega, kako se bo odzval trg. V tem pogledu pa nista preveč pesimistična, saj menita, da bo vsak raje segel po svežem in neposnetem mleku kot po tistem iz trgovin, ki čaka tudi po tri dni, da pride do kupca. Tone Sikošek, ki bo v novem podjetju najprej samo kot sovlagatelj, pa razmišlja še naprej in meni, da bi ponudbo lahko razširila še na prodajo kruha, časopisov, vse skupaj pa v zgodnjih jurnanjih urah dostavljala kar na dom, podobno, kot to počno v Nemčiji.

Zanimivo je, da pristojni občinski organi niso imeli nič proti njun nameri, vse potrebne pristanke pa so dala tudi republiška telesa, ki pač zahtevajo osnovne pogoje za delovanje take trgovine. Tako se bo res zgodilo, da bodo v Krškem že po 1. novembru kupci lahko kupovali mleko v zasebni prodajalni na Dalmatinovi in na Vidmu. In kar je za kmete še posebej spodbudno, za mleko jim bosta plačevala tretjino več, kot dobijo kmetje od vseмогоčnih Ljubljanskih ali Čeljskih mlekmarn. J. SIMČIČ

ČISTO PRAVA OTROŠKA VESELICA

BREŽICE — Ob letošnjem tednu otroka, ki bo od 2. do 9. oktobra, so se pri Zvezi prijateljev mladine Brežice odločili, da bodo znova presenetili otroke. Ker predvidevajo, da bodo v tem času mnoge družine zaposlene s trgovinjo, bodo prireditev za otroke organizirali 14. oktobra. Ta dan bo ves posvečen le igri in zabavi najmlajših, ki naj bi se v lepem vremenu poveselili na parkirišču pri Prosvetnem domu, v primeru dežja pa v Domu učencev Brežice. Organizatorji bodo ob pomoči domačih delovnih in drugih organizacij pripravili razstavo igrač, knjig, poskrbeli za glasbene in plesne točke, za ure pravljic, kvize, za risanje po asfaltu, organizirali bodo peko kostanja, srečelov in postavili vabljive stojnice. Za otroke se bo našlo marsikaj privlačnega na njihovih »veselicah«, starši pa bodo lahko prisluhnili strokovnemu predavanju o igri otrok.

Je Vočivje »od boga pozabljeno«?

Vaščani Vočivja v zadnjih ujmah ostali brez ceste — Cestarji pretrgali vodovod — 14 dni že brez vode — »Ponižujejo in izsiljujejo nas!«

VOČIVJE — Če bi vprašali Sevnčanice, če morda vedo, kje je zaselek Vočivje, bi gotovo zvečine le skomignili z rameni ali pa dejali, da je to zanesljivo nekje bogu za vrbotom. Prav tako se v resnici počutijo vaščani Vočivja, ki so preteklo nedeljo vztrajali, da jih obišče vsaj novinar Dolenjskega lista, da mu potožijo o svojih tegobah, če je že (lokalna) oblast povsem pozabila nanje.

Tako smo se v nedeljo proti večeru napotili v Vočivje. To je eden izmed osmih zaselkov Ledine, razloženega naselja v hribovju med Savo in Sevnico. Na cesti Sevnica — Planina pri Sevnici je treba kreniti v Krakovem pri Krakovskem Marku ostro na levo po makadamski cesti, ki si tega imena po zadnjih neurjih v sevnški občini sploh več ne zasluži. Kdor pa hoče razbiti avto in še sebe spraviti v nevarnost, kaj krene na dober kilometer ceste proti Vočivju.

»Namesto da bi bili v Sevnici in še kje zadovoljni, da sploh hočemo živeti tod v hribih, nas ponižujejo in izsiljujejo, ko poredkoma zaprosimo za pomoč, ki je drugod nekaj samo po sebi umevnega. Prvič nas zelo moti, ker nam za cesto Krakovo — Vočivje, ki smo jo pred četrstoletja sami gradili in vzdrževali, sevnška krajevna skupnost noče pomagati niti po zadnjih ujmah. Tajnik KS pravi, da nam jo bodo uredili, če bomo prej prispevali 50 do 200 starih milijonov za asfalt na cesti Krakovo — Lisce in še 60 prostovoljnih ur.

Mi nimamo nič proti, če bi se že vsak občanar po asfaltu pripeljal do svojega vikenda, toda naj ne pozabljajo na nas, ki se težko prebijemo skozi življenje na tej skopi zemlji in smo si skoraj vsi morali poiskati še delo v sevnški industriji, če hočemo preživeti. Nočemo nikakršne miloščine, temveč samo tisto, kar nam pripada. Za asfalt bi vsaka od 7 hiš prispevala kakšno milijardo. Tudi če bi morali dati najlepše živinice iz hleva, kar zneso še okrog 3 milijarde, se ne bi branili prispevka za asfalt do naših domačij. Nikakor pa ne pristajamo, da bi nekaj plačevali naprej.

Hitrejši bodo prej na konju

Kam vse bodo v Posavju investirali razvojni dinar — Sporazumi ne zadoščajo, vse vloge morajo pred odobritvijo na republiško sito

BREŽICE — Za večino naložb iz programa manj razvitih območij Posavja investitorji že lahko z gotovostjo računajo na deleže, ki jih delovne organizacije po sporazumu združujejo zanje. Ta teden se izteka tretje trimesečje in denar za naložbe na območju Posavja lahko nakažejo združevalci le tedaj, če jim bodo predložili črno na belem napisano soglasje republiškega komiteja za plan.

Tisti, ki so pohiteli, so na boljšem, a zamudnikom se lahko zgodi, da jih bo dodatno republiško sito prikrajšalo. V Sloveniji bodo — tako vedo povedati v regijski zbornici — že potrjeni programi in sporazumi za združevanje letos realizirani največ 50- do 60-odstotno, ker je po lanskoletni razširitvi olajšav v začetku 1989 startalo na fond za nerazvite več interesentov, tako da v svojih vlogah presegajo celoletno obvezo za manj razvita območja.

V Posavju čaka na ta sredstva 8 investitorjev: Agraria Brežice, Gostinsko podjetje Sevnica, Inplet Sevnica, Kmetijski kombinat Sevnica, Gozdno gospodarstvo Brežice, SCT-Tozd Kmetijska mehanizacija Brežice, Agrotehnika Gruda-Tozd Agroservis Brežice in Elektrodistribucija Krško.

Agraria Brežice združuje za hladilnico v regiji 2 milijardi dinarjev, zunaj regije 3 milijarde, vendar do zdaj še ni dobila soglasja republiškega komiteja za plan. Tudi gradbenega dovoljenja nima v rokah. Celotna vrednost investicije je

V SAVINJSKO DOLINO

SEVNICA — Sevnško društvo invalidov bo v torek, 3. oktobra, pripravilo izlet v Savinjsko dolino, kjer si bodo ogledali Loče, Prebold in Žalec. Odhod avtobusa izpred hotela Ajdovec v Sevnici bo ob 6., vrnitev pa je predvidena ob 21. uri. Tudi na tem izletu bodo imeli organizirano kosilo. Prijave sprejemajo do zasedbe dveh avtobusov v pisarni društva, kjer so po novem uradne ure ob torkih od 15. do 16. in ob četrkih od 16. do 17. ure.

Kam z nadštevili uradniki?

V upravnih organih krške občine je 24 preveč zaposlenih delavcev

KRŠKO — V Sloveniji že od lani teče postopek za zmanjšanje števila delavcev v upravnih organih občin, vendar kakšnih otipljivih rezultatov ta akcija ni dala. Postopek zmanjševanja števila upravnih delavcev so namreč v nekaterih občinah vzeli resno, druge spet ne, zadeve pa se bodo bržkone zapletle še, ko bodo ukinili nekatere samoupravne interesne skupnosti.

Analizo o tem, koliko upravnih delavcev ima vsaka občina glede na višino družbenega proizvoda, število prebivalcev, geografsko velikost in podobno, je izdelal republiški sekretariat za pravosodje in upravo. Po tej analizi je v upravnih organih občine Krško 24 delavcev preveč. Seveda se takoj odpre vprašanje, kako zmanjšati število zaposlenih, ko pa noben predstojnik na občini ni za to, da bi se kateremu delavcu odpovedal, marveč obstajajo težnje,

da bi število delavcev še povečali. Tako gibanje zaposlenosti pa je bilo občino od leta 1985 dalje, saj so imeli tega leta na občini zaposlenih 119 delavcev, naslednje leto jih je bilo že 126, leta 1987 se je število povečalo na 132, lani je bilo na občini zaposlenih 132, letos pa se je število delavcev zmanjšalo za dva in jih

in dejavnosti še vedno ne upravičujejo za toliko povečanega števila delavcev. »O tem smo se na občinskih upravnih organih že večkrat pogovarjali, vendar pa bomo zelo težko prišli do soglasja. Večina predstojnikov stoka, da imajo še pre malo ljudi. To je do neke mere tudi razumljivo, saj so postopki zelo zapleteni, zato bi se morala najprej spremeniti zakonodaja. Vendar hkrati mislim, da bi bilo mogoče nekatere operacije pounostaviti, druge spet združiti opravila itd. Vsekakor bomo morali v tej smeri hitreje ukrepati, ker nam sicer grozi, da bomo vsi skupaj imeli nižje plače. Slovenski izvršni svet namreč načrtuje zmanjšanje proračunske porabe na občinah za 10 odst. Dvomim, da bo kdo še hotel delati za manjšo plačo. Zato smo na seji kolegija sklenili, da se že v kratkem lotimo tega vprašanja.« J. SIMČIČ

Anton Podgoršek, vodja koelgija predstojnikov

je zdaj vsega skupaj 130 ali po republiških merilih 24 preveč.

Vodja kolegija predstojnikov upravnih organov in sekretar sekretariata za notranje zadeve Anton Podgoršek sicer meni, da obstaja na občini neka posebnost. Na občini opravljajo vse posle za stavbno zemljiško skupnost, imajo obrat družbene prehrane, ki je odprt tudi za zunanje odjemalce, v okviru občinskih organov pa deluje tudi izpitna komisija za šoferske izpite. Vendar vsote službe

SPET VRTILJAK V SEVNICI

SEVNICA — Turistično društvo zveze kulturnih organizacij in vzgojno varstvena organizacija Ciciban Sevnica vabijo v soboto, 30. septembra, ob 11. uri na veselo otroško prireditev Vrtljak. V programu pri otroškem vrtcu bodo sodelovali učenci osnovnih šol sevnške občine in otroci iz sevnškega vrtca, plesna skupina Videm Krško, lutkovna skupina gledališča Tone Čufar z Jesenic s predstava Kozliček meketajček in Na trati, lutkarica Jana Stržina, Mateja Kolečnik, ansambel Rdeča kapica, Carovnik Niko, zvrstila pa se bo tudi otroška modna revija. Program bodo dopolnili še s predstavo rnsank, s slikanjem najdaljše risbe, z igranjem šaha, srečelovom, boljšim sejmom, postavili pa bodo tudi planinski taborniški tabor.

Branko Abram

Ivan Tihole

Stane Tihole

OBIRALI BOMO KOSTI, PA RES JE — Zima je pred vrati in najbrž bo mila, so v vabilu poslovnim partnerjem za prvo srečanje v Termah napovedali emonovci iz slovenske prestolnice. Goski morda še upajo na boljše čase, so dokončno prepričali z drugačnim dokazom z okostjem vola, ki so ga pred začetkom piknika obračali na raznju kot simboli sedmih suhih let.

STARINE SREDI DOLGOČASIA — Po tem, kako je založena komisija za govinna in koliko kupec se ustavlja v njej, bi človek dejal, da niti Brežičani niti okoličani ne vedo zanjo, čeprav že od januarja dalje živitari pod firmo Posavja. Konec silno skladišče je, iz katerega stranka lahko hitro pobegne, prodajalec pa ne. Skoda, da taka prodaja ni v zasebnih rokah. Trgovec bi že na zunaj opozoril nase, poskrbel za prikupnejši lokal.

FORZICIJA JE RUMENA SAJA — SPOMLADI — Ta sicer lepi okrasni svet na križišču z železnico ob čuvajnici v Zl. kotu avtomobilistom zakriva tricotnik, utripajočimi lučmi. Tako so brez sklopke dokler se zapornice ne spustijo. Najbrž ima misla, da bi se vnaprej vzemipar. Naj vozniki upoštevajo letne čase. Potem je gm tako ali tako brez listov, nakar spomladi odene v rumeno barvo nevarnosti, da bi si jo avtomobilisti lahko vtisnili spomin do pozne jeseni.

VSEVEDNA POŠTA — Tokrat je priznanje Novomeščanom, ker so v N. mesto naslovno pismo odposlali v Brežice in ga dostavili prejemniku, ki mu je bilo namenjeno. Včasih je res dobro, če poštar pozna tudi imena ulic v drugih mestih.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 15. do 23. septembra so brežiški porodnišnici rodile: Ljubica Horvat iz Javorja, Ana, Jožica Sečnik, Rakovca, Simona, Irena Horžen iz Brežic — Niko, Nada Križančič iz Starc, — Mihaela in Marijo, Zorka Vadlan, Seno, — Miha, Željka Čuk iz Mihalovca, — Gabrijelo, Neža Koren iz Lokev, — berta, Ana Novak, Senovega, — Renata Resnik iz Viber, — Rozalija Laznik iz Črešnjic, — Marjana Zorko iz Krškega, — Ana Vrbanič iz Samobora, — Natalija Krulc iz Mosteca, — Marija Baznik iz Podbočja, — Čestitamo!

Krške novice

SISUMIRAJO — Namerna slovenska vlada, da temeljito oklesti število sivo njihovo delovanje skri na minimum, presenetila krških sivocev. Vsi že po malo iščejo službe, ki jih bodo seveda težje dobili, nekaj pa jih že razmišlja, kako bi do ustanovili svoje posebne firme. In tako baje ni več daleč dan, ko bo tudi v Krški občini začela delovati računalsko-svevalna pravna firma, ki naj bi pokrivala vse vrstne potrebe krških občanov. Zdi se, da je tole svetovanje v zasebnih rokah prebravno pravi čas, saj krški možganski kapacitete, ki jih je v obdobju razvoja Savaprojekt tudi že po malem umirala, lavi pa ga nezadovoljni zapuščajo. Imajo delavci z akademskim naslovom približno take plače kot smetarji.

NITRATI STRUPLIJO — Nobena poslovna skrivnost ni več, da tri četiri kmetov s Krškega polja nima betoniranih gnojnic in tako vsa vsa nima lahko neovirano pridir v krško podtalje. Prav tako se zaradi propustnosti tal čisto nič ne sekirajo krškem M-Agrokombinatu, saj so v njih bolj kritičnih dneh dovažali gnojnic, njihve v okolici Žadovinka, ki pa je le strupeno daleč od črpalnice Drnovo. Za črpalnice Drnovo pa je že s ceste mogoče videti velikansko divje smetišče, ki ga še vedno niso odstranili. Človek se po vsem tem sprašuje, čemu vsa ta maskarada z dovoljenjem vode v cisternah in, seveda, kolikšno bo vse to stalo.

DIREKTORJI ODHAJAJO — Direktorji manjših podjetij iz krške občine trumoma zapuščajo združeno delo in ustanavljajo svoje firme. Iz Žita sta odšla že oba direktorja; eden je postal privatnik, drugi bo peklen pekar. Govori se, da se iste Lisce zapuščajo še tretji direktor, ki pa za obrt občino še ni odločil. Seveda, če se nove in presenetljive vesti s tega poročja v bodočih tednih in mesecih.

Sevnški paberki

KAČA »PRISLUŠKOVALA« — VLADI — Najbolj razburljivo dejanje zadnje seje občinske izvršnega sveta se je pripetilo povsem ob koncu »sejanja«. Verjetno po dogodek ne bo primer v anali nič, če točko razno, kajti primeril se je, ko so člani vlade že razhajali. Za nepoznavalci naj povemo, da je prizorišče zasedanj sevnške vlade bivša poročna dvorana v stavbi občine. In v to dvorano se pride neposredno po vstopu skozi glavna vhodna vrata. Za odprtimi vrati je zadnjič predstavljal pravcata kača. Večina očitvidcev je zatrjevala, da je šlo za lep primer ek gada. Toda čeprav so kače tudi koristne živali, so sevnški teritorialci, ki so po naključju ravno po končani seji vlade prišli na kraj dogodka, ukrepali izjemno učinkovito: v sevnici, z doktrino akcije Nič nas ne sme presenetiti, so sovravnika sprva izbežali iz skrivnosti kače, potem pa ga pokončali.

KORUZA — Že od več kmetov in polkmetov smo slišali pritožbe, da niso bili deležni nikakršne ali pa zelo skromne pomoči. Nič nimajo proti večjim koruzarantom, toda prav bi bilo, ako bi kakšnih kilogram malo cenejše koruze iz republiške rezerv prišel tudi do njih. Tako se, ko so povedali na Ledini, ne bi zgodilo, da je koruzo preobložena prikolica posejati nekaj zrnja tudi po cesti.

Ponudba »daljša« za slike

V Garni hotelu zdaj še manjše osebne razstave

OTOČEC — Da je moč avlo in konferenčno dvorano tukajšnjega Garni hotela spremeniti v pravo likovno razstavišče, se je učinkovito potrdilo letos, ko je bila v teh prostorih od dneva mladosti do konca junija postavljena razstava 1. bienala slovenske grafike. V avli so se začele nedolgo po izteku bienala vrstili manjše osebne razstave tistih slovenskih likovnih ustvarjalcev, ki so za to pokazali zanimanje.

»Do zdaj smo pripravili dve taki razstavi,« pripoveduje nekdanja študentska primerjalna književnost na ljubljanski filozofski fakulteti, na Dolenjskem, na kmetiji udomljena Ljubljanka Lili Šeruga, ki na Otočcu opravlja službo kulturne in turistične animatorke. »Na prvi razstavi so bili na ogled akvareli slikarja Janeza Ošabna iz Ljubljane, na drugi, ki bo odprta še oktobra, pa se z grafikami predstavlja akademski slikar Štefan Galič, dobitnik prve nagrade Grand prix Otočec na 1. bienalu slovenske grafike. V dogovoru pa smo še z vrsto slovenskih likovnikov, da bi tu razstavljali, nam pa gre za to, da bi obiskovalci videli ne le kvalitetne stvaritve, temveč tudi dela v različnih slikarskih tehnikah. Tako naj bi se v teh dveh letih do naslednjega bienala zgodilo marsikaj privlačnega in zanimivega, najrazličnejše slikarske pa tudi kiparske razstave, ki bi popestrile hotelsko ponudbo tu ustvarjenih se in začasno domujočih gostov iz domovine in tujine. Rekli smo: prostor je tu, panoi tudi, zakaj ne bi gostom, ki se tu zadržujejo, pa tudi drugim obiskovalcem, omogočili vsaj delček kulturno-umetniškega napoja. So pa vse razstave, ki jih pripravljamo brez uradnih otvoritev in jih še bomo, prodajne, in to s

cenami, ki jih določijo sami avtorji.«

Ko se bo iztekla razstava Galičevih grafik, bo v Garni hotel pripeljal izbor svojih grafik akademski slikar Jože Ciuha, za njim pa še drugi, s katerimi se že zdaj dogovarja Lili Šeruga. To so: Jože Centa, Marin Berovič, Jože Kumer pa Jože Kotar in drugi, ki pa še niso potrdili pripravljenosti, da bi razstavljali na Otočcu. »Računam, da bomo tu lahko pripravili tudi razstavo fotografij Bojana Radoviča pa morebiti razstavo otroških slik in še kaj drugega, s čimer bi lahko popestrili to našo likovno ponudbo,« razgrinja Šerugova likovne načrte hotela Grad Otočec, pod katerega pristoj-

Lili Šeruga

nost sodita tudi Garni hotel in restavracija v njegovi sosesčini, ter dodaja, da se bo zavzela, da bi kdaj pa kdaj likovno obogatili tudi avlo v restavraciji.

Ni kaj, tudi Otočec se uvršča med likovna razstavišča, ki dajejo utrip kulturnemu življenju novo-meškega okolja in širši Dolenjski.

I. ZORAN

Prva slikarska Jesen na Sremiču

Od petka do nedelje je na vinorodnem Sremiču, v okolici gostišča Tri lučke, ustvarjalo pet slikarjev — P. Markovič: »Podoba te krajine zelimo na ta način ohraniti zanamcem, gostinsko ponudbo pa dvigniti še na višjo raven«

KRŠKO — Jesen na Sremiču se je imenovala prva likovna kolonija, ki sta jo hotel Sremič in krško turistično društvo priredila minuli teden od petka do nedelje, ko so v znanem gostišču Tri lučke tudi razstavili v njej nastala dela. Ustvarjalo je pet akademskih slikarjev ali eden manj, kolikor so jih izbrali izmed več kot 30, ki so se odzvali na razpis, objavljen v glasilu Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. To so: Irina Rahovsky-Kraj iz Ljubljane, Danijel Fugger iz Domžal, zakonca Jasna Kozar-Hutesing in Janak Hutesing (Indijec) iz Maribora in Jože Marinč iz Kostanjevice. Tudi izbrane Jurta Ciharja iz Portoroža v koloniji ni bilo, prireditelji pa ne vedo pravega razloga za izostanek.

Udeleženci Jeseni na Sremiču so ustvarili petnajst del — slikali so tudi še v nedeljo dopoldne — in so bila vsa tudi razstavljena v enem od salonov. Pogled na slike je povedal, da so iskali motive v okolici gostišča Tri lučke, ki kraljuje sredi prostiranih vinogradov in je že samo odlična razgledna točka za iskanje motivov. Seveda slikarjev niso zamikali vikendi in drugi novodobni objekti, ki krajino bolj kvarijo, kot lepšajo, marveč so iskali prvine stare zidnice, lesene vinske hrame, pa tudi hiše, kjer je še moč doživeti domačnost in neizmerno gostoljubnost. Na otvoritvi razstave je o razstavljenih delih in njihovih avtorjih

V LJUBLJANI BO 4. MEDNARODNI BIENALNI VIDEO

LJUBLJANA — Od 5. do 7. oktobra bo v Cankarjevem domu v Ljubljani potekal 4. mednarodni bienale Video CD 89. Na njem bodo predstavili najnovejšo produkcijo umetniškega videa iz Avstrije, Francije, Italije, Kanade, Nizozemske, ZR Nemčije, ZDA in Jugoslavije. Program bienala bo poleg tega obsegala retrospektivne predstavitev posameznih video ustvarjalcev. Obiskovalci se bodo lahko seznanili še z novimi tehnološkimi možnostmi v videu, spoznali kompjuterski video, vlogo videa v znanosti ipd. V dnevi bienala bodo pripravili tudi okroglo mizo na temo Video — umetnost našega časa.

govoril umetnostni zgodovinar Jožef Matijević iz Novega mesta. Ob tem je bilo povedano, da bodo slike v gostišču Tri lučke na ogled le nekaj ur in da si bodo obiskovalci razstavo poslej ogledali v Krškem, v mestu, kjer bo odprta dalj časa.

Prireditelji slikarske kolonije niso skrivali zadovoljstva, da je uspelo že prvo ustvarjalno srečanje izbranih likovnikov. Akademski slikar Jože Marinč iz Kostanjevice, najmlajši udeležene kolonije in eden najvnetejših pobudnikov zanjo, je na Jeseni na Sremiču ustvaril kar mali cikel, ki ga je imenoval Vinogradnikov križev pot. O koloniji je vedel le hvalo, najbolj pa se mu je vtisnilo v spomin doživetje prvega dne, ko so vzeli pot pod noge in poromali k zidnicam, cerkvam in ljudem.

Direktor hotela Sremič Peter Markovič je dejal, da so imeli že ob prvi organizaciji Jeseni na Sremiču v mislih tradicionalno, ne pa enkratno slikarsko kolonijo. »Zakaj smo šli v to? Predvsem zato, da bi s tovrstnimi kulturnimi dobrinami obogatili gostinsko ponudbo, vsaj na slikah ohranili stare vinske hrame, ki počasi izginevajo, in sploh to vinorodno krajino, pa tudi, da bi zlagoma ustvarili fond slik, s katerimi bi opremili naše gostinske prostore,« je pojasnil.

Slavko Kunej, tajnik krškega turističnega društva, je kot predstavnik so-

prireditelja slikarske kolonije, pritrldil Markovičevim mislim, potem pa dodal: »Mislim, da smo dolžni rodovom, ki bodo prišli za nami, vsaj na slikah ohraniti še kolikor toliko neokrnjeno podobo te vinorodne krajine, teh vinskih goric, kjer so imeli, kot pravi zgodovinski izročilo, svoje letne hišice že patriciji iz rimskega Nevidonuma. Radi bi v ta del Slovenije privabili še več obiskovalcev, jim lepote približali že na umetniških slikah, v ta namen pa oživili tudi vinotoče, kot so bili v starih časih. S tem bi povrnili tudi domačnost in družabnost, ki ju v zadnjih časih, ko se eden drugemu čedalje bolj odtujujemo, zelo pogrešamo.«

I. ZORAN

ZADOVOLJEN — Akademski slikar Jože Marinč iz Kostanjeviceje takole izrazil svoje zadovoljstvo potem, ko so mu slike na Jeseni na Sremiču uspelo.

Od harfe pa vse do gudala

V črnomaljskem Miniartu na ogled stara glasbila iz zasebne zbirke glasbenega pedagoga Škrbica

ČRNOMELJ — Črnomaljska galerija Miniart, ki jo vodi Silvester Miheleč ml., je pripravila novo razstavo, ki pa v nasprotju z dosedanjimi ni likovna, pač pa so tokrat na ogled glasbeni instrumenti.

Pod naslovom Glasbila skozi stoletja je razstavljenih 49 različnih instrumentov, od godal, pihal, trobil in brenkal do tolkal in instrumentov s tipkami, kakor se glasbila sicer delijo glede na njihove lastnosti oziroma način igranja nanje. Tu so ameriški banjo (benžo), kitari podobno glasbilo z okroglim trupom, havajska kitara, romunska okarina, črnomaljske gusle pa vrsta drugih bolj ali manj znanih instrumentov iz raznih delov sveta, vseh tistih, s katerimi so opremljeni godbeniki in sploh instru-

KRALJICA RAZSTAVE — Harfo iz 18. stoletja, ki vzbuja na razstavi v črnomaljskem Miniartu še posebno pozornost obiskovalcev, ima tudi lastnik in zbiralec glasbeni pedagog Mladen Škrbič v čistihi. Tudi v Črnomlju se je želel slikati pri tem instrumentu.

mentalne sestave. Razstavo začenja harfa iz 18. stoletja, nekakšna kraljica med temi glasbili, končuje pa jo gudalo, lončeni bas iz Bele krajine.

Vsi ti instrumenti, ki jih prikazuje zdajšnja razstava v Miniartu, so last glasbenega pedagoga Mladena Škrbica iz Novega mesta, ki je to šolsko leto začel poučevati na dislociranem oddelku črnomaljske glasbene šole v Sremiču, oziroma so iz njegove zbirke, ki šteje že okoli 120 najrazličnejših glasbil iz raznih obdobji, krajev in dežel, ustvarja pa jo že 35 let. Razstavo, ki bo na ogled do 7. oktobra, so odprli minulo soboto, 23.

• Za to jesen napovedane razstave najdb, odkritih med izkopavanji na območju cerkve sv. Duha v Črnomlju, v Miniartu se ne bodo pripravili in ostaja to naloga za pozneje. Tako bo zdajšnji razstavi glasbil sledila spet likovna razstava, in sicer se bo s svojimi deli predstavil Sašo Pavlovič iz Semeča.

septembra, dopoldne pod pokroviteljstvom črnomaljske kulturne skupnosti. Na otvoritvi je o razstavi, ki po svoje kaže tudi razvoj glasbil, in razstavljalcu Mladenu Škrbiču govoril ravnatelj črnomaljske glasbene šole Silvester Miheleč. Poudaril je, da je razstava posvečena letošnjemu jubileju ustanove, ki jo vodi, saj se bo v nedeljo, 1. oktobra, dopolnilo okroglih 25 let, kar je bila v Črnomlju ustanovljena glasbena šola in odkar deluje. Pojasnil je, da šola tega jubileja ne bo posebej proslavljala, temveč bo praznovala delovno, izpolnjujoč vse naloge, ki so ji zaupane.

I. ZORAN

Slikar v službi brezmejne prostosti

Dolenjski galeriji razstavlja akademski slikar Mitja Berce — Šolani kmetijec, ki je sledil svojemu notranjemu klicu in postal slikar

NOVO MESTO — Pri Bercetovih v Slepšku nedaleč od Mokronoga je bil Mitja tisti, ki naj bi se po osnovnem izobraževanju izšolal za umno delo v kmetijstvu. Ko je Mitja končal šolanje v domačem kraju, se je takoj vpisal na srednjo kmetijsko šolo Grm v Novem mestu. Potem se je vseskozi marljivo učil vse do mature se je njegova zagretost v celoti skladala z veseljem staršev, ki že videli mladega strokovnjaka v hiši. A se je že pred koncem šolanja v Novem mestu tako obračalo, da je fant začel čedalje bolj razmišljati o študiju nečesa, kar ni imelo nič skupnega z njegovim dotedanjim izobraževanjem.

V Mitji se je namreč prebudil slikarski dar in to je nanj vplivalo tako močno, da se je z diplomno srednje kmetijske šole vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani. V rednem roku je diplomiral, takoj zatem pa končal tudi diplomski študij slikarstva pri akademskem slikarju prof. Gustavu Gnamušu. Od leta 1984 je Mitja Berce član Društva slovenskih likovnih umetnikov, živi in dela pa na domačiji svojih staršev, in to kot samostojni umetnik.

Svoja dela je začel razstavljal že kot študent in je do zdaj sodeloval na osmih skupinskih razstavah, štirikrat pa se je predstavil na samostojnih razstavah. Zanimivo je, da je imel prvo samostoj-

naj to imenujemo transavantgardo, novo podobo, postmodernizem ali kaj drugega. Recimo temu kar alternativa, ki pa se pri Bercetih kaže tako, da je, denimo, bistven element njegovega načina slikanja brezmejna prostost, nenehno preverjana in potrjevana s kvaliteto. Zdi se, da je umetnostni zgodovinar Jožef Matijević zelo dobro označil to slikarstvo, ko je na koncu svoje spremne besede v barvnem katalogu, ki je ob tem izšel (s prevodom celotnega besedila v angleščino in španščino), zapisal: »Ker je slikar Berce sam neizprosen zagovornik svobode, prepušča svobodo v enaki meri tudi gledalcu. Njegovemu likovnemu ustvarjanju se lahko najbolj približamo, če opustimo sleherni asocijacio, ki je seveda nujna spremljevalka vsakega vidnega pojava, in ga vidimo izključno kot sliko, kot podobo njegovega slikarstva.«

I. ZORAN

Cikli svetovnih filmskih uspešnic

Abonmajski filmski četrtki v novomeškem Domu kulture

NOVO MESTO — Kot smo že poročali, bo v novomeškem Domu kulture tudi v novi sezoni delovalo filmsko gledališče, vendar v nekoliko spremenjeni obliki. Novost bodo filmski četrtki, v okviru katerih bodo že od oktobra dvakrat na mesec predstave najnovjših filmskih uspešnic. Program bo oblikovan po ciklih oziroma za trimeščja, v vsakem pa bo na sporedu šest filmov. Za vsak cikel bo tudi filmski abonma.

V prvem ciklu od oktobra do decembra bodo predstavili naslednje filme: 12. oktobra ameriški film Bestseller (1987), 19. oktobra ameriški film Cocoon (1988), 9. novembra ameriški film Nadine (1987), 23. novembra angleški film Upanje in slava (1987) in 7. novembra ameriški film TV novice (1987). 21. decembra bo na sporedu film preselečenja, zato prireditelji še nočejo povedati naslova.

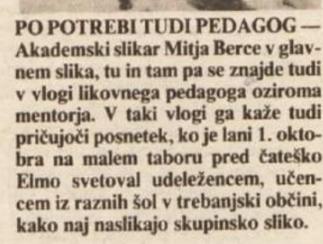
Predstave ob filmskih četrtkih bodo ob 18. in 20. uri, abonmajske vstopnice za prvi cikel filmov pa bodo po 150.000. Naročniki abonmaja bodo dobili tudi filmski list, v katerem bodo abonmajski filmi podrobno predstavljeni. Filmski list bo Dom kulture pripravil tudi za naslednje cikle, in to takoj, ko bodo sestavili program zanje.

Ob četrtkih, ko ne bo filmskega abonmaja, pa bodo v Domu kulture predstave kvalitetnih filmov, novih, a tudi starejših.

I. Z.

DREVI VEČER OB IZIDU VODNIKA

NOVO MESTO — Danes ob 18. uri bo v veliki dvorani tukajšnjega Doma JLA kulturno-umetniški večer ob izidu vodnika Po Zumberku in Gorjančih. Sodelovali bodo žumberški tamburaši, skupina, ki deluje v okviru KUD Zumberak, in folklorna skupina Kres.

PO POTREBI TUDI PEDAGOG — Akademski slikar Mitja Berce v glavnem slika, tu in tam pa se znajde tudi v vlogi likovnega pedagoga oziroma mentorja. V taki vlogi ga kaže tudi pričujoči posnetek, ko je lani 1. oktobra na malem taboru pred čateško Elmo svetoval udeležencem, učencem iz raznih šol v trebanjski občini, kako naj naslikajo skupinsko sliko.

Dolenjski galeriji. S to razstavo, ki bo na ogled še oktobra, je novomeška galerija tudi začela razstavno sezono 1989/90. Treba je reči, da kar s pravišnimi deli in sploh v skladu s pričakovanjem, da bo moč v Dolenjski galeriji še doživeti srečanje z likovno ustvarjalnostjo mladih.

Kajti Mitja Berce s svojimi 30 leti življenja vsekakor sodi v mladi rod, še bolj kot po starosti pa se v ta rod uvršča s svojo mladostno umetniško svežino in nedvomno šteje med tiste, ki so že ali pa še bodo tako ali drugače zaznamovali slovensko umetnost osemdesetih let. Tudi pričujoča razstava namreč prepričljivo dokazuje, da v likovni umetnosti ni še nič zaključnega, da so vrata vanjo kar naprej odprta nastežaj, samo da bolj za tiste, ki so inovativnejši, izrazno drzejši in duhovno močnejši. Bercetova dela v obeh dvoranah Dolenjske galerije nedvomno pričajo, da se sme tudi njihov tvorec šteti za enega izmed njih, predvsem pa, da ima še veliko povedati.

Že prvi pogled na velike v akrilu ustvarjene slike in vse prej kot »lepe« podobe naslikanega pove, da gre za slikarja, ki se nekako navezuje na pobude in tokove v likovni umetnosti tega desetletja tako pri nas kot tudi v svetu, pa

Zakaj knjižnica še ni to...

»Zalostno je, da ima Novo mesto knjižnico v tako neustreznih prostorih,« pravi prof. Janez Mežan, novi upravnik Študijske knjižnice Mirana Jarca

NOVO MESTO — Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu ima novega upravnika, četrtega, odkar obstaja. To je prof. Janez Mežan, v Mirni peči udomljeni rojak iz Ponikev pri Trebnjem. Za upravnika so ga imenovali že junija, kmalu potem, ko se je prijavil na razpis, vendar se je odločil nastopiti novo službo šele 1. septembra, prvi dan novega šolskega leta. Preden je začel delati v knjižnici, je moral opraviti še nekaj neodložljivih obveznosti.

Ko sem ga minulo sredo obiskal na njegovem novem delovnem mestu, da bi mi povedal nekaj vtisov in prvih spoznanj o knjižnici, me ni zavrnil. Pripomnil pa je, da je šele v tako imenovani uvajalni dobi, da svoje novo delo šele spoznava, enako kot samo ustanovo, delavce v njej in okolje. »Upam pa, da bo to spoznavanjko obdobje, ki je sicer nujno, kmalu mimo in da bom knjižnici na voljo z vsem, kar znam

in zmorem,« je pristavil.

Delo upravnika Študijske knjižnice Mirana Jarca ga je takoj zamikalo. Povedal je, zakaj. »Deset let sem bil v prosvetni službi, na srednji šoli v Ivančni Gorici. Tam pa sem se izžepal, kar zadeva samo stroko, slavistiko, predvsem v tem smislu, da ni bilo več časa za izpopolnjevanje. Sklenil sem zamenjati službo, iti iz prosvete, obenem pa vendarle ostati v poklicu, ki je vezan na knjigo, literaturo. Ker se mi je taka možnost nakazala v novomeški Študijski knjižnici, sem jo sprejel. To delo je, kot mi ga je uspelo do zdaj spoznati, bolj razgibano, pestro in manj okosteno kot v šoli. Vendarle pa bi tudi rad vseskozi ostal v stiku s književnostjo. Nagnjenost k literaturi, in to ne samo pasivno spremljanje, imam že od gimnazjskih let, ko smo se šli krožke, izdajali glasilo, pisali pesmi in sploh počeli vse, kar pač počno mladi ljudje v svoji vedoželjnosti in vznesenosti.«

Prof. Mežan o študijski knjižnici Mirana Jarca govori kot o izjemno pomembnem kulturnem hramu v Novem mestu in na Dolenjskem. »Zalostno pa je,« pravi, »da Novo mesto nima prostorsko ustrezne knjižnice in da novomeška občina kot ustanoviteljica Študijske knjižnice ni poskrbela za prostor, kjer bi se lahko zbiralo vse narodno gradivo in se ustrezno hranilo ter dajalo v uporabo. Zdaj imamo načrte za prenovo knjižničnih prostorov in prizidek. Vztrajali bomo in zahtevali od odgovornih, da se ti načrti tudi izvedejo. To je več kot nujno, če naj knjižnica res odigra vlogo, ki ji jo zaupala družba in ji naloge in obnaušanje predpisala z zakonom. Knjižnica bi morala v prvi vrsti postati informacijski center vseh strok za Dolenjsko. Zakaj to še ni, pa prav gotovo ni odvisno samo od ljudi, ki v njej delajo.«

»Ovire vidim druge,« nadaljuje novi upravnik, »predvsem v zavesti odgovornih ljudi v občini, ki najbrž pojmujejo knjižnico zgolj kot ustanovo, kjer si je moč izposoditi kako beletristično delo, kaj drugega pa naj bi tam ne bilo. Mislim, da bo knjižnica šele potem postala kar naj bi sicer bila, ko bodo tisti, ki nad njo bdijo po službeni dolžnosti, toliko

Prof. Janez Mežan

ozaveščeni, da jih ne bo treba kar naprej prepričevati, kako da je vsaka znanost, vse znanje in vsakršna vedoželjnost vezana na knjigo, pač tam, kjer je ta najdopustnejša bralca — v knjižnici. In če je ovira, da bi takšno, sodobno knjižnico imeli v Novem mestu oziroma na Dolenjskem, tako imenovana gospodarska (ne)moč občine ali širšega okolja, potem je treba knjižničarstvo, tako kot sicer celotno kulturo, osvoboditi odvisnosti od stopnje gospodarske razvitosti. Tako, kot naj bi se zgodilo z osnovnim šolstvom.«

I. ZORAN

POTA IN STRAŽNICA

dežurni poročajo

OSUMLJENEC PRIJET — Vsega 16-letni Novomeščan D. K. je utemeljeno osumljen, da je v času med 19. in 27. avgustom letos s ključem dvojnokom prišel v stanovanjske prostore podjarmnika Dragana Sarica in mu odnesel razna oblačila, čevlje, športne copate, nekaj hrane in pijače ter 100 DM, vse v skupni vrednosti 3 milijone dinarjev.

PRETEPEL OČETA — Novomeški miličniki so 20. septembra ob 21. uri pridržali do iztežitve 32-letnega M. M. iz Zbur. Možakar je doma pretepel očeta, ko mu ta ni hotel dati pijače, nato pa se je vinjen spravil na traktor in ga vozil. Ker je grozil, da bo očeta ponovno pretepel, so ga miličniki dali na hladno.

OB KOLO Z MOTORJEM — Silvo Bernardič iz Gornjega Mokrega polja je 21. septembra pustil kolo z motorjem pred gasilskim domom v Mokrem Polju. Neznani storilec pa si je njegovo vozilo sposodil in ga tako oškodoval za vsaj 8 milijonov dinarjev. Gre za motor Tomos avtomatik.

ŠE EDEN BREZ PREVOZA — Ob motornem kolu je bil tudi 43-letni Aleksander Prah iz Šentruperta, ki je vozilce 21. septembra parkiral pred hišo. Neznane se je pripeljal med 20. uro in 21.30, Prah pa je oškodoval za 10 milijonov dinarjev.

VLOMILEC PRIJET — Črnomaljski miličniki so 22. septembra nekaj čez polnoč prišli 32-letnega Seada Begića, ki je v Cankarjevi ulici vlomil v dva osebna avtomobila. Begić je na prestajanje kazni v KP D Stara Gradiška in je bila za njim razpisana tiralica, ker se ni vrnil s prostega izhoda.

TRETJE SREČANJE INŠTRUKTORJEV

BREŽICE — Avto šola Avto-moto društva Brežice prireja tradicionalno srečanje inštruktorjev — 3. inštruktorijado, katere se bodo udeležile ekipe inštruktorjev iz Krškega, Sevnice in Brežic, ekipa članov izpitne komisije Krško ter ekipa inštruktorjev iz Rogaške Slatine. Srečanje bo v soboto, 30. septembra, ob 10. uri v rekreacijskem centru Labod v Zgornji Pohanci pri Brežicah. Udeleženci se bodo pomerili v nogometu, namiznem tenisu, streljanju z zračno puško, vlečenju vrvi, v štafetnem teku in v spretnosti vozniki z motornim kolesom.

OBRAČALNIK GA JE VRGEL PO TLEH

BREŽICE — Med spravilom sena je 22. septembra ob 13.55 prišlo do delovne nezgode v Jereslavcu pri Brežicah. 68-letni Franc Urek je namreč med opravljenjem nepredvidno stopil do obračalnika, priklopljenega k traktorju, za krmilom katerega je sedela Milena Krošelj. Obračalnik je Ureka vrgel po tleh, pri čemer se je hudo poškodoval; zdravi se v brežiški bolnišnici.

KDO KRADE TELEFONSKI KABEL?

ŽUŽEMBERK — Tukajšnji miličniki se ubadajo z uganko, kdo je 12. septembra v Malem Lipovcu ukradel dva koluta z okoli tisoč metri telefonskega kabla, ga odjedal v bližnji gozd in zažgal. Golo bakreno žico je nato čez dva dni naložil na voziček in odpeljal neznanu kam. Krajevna skupnost, katere last je bil kabel, je ob vsaj 140 milijonov din. V noči na 15. september je iz Malega Lipovca izginilo še nekaj tovrstnega kabla, vrednega poltretji milijon din. Vse skupaj smrdi po romski tatvini.

KRONIKA NESREČ

PREHITRO JE VOZIL — 24-letni Anton Cesar z Rdečega Kala se je 18. septembra ob 21.40 peljal z osebnim avtomobilom Mirne proti Mokronogu. V Straži je vozilo zaradi prevelike hitrosti zaneslo v levo, kjer je trčilo v obcestni jašek, se nato trikrat obrnilo in obstalo na kolesih. Cesar se je v nezgodi le laže ranil, medtem ko sta sopotnika začuda ostala nepoškodovana. Voznik se zdravi v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je za 30 milijonov.

NENADOMA NA CESTO — 18. septembra ob 13.20 se je 18-letni Boštjan G. iz Novega mesta peljal po cesti iz Smihela proti Drski. V Segovi ulici je pred seboj opazil skupino pešcev in jih opozoril z zvočnim signalom, navzlic temu pa je takrat na cestišče nenadoma stopila 15-letna Alja K. iz Novega mesta. Gorše jo je zbil, tako da so morali dekle odpeljati na zdrav-

Vse več je vinjenih za volanom

Na Dolenjskem v polletju zaradi alkohola odvzetih 464 voznških dovoljenj

NOVO MESTO — Če ne bi bilo magistralske ceste med Bičem in Bregano, potem bi lahko letošnje prometno varnost na dolenjskih cestah nemara označili celo kot zadovoljivo. V letošnjem prvem polletju se je namreč na Dolenjskem pripetilo 144 prometnih nesreč, kar je za petino manj od lanske številke. Tudi nezgod s smrtnim izidom je bilo manj za 28 odstotkov, vendar je število mrtvih ostalo nespremenjeno, letos in lani 33.

Tem podatkom dodajmo spoznanje, da se je letos v naselju zgodilo 65 nesreč, od tega le 5 s smrtnim izidom. Na dlani je torej, da so krvni davek pobirale ceste zunaj naselij, največ seveda dolenjska magistrala. Število trčenj na njej se je letos povečalo od lanskih 46 na 51, več je tudi žrtev. V prvih šestih mesecih jih je bilo 26, medtem ko je bilo 106 oseb hujše ali lažje ranjenih. Vzroki so slej ko prej enaki: neprimerna hitrost, vožnja po levi, prehitivanje v škarje, izsijevanje prednosti itd. Ob tem še nemara podatek, da so največ nesreč letos na dolenjskih cestah zakrivilo vozniki osebnih avtomobilov (94), sledijo vozniki tovornjakov (19), koles s motorjem (12), pešci (6) itd. Otroci in mladoletniki so bili v prvem polletju udeleženi v 33 prometnih nezgodah.

Kolikšno delo so v letošnjem prvem polletju opravili prometni miličniki, najbolj ilustrira podatek, da so med drugim zaradi počasne vožnje izločili iz prometa tudi 13.786 tovornih vozil, skoraj vse na delu dolenjske magistralske ceste med Bičem in Bregano.

skih cestah zakrivilo vozniki osebnih avtomobilov (94), sledijo vozniki tovornjakov (19), koles s motorjem (12), pešci (6) itd. Otroci in mladoletniki so bili v prvem polletju udeleženi v 33 prometnih nezgodah.

Temu pregledu primerna je struktura tistih, ki so se morali zagovarjati pri sodniku za prekrške. Dolenjski milični-

PO DOLENJSKI DEZELI

- Na novomeški tržnici že nekaj časa domujejo prodajalci sodov iz južnih republik. Kakšne posebne kupčije ob letošnji letini grozdja zanesljivo ne bo, zna pa se zgoditi, da bodo prodajalci v rodni Kruševac odpotovali celo z manjkom. Še posebej, če se bo ponovila noč na 18. september, ko je nekdo okoli 3.30 mimo pripeljal svojo stoenko do sodov, si izbral dva, ju naložil v avto in odpeljal.

- 23. septembra ob 20.40 sta neznanca stopila v slašičarno Bajrama Bajramija na Novem trgu. Namesto kremnih rezin in tort sta s pulta vzela 950 tisočakov in zbežala proti Loki. Za predrznežema ni sledu.

- Praviloma se na montažnem traku novomeške IMV deli na vozilo montirajo, pred dnevi se je zgodilo obratno. Nekdo je s katrce na traku odvil razdelilec vžiga in kabel. Jasno, da motor na koncu traku ni hotel dati glasu od sebe.

- Jože Kastelec, Slavko Luzar in Franc Kastelec, vsi imajo zidanice v kraju Sevice pri Hribu, so bili prejšnji teden slabe volje. Nekdo je namreč brez njihovega dovoljenja obiskal zidanice, vendar z izjemo krampa, nekaj kozarcev in cigareti ni odnesel ničesar. Bati se je, da krampa ne bo uporabljal za kopanje, pač pa za nove vlove.

VOZIL BREZ ČELADE

ZALOKE — 21-letni Branko Šinkovec iz Cirja se je 24. septembra peljal na kolesu z motorjem po lokalni cesti med Dolgo Rako in Zalokami. Vozil je brez potrdila o poznavanju cestnoprometnih predpisov in brez čelade. Med vožnjo proti Zalokam ga je po klancu navzdol v levem in preglednem ovinku zaradi prevelike hitrosti zaneslo, da je padel in se hudo ranil. Šinkovec se zdravi v novomeški bolnišnici.

IZSILIL JE PREDNOST

BREŽICE — 22. septembra ob 14.25 se je 32-letni Marjan Kapčič iz Pavlove vasi peljal z osebnim avtomobilom iz Brezine proti Brežicam. V Šentlovrencu ni upošteval prometnega znaka »stop«, pač pa je v križišču izsilil prednost pred voznikom kolesa z motorjem, 58-letnim Miranom Vodopivcem s Senogve. Ta je ob trčenju padel in se hudo ranil, zdravi pa se v brežiški bolnišnici. Obstaja sum, da je Kapčič vozil vinjen.

ljenje v novomeško bolnišnico. **S TRAKTORJEM ČEZ NOGO** — 52-letni Anton Jakofčič s Krasinca je 19. septembra ob 9.15 peljal traktor po Cesti bratstva in enotnosti v Metliki; blizu zdravstvenega doma je nenadoma pred traktor stopila 79-letna Marija Kraševc iz Metlike. Ženici je zadnje traktorso kolo zapeljalo preko stopala. Ranjeno so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

PREHITEVAL V ŠKARJE — Neznani voznik avtobusa bihaške registracije je s prehitovanjem v škarje 22. septembra ob 2.35 povzročil prometno nezgodo pri Podgračnem, v kateri sta bili ranjeni dve osebi, materialne škode pa je bilo za 160 milijonov. V nezgodi je bil udeležen tudi Integralov avtobus, ki ga je v prekratki varnostni razdalji vozil Jože Hotko iz Velikega Obreža.

ki so namreč v prvem polletju podali kar 4211 predlogov sodnikom za prekrške; zanimivo ob tem je, da je bilo med njimi tudi 146 tujcev, kar je precejšen odstotek v primerjavi z letom poprej. Ob vsem tem je bilo na kraju prekrškov izterjanih še 18.097 denarnih kazni, kar

Voznik dan po nezgodi podlegel ranam

Huda prometna nezgoda pri odcepu za Podgrad

PODGRAD — 18. septembra ob 17.55 je prišlo na magistralski cesti med Novim mestom in Metliko pri Podgradu do hude prometne nezgode.

44-letni Viktor Besal izi Šmarjeških Toplic se je z osebnim avtomobilom peljal proti Novemu mestu. Med vožnjo po klancu navzdol, ko je izza ostrega nepreglednega ovinka pripeljal na ravni del ceste, ga je zaradi prevelike hitrosti zaneslo na levo, nekaj časa je nato še vozil po bankini, nakar ga je vnovič zaneslo na vozišče, kjer se je vozilo dvakrat prevrnilo prek strehe. Besal je bil hudo ranjen in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Dan po nezgodi, 19. septembra, pa je Besal ob 7.30 v bolnišnici hudim ranam podlegel.

AVTO SE JE PREVRAČAL

GORNJKOT — 23-letni Roman Jaklič z Dvora se je 24. septembra ob 17.10 peljal z osebnim avtomobilom proti Dvoru. Zaradi prevelike hitrosti je vozilo v ovinku blizu Gornjega Kota zaneslo, trčilo je v obcestni kamen, nakar ga je vrglo v zrak, obrnilo na streho in je padlo na lokalno cesto proti Gornjemu Kotu. Tu je avto ponovno odbilo v zrak, nato pa se je prevračal po grmovju proti gozdu. Voznik in sopotnik, 18-letni Primož Legan z Dvora, sta med prevračanjem padla iz vozila. Jaklič je bil hudo, Legan pa lažje ranjen in se oba zdravita v novomeški bolnišnici. Škode na vozilu je za 15 milijonov din.

NEPREVIDNO S STRANSKE CESTE

GMAJNA — 23. septembra ob 13.30 se je 49-letni Martin Bedenk iz Sevnice peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti proti Podvrhu. V Gmajni mu je pred avtomobil s stranske ceste nepredvidno zapeljal 18-letni voznik kolesa z motorjem Anton A. Taj trčil v avtomobil, pri čemer sta z bratom, ki je tudi sedel na motorju, padla in se poškodovala. Oba sta bila brez varnostnih čelad, na zdravljenje v brežiški bolnišnici pa je ostal Anton A.

je celih 12 odstotkov nad lanskim številom, precej več pa je bilo tudi voženj pod vplivom alkohola. Zaradi vinjenosti za volanom je bilo namreč v prvem polletju odvzetih 464 voznških dovoljenj. Ob tem pa nas najhujši pivski meseci še čakajo.

B. B.

ZABODEL GA JE V TREBUH

DOLENJE VRHPOLJE — 23. septembra okoli 21.30 sta 63-letni Anton Kos in 35-letni Anton Bratkovič popivala v gostilni »Pri Gorškcu« v Dolenji Brezovici. Med njima je kmalu prišlo do prepira, med katerim je Kos potegnil lovski nož in z njim zamahnil proti Bratkoviču. V novomeški bolnišnici so ugotovili, da ima slednji 20 centimetrov dolgo rano na trebuhu.

VLAK MU JE ODREZAL STOPALI

KRŠKO — Na železniški postaji Breg je prišlo v ponedeljek, 18. septembra, ob 4.50 do hude nezgode. 22-letni Franc Vidmar z Brega je tega jutra na vsak način hotel ujeti vlak, pri tem je celo pozabil zakleniti svoj avto, s katerim se je pripeljal do postaje, in na njem pogasiti luči. Že ko se je vlak premikal, je skočil na stopnico, pri tem pa mu je spodrsnilo in je padel na tere. Kolo vagona mu je zapeljalo čez obe nogi in ju odrezalo pri gležnjih. Hudo ranjenega Vidmarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Ključ v cvetličnem lončku

Serijski vlomov in tatvin v minulem tednu — Oškodovanci lajšali delo vlomilcem — Precej škode

METLIKA, NOVO MESTO — Dolenjski miličniki so pred težko nalogo; minuli teden so bili obveščeni kar o petih večjih vlomih, ponekod so delo storilcem v obilni meri olajšali oškodovanci sami.

V noči na 18. september je nekdo skozi okno kurilnice splezal v notranjost hiše 29-letne Lili Vavžek na Jedinščini in ji iz sobe odnesel žensko ročno uro ter prstana

SLABE CESTE

KOČEVJE — Na območju občine Kočevje se asfaltiranih 69 odstotkov regionalnih cest, kar uvršča to občino med tiste, ki imajo najmanj asfaltiranih cest. Še slabše pa je pri lokalnih cestah, ki jih je asfaltiranih le 23 odstotkov, najmanj med slovenskimi občinami.

HUDO RANJEN

DRNOVO — 18. septembra ob 21.50 se je 28-letni Franc Račič z Drnovega na kolesu z motorjem peljal po lokalni cesti od Drnovega do odcepa za magistralsko cesto Ljubljana—Zagreb. Pri odcepu je zavijal v levo proti Kostanjevici, zaradi vinjenosti pa je med zavijanjem padel in se hudo poškodoval po glavi. Račič se zdravi v brežiški bolnišnici.

Tri piva za črno gradnjo

Ob taki zakonodaji bo črna gradnja še cvetela — Najvišja kazen 9 starih milijonov

Dolenjska je s črnimi gradnjami kar na gosto posejana. Če drugega ne, pričajo o tem številne pritožbe krajanov, tudi na naš naslov, spominjamo se le, koliko črnila je bilo prelitega za črno gradnjo na Dolenjem Polju pri Straži, ki navzlic izdani odločbi o rušeju še stroji, nič manj odmevni med krajanima črni gradnja v Šmarjeti in na Slatniku pa še bi lahko naštevali. Srd in gnev sta upejena v nemoč ustreznih inšpekcijskih služb, tam kritiko sprejemajo, imajo pa pripravljen tudi odgovor.

»Razumljiva je stiska ljudi,« pravi načelnik uprave inšpekcijskih služb Andrej Tiran, »ki se ne morejo sprijazniti s postopki, vendar so nujni. Mi mimo formalnih postopkov ne moremo in ne bomo šli. Drugo pa je seveda vprašanje, koliko ustreza sedanja zakonodaja. Mirno lahko rečem, da je neprimerna in zastarela, celo tega ne predvideva, da bi inšpektor lahko črno gradnjo preprečil že v prvi fazi, tudi takrat ne, ko je črna gradnja na tuji zemlji. Tudi taki primeri namreč so. Inšpektor pač izda odločbo o ustavitvi del, na katero pa je seveda možna pritožba; če je zavrnjena, izdamo odločbo o odstranitvi, na katero pa se je seveda prav tako možno pritožiti. Če je še ta zavrnjena, izdamo napoved sklep o izvršbi, na katero pa se

bo črnograditelj seveda spet pritožil. Med tem upravnim postopkom, traja leta in leta, saj se tudi tiste Ljubljani z reševanjem pritožb kaj ne mudi, je črna gradnja večkrat že sezidana. Investitorji očitno pogrnuli pomajnkajne zakonodaje in pač delajo po svoji. Mi jim ne moremo nič, le odločbo lahko izdamo. Nekako v utrobi le spoznanje, da ne gre za tiste klasične urbanistične probleme, pač bolj za civilnopravna razmerja med sosedi.«

Sicer pa je po svoje najbolj iztrativna prav črna gradnja na Dolenjem Polju, za katero je bilo v njih letih izdanih in napisanih že več in nič manj kot 19 raznih odločb, zapisnikov in pritožb, toda objekt še danes stoji. »19. julija smo izdali odločbo o odstranitvi objekta, na katero pa se je lastnik pritožil, vsa zadeva je vnovič v Ljubljani v republikanski urbanistični inšpektoratu,« pojasnjuje Andrej Tiran.

Eno je na dlani: ob takšni zakonodaji in tako dolgotrajnih postopkih bo črna gradnja cvetela. Inšpektorji so brez moči, črnograditelji jim lahko smejejo v brk, napovedi najvišja možna izrečena kazensko takšno dejanje reci in piši 9 starih milijončkov. Ali tri steklenice piva? B. BUĐA

Z MOTORJEM V NAKLADALKO

SEVNICA — 15-letni Igor J. Loke se je 22. septembra ob 12.10 na kolesu z motorjem skozi Loko Dol in dohitev avtobus, ki je vozil v Drnovcu. Avtobusu nasproti je tak traktorjem pripeljal 43-letni Igor K. iz Lonačarjevega dolja; Igor, ki je stem trenutku zapeljal na sredlo cestni trčil v nakladalko, pripeto k traktorju. Hudo ranjenega motorista so odpeljali na zdravljenje v celjsko bolnišnico.

PODLEGLA POŠKODBAM

NOVO MESTO — Iz novomeške bolnišnice so prejšnji teden sporočili 18. septembra hudim poškodbam podlegla 62-letna Ana Kajin iz Črnomlja. Nova se je poškodovala v prometni nezgodi 12. septembra na lokalni cesti v Drnovcu, ko je padla s traktorja, ki jo vozil Avguštin Culiberg.

OBRCAL GA JE

DOLENJE KARTELJEVO — Novomeški miličniki so bili prejšnji teden obveščeni o prepiru in pretepu, ki se lahko s hudimi poškodbami 42-letnega Antona Murglja. Slednji se je namreč rekel s 45-letnim Viktorjem Zmajčkom pa je med preprirom Murglja vrgel na glavo obrcal. Zovper Zmajčkom pa je zenska ovdaba temeljnemu javnemu žilcu.

Z razstavo v borbo proti vlomilcem

V novomeškem domu JLA od 3. do 8. oktobra razstava »Varovanje družbenega premoženja« — Na Dolenjskem polovica slovenskih vlomov v zidanice, vikende in kocošnjake

NOVO MESTO — Pri roki imamo skorodno neverjeten podatek: na Dolenjskem je bilo v minulem letu 609 vlomov in 657 velikih dejanj, toda niti v enem samem primeru niso preiskovalci ugotovili, da bi bilo premoženje, najsi gre za družbeno ali zasebno, ustrezno varovano. Val tehničnih dosežkov na področju izdelave raznih signalno-varnostnih naprav očitno še ni pljusnil do Dolenjske. In prav to spoznanje je ob ugotovitvi, da smo po nekaterih vlomih prav na vrhu republiške lestvice, delavce novomeške UNZ vodilo k organiziranju razstave pod naslovom »Varovanje družbenega premoženja«.

Dolenjska posebnost so v lomih v zidanice, vikende, kocošnjake in svinjake. Le v ilustraciji: Lani je bilo na Dolenjskem kar blizu 70 odstotkov vseh slovenskih vlomov v kocošnjake in svinjake, kar 65,3 odstotka vseh v republiki registriranih vlomov v zidanice in preko 17 odstotkov vseh vlomov v vikende. Nič drugače ni s tatvinami. Tistih iz zidanic je bilo na območju novomeške novomeške UNZ 47 odstotkov vseh slovenskih, tatvin iz kocošnjakov in svinjakov pa 41,2 odstotka. Poglejmo še, kateri predmeti so najpogostejše tarče tatov in vlomilcev? Dejanj, pri katerih je izginjalo živina, predvsem perutnina, je bilo v Sloveniji 355, od tega kar 42 odstotkov na Dolenjskem. Tudi kmetijski prideški so najpogostejše ogroženi prav na Dolenjskem. V Sloveniji je bilo lani 352 tatvin raznih poljščin, od tega 46 na območju novomeške UNZ. Sicer pa je Dolenjska nad republiškim povprečjem tudi v krajah živil, tobaka in izdelkov, pijače, sadja in zelenjave ter orožja. Vsekakor dovolj podatkov za razmislek.

Seveda niso problematični zgolj vlomov v zidanice in kocošnjake. Lani je bilo na območju novomeške UNZ še 28 vlomov v trgovine, 51 v stanovanja in stanovanjske hiše, 18 v cerkve, 8 v šole, enajstkrat so vlomilci obiskali gostinske lokale, osemkrat razne kioske, kar 145 vlomov pa je bilo v avtomobile. Raziskanost slednjih je vsega 11,8-odstotka, kar pomeni, da velika večina oškodovanih lastnikov ostane brez ukradenih predmetov.

Seveda niso problematični zgolj vlomov v zidanice in kocošnjake. Lani je bilo na območju novomeške UNZ še 28 vlomov v trgovine, 51 v stanovanja in stanovanjske hiše, 18 v cerkve, 8 v šole, enajstkrat so vlomilci obiskali gostinske lokale, osemkrat razne kioske, kar 145 vlomov pa je bilo v avtomobile. Raziskanost slednjih je vsega 11,8-odstotka, kar pomeni, da velika večina oškodovanih lastnikov ostane brez ukradenih predmetov.

Seveda niso problematični zgolj vlomov v zidanice in kocošnjake. Lani je bilo na območju novomeške UNZ še 28 vlomov v trgovine, 51 v stanovanja in stanovanjske hiše, 18 v cerkve, 8 v šole, enajstkrat so vlomilci obiskali gostinske lokale, osemkrat razne kioske, kar 145 vlomov pa je bilo v avtomobile. Raziskanost slednjih je vsega 11,8-odstotka, kar pomeni, da velika večina oškodovanih lastnikov ostane brez ukradenih predmetov.

Seveda niso problematični zgolj vlomov v zidanice in kocošnjake. Lani je bilo na območju novomeške UNZ še 28 vlomov v trgovine, 51 v stanovanja in stanovanjske hiše, 18 v cerkve, 8 v šole, enajstkrat so vlomilci obiskali gostinske lokale, osemkrat razne kioske, kar 145 vlomov pa je bilo v avtomobile. Raziskanost slednjih je vsega 11,8-odstotka, kar pomeni, da velika večina oškodovanih lastnikov ostane brez ukradenih predmetov.

zamenjati s cilindrično, drugo, da k takšni ključavnici obvezno sodi varnostni ščit, ki prepreči, da vlomilec enostavno odloži del cilindra in si tako utre pot v stanovanje. Tretja zapoved govori o primerni kvaliteti in debelini kotne pločevine za vratno zaporo, četrta pa priporoča novo, pettočkovno varnostno zaporo Krpan. Slednja omogoča, da se vrata takoj zaprtju na petih mestih povežejo s podbojem. V peti zapovedi je govor o varnostni pribitni ključavnici, ki nadomešča veržico na notranji strani vrat, kot šest pa je za večjo varnost doma omenjeno vratno kukoalo z vsaj 160-stopinjskim kotom opazovanja. Sedma zapoved priporoča lastno vidano blagajno, kot jih izdeluje mariborski Primat za hrambo denarja, dokumentov, nakita in drugih dragocenosti; kot osmo pa je omenjeno dodatno zavarovanje vrednih predmetov. Gre za to, naj bi si vsak lastnik izpisal serijske številke vrednejših predmetov, predvsem televizorjev, fotoaparatom, videokorderjev, računalnikov, daljnogledov itd. Po drugi strani pa je priporočljivo vrednejše

ZA VEČJO VARNOST DOMA — Takšne so praviloma podobe po odkritju, da je naše stanovanje obiskal vlomilec. Razbito steklo na oknu (desno) in razneseni prostori, v tem primeru spalnica, najbolj zgovorno kažejo, da je bil na delu nepovabljen gost. Namen razstave, ki bo prihodnji teden v domu JLA, je poučiti občane, kako se zavarovati pred vlomilci in tatovi.

Papir. Zmleto, prekuhano in v tanek neskončen beli list stanjšano drevo. Poleg ognja, kolesa in smodnika morda najpomembnejši temelji civilizacije. Zgodovinski spomin se je na njem ponesel skozi tisočletja. Misel je, šele zapisana in razmnožena, dobila moč, ki lahko spreminja svet. Od svetega pisma do bankovca za milijon funtov, od toaletnega papirčka do japonskega lampiona, od zračnega filtra do papirnatega tigra. Papir prenese vse, pravijo.

V Krškem ga delamo. Kdo bi preštel vse slovenske, bosanske, hrvaške in sibirske gozdove, ki smo jih predelali v celulozo! Koliko besed, misli, podob so raznesli med ljudi časopisi, natisnjeni na našem papirju! Od Združenih držav do indijske podceline, od Afrike do Skandinavije segajo papirne sledi našega dela. In precejšen del belega gladkega papirnatega traku, ki ga razpošljamo po svetu, se ves potiskan, umazan in pomečkan vrne k nam, da ga ponovno predelamo in vsega lepega, čistega in novega spet pošljemo v svet.

Veliko vemo o papirju. Vse življenje se ukvarjamo z njim, naše ambicije in načrti, naše sposobnosti in težave, izkušnje in veselja so prepleteni s proizvodnjo, z oblikovanjem in s trženjem papirja.

Iz izkušenj in spoznanj gradimo pot naprej. V papirju, ki ga razpošljamo po svetu, je vse več dela in znanja in vse manj energije in polpredelanih surovin. Iz nekdanjega skorajda izključnega proizvajalca cenenejšega časopisnega rotacijskega papirja se razvijamo v sodobno industrijo celovitega papirnega asortimenta. Danes praktično ni več papirja, ki ga iz lastnega ali kooperacijskega programa ne bi mogli dobaviti.

Debeli poltonski zviti tudi niso več edina oblika papirja, ki ga razpošljamo po svetu. Vse večji del ga konfekcioniramo in potiskamo sami. Poleg težke industrije bazične papirne surovine celuloze razvijamo proizvodnjo vse bolj dodelanih in domišljenih končnih ali polkončnih izdelkov. Z našo novo blagovno znamko VIDEM predstavljamo program, s katerim želimo sodelovati v papirnem delu sveta. Do Lune seveda ne sežemo, do papirnatega meseca pa prav gotovo.

J. Apih

Pol stoletja videmske celuloze in papirja

Oktober 1939 je na Vidmu pri Krškem stekla proizvodnja celuloze v tovarni, ki jo je tu postavil podjetni ljubljanski industrialec Franc Bonač.

Le malo je manjkalo, pa tovarne na Vidmu ne bi bilo. Še pred njenim nastankom so se vanjo besno zagrizli domači klerikali. S prižnice in iz spovednice je prihajalo hujskanje, da pomeni »postavitev tovarne v občini in dekaniji prodiranje komunizma na vas«. Občinski odborniki, vsi člani klerikalne stranke JRZ, so tisto usodno nedeljo 1937 najprej zjutraj v župnišču na seji stranke pritrtili zahtevam videmskega dekana, da občina ne bo ugodila Bonačevi prošnji glede 10-letne oprostive davščin za novo tovarno. Uro kasneje je župan Cerjak na seji občinskega odbora zahteval, naj tajnik tak sklep vpiše v sejni zapisnik. Občinski tajnik Ernest Svajger pa se je županovi samovolji odločno

zavrla. Pred vojno in med njo so na Vidmu izdelali vsega 14.725 ton celuloze in 876 ton ovojnega papirja. V skladišču je ostala brusnilnica in z njo tudi Bonačevi načrti za papirni stroj za tiskovne in pisalne papirje. Brusnilnico za lesovino so postavili šele po vojni, elektromotorje za predvideni papirni stroj pa so zavedni delavci skupaj z novo gasilsko opremo leta 1943 zadržali v pokvarjeni dimnik in tako dragoceno opremo rešili pred Nemci.

Kaj zmore ljudstvo v svobodni domovini, so potrdili tudi delavci CELULOZE in iz izseljenstva vračajoči se domačini s Krškega polja. Pogumno so se spopadli z obnovo tovarne: do pomadi 1946 so jo spet pogrnali v tek in 23. marca 1946 poslali papirnicam prvi vagon celuloze. V tovarniških delavnicah so dosegli herojske uspehe. Delavci na lesnem prostoru, pri čiščenju lesa, v lužilnici, kuhariji,

in nova zavijalnica za celulozo; 1975 — steče 3. papirni stroj in deinking naprava za predelavo odpadnega papirja; 1976 — delati začne nova tovarna celuloze.

Našteti so seveda samo »delovni« naslovi velikih povečav, razširitev in novih pridobitev, ki jim je treba v letih 1971—1974 pristi obsežne rekonstrukcije in nadomestitev zastarelih naprav. Tovarna na Vidmu, ki je avgusta 1959 povzela ime po prvoborncu Djuru Salaju, je do 1962 že prerasla v moderen kombinat celuloze in papirja z letno zmogljivostjo 120.000 ton proizvodnje.

Že v juniju 1971 so se delavci na referendumu izrekli za zaokrožitev generalne obnove tovarne: s tretjim papirnim strojem naj bi omogočili skupno 120.000 ton rotapapirja na leto. Zanj so združila delo in denar jugoslovanska časopisna podjetja. Nujno pa je bilo treba povečati tudi proizvodnjo celuloze. Z delovnim geslom: »Več celuloze — manj onesnaževanja okolja!« je bil rojen projekt za skok od 60.000 na 160.000 ton celuloze in prehod na proizvodnjo magnetne celuloze. Zdjaj so za veliko naložbo združile denar papirnice Vevče, Račdeče, Sladki Vrh, Količev in Videm, sodelovala pa je tudi LB. Prek Slovenijalesa se je Videm dogovoril z madžarsko papirno industrio o dolgoročnih dobavah celuloznega lesa, Videm pa jim je zagotavljal izvoz 40.000 ton celuloze na leto.

Zdjaj: ena izmed velikih proizvajalk celuloze in papirja v Srednji Evropi

Lani so v tovarni izdelali že 131.090 ton celuloze, 148.843 ton lesovine, 119.723 ton časopisnega in tiskovnih papirjev, 29.357 ton brezlesnih papirjev, 12.724 ton ovojnega papirja, 26.149 ton valovite lepenke in embalaže ter 8.753 ton papirne konfekcije in tiskarskih izdelkov.

Proizvodnja tovarne na Vidmu zdaj že presega 315.000 ton celuloze in papirjev na leto.

Tovariška roka bosenskim papirničarjem

Prvega januarja 1988 je tozdr PAPIR iz Titovega Drvarja postal najmlajši del videmske tovarne. Prošniji, da bi kolektiv Djura Salaja pomagal tovarni papirja v Titovem Drvarju spet na noge, so se krški papirničarji nesebično odzvali. Napeli so vse sile, da je v poldrugem letu v PAPIRJU zavel nov duh z okrepljeno tehnološko in delovno disciplino. Za ceno izrednih prizadevanj in smoodpovedovanj so dosegli, da so bili stroji tamkajšnje papirnice spet izkoriščeni do 90 odst. Približno 700 delavcev je v PAPIRJU začelo pre-

segati naloge, ki so zdaj za 50 odst. večje kot leto dni poprej.

Titov Drvar je začel izvažati več kot polovico svojih papirjev na zahodna tržišča. Tovarna se je uvrstila med kolektive, ki imajo v BiH največje osebne dohodke. Vsa Bosna je zaposkala takim uspehom krških in svojih papirničarjev. To je bila poštena, nesebična tovarniška pomoč na čisti ekonomski podlagi brez vsake politične špekulacije.

Dodelava in predelava papirja — nuja časa in trga

Celoten sklop dodelave in predelave papirjev rešujejo v podjetju **Papirkonfekcija na Vidmu in v Titovem Drvarju in Tovarna embalaže na Senovem.**

Papirna konfekcija je začela delati februarja 1958. V aprilu 1966 se ji je pridružila Valvasorjeva tiskarna, ki so jo v Krškem ustanovili februarja 1955, njeni temelji pa segajo v leto 1908, ko je v Krškem (do leta 1916) delala »Zadružna tiskarna«. Po prvi svetovni vojni je slovela nova tiskarna bratov Rumpretov, ki sta jo vodila tudi še po osvoboditvi, do nacionalizacije v letu 1947. V Papirkonfekciji, ki se je novembra 1973 pripojila tovarni celuloze in papirja, je združena tiskarna razširila svojo dejavnost v raznih tehnikah knjigotiska in ofset tiska s pomočjo računalniškega stavka.

V zadnjih letih se je **Tovarna embalaže na Senovem — TES**, nastala iz sodelovanja Rudnika Senovo in tovarne na Vidmu, krepko uveljavila na tržišču z različnimi embalažnimi izdelki. Na sedanji lokaciji naj bi zaokrožila proizvodnjo pribl. 40.000 ton izdelkov na leto, pri čemer bo imela v prihodnosti prednost transportna embalaža. V okviru dodelave bodo na Senovem razvijali in dopolnjevali tudi komercialno embalažo.

Izvoz, ekologija, kadri...

Od nekaj sto delavcev v prvih povojnih letih se je število zaposlenih v tovarni Djuro Salaj povečalo do letošnjega avgusta na 3180, od česar jih 2465 dela v 9 tozdrjih in DSSS na Vidmu, v tozdrju PAPIR pa je v Titovem Drvarju zaposlenih 715 delavcev. Delovna organizacija ima letos že skoraj 400 štipendistov na visokih, višjih in srednjih šolah.

Podatki o izvozu blaga videmske tovarne potrjujejo njeno zgodnjo vključitev v mednarodno delitev dela. Celulozo je za-

čela izvažati že leta 1957. Lani so iz Vidma prodali na tuje 44.846 ton celuloze in skupaj s Titovim Drvarjem 44.068 ton papirjev raznih vrst v skupni vrednosti nekaj nad 58.302.000 USD.

Tako je lani delovna organizacija v proizvodnji kot drugem poslovanju dosegla boljše uspehe kot gospodarstvo v Sloveniji. Med 300 največjimi DO v Sloveniji je pristala na 14. mestu — leto dni prej je bila 25. — vendar njeni lanski dosežki v gornji uvrstitvi še ne zajemajo podatkov in uspehov tozdra PAPIR iz Titovega Drvarja.

Skrb za čistejšo Savo, za manjši hrup in boljši zrak že vrsto let krepko zaposluje kolektiv. Zaradi povečanja proizvodnje je vse do 1975 naraščalo tudi onesnaževanje okolja, ki pa ga po letu 1976 že zmanjšujejo. V tovarni so sprejeli globalni sanacijski načrt za odpadne vode.

Rešujejo tudi težave, ki jih povzročajo parni kotel na premog in na mazut. Za boljši zrak bodo na Vidmu v naslednjih letih speljali vse odpadne plipe skozi sežig v lužnem kotlu. Še ta mesec bodo začeli kuriti tudi odpadno lesno lubje. Zamenjalo jim bo 25.000 ton preмога na leto in dalo prihranek 30 milijard dinarjev. Do 70 odst. manj bo emisija plinov v zrak, potem ko bodo začeli kuriti z zemeljskim plinom.

Tudi vse to je Djuro Salaj na Vidmu

Razvejenemu samoupravljanju in aktivnosti organizacij v preteklih desetletjih je treba pripisati tudi vse druge uspehe v razvoju Vidma. Po vojni so zgradili 433 družbenih stanovanj, namensko varčevanje je pomagalo do stanovanj 353 zaposlenim, od 1982 do 1989 pa je tovarna dodelila delavcem še 960 stanovanjskih posojil. Že dolgo je videmski kolektiv pojem za delavski oddih in turizem, saj imajo zdaj v 137 objektih že 552 lastnih ležišč za cene in udobne počitnice delavcev.

Od 1953 deluje v tovarni obratna, od 1957 pa tudi zobna ambulanta. V lastni restavraciji lahko postrežejo s 1400 toplimi in 900 hladnimi malicami na dan. Enajst osnovnih organizacij sindikata sodeluje pri uresničevanju vseh nalog, ki jih zanimajo. Tudi 189 članov ZK dela v 11 osnovnih organizacijah. V tovarniški klub upokoencev, ki uživajo zgledno tovariško raz-

umevanje in sodelovanje tovarne, se je vključilo 60 nekdanjih in še 5 aktivnih članov Zveze borcev NOV.

Mladi v tovarni so aktivni na sejah organov upravljanja in strokovnega sveta DO; načrtno gojijo stike z mladimi delavci iz Imperiala, SOP in garnizona JLA Cerklje. Kar 13 športnih sekcij je na voljo delavcem podjetja, ki radi delajo v športni rekreaciji. Od 1957 deluje na Vidmu tudi ugledna delavska tovarniška sindikalna godba, v kateri je zdaj 60 članov.

Prvi, ki so letos junija že počastili polstoletnico delovanja, so tovarniški gasilci. V tovarni obstajajo od leta 1939 in slove po visoki strokovni usposobljenosti.

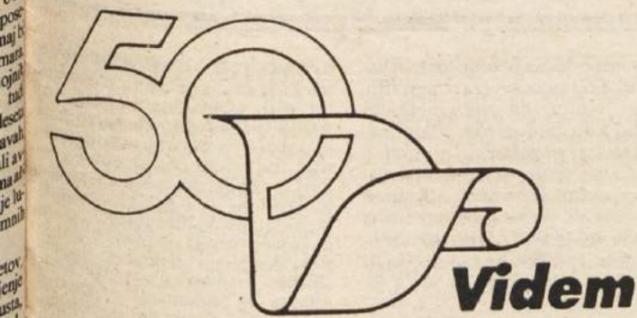
Tudi vse že naštetu pa še ne zaobjame celotne dejavnosti in vloge tovarne v kraju in občini. Brez vidnega, dostikrat pa kar odločujočega deleža njenih delavcev danes v Krškem ne bi bilo novega mostu čez Savo, nove osnovne šole, ponosnega delavskega doma in dolge vrste komunalnih ter drugih javnih del, ki so vtisnila kraju in ljudem v njem pečat novega časa.

S podjetjem VIDEM v Evropo 1992

Polstoletni jubilej delovne organizacije, ki je tako izredno razvila proizvodnjo papirja, zgradila novo tovarno celuloze in dala na trg nove proizvode v embalaži ter izdelkih papirne konfekcije, se te dni zaokrožuje v pomembno prelomnico:

dosedanja firma Djuro Salaj se poslovno in organizacijsko ter tehnično in tehnološko preobraža v novo podjetje VIDEM. Polna je jutrišnjih načrtov, postati hoče sodobno evropsko podjetje, ki bo z modernjšo proizvodnjo in z novimi postopki kos tekmovanju na domačem in tujih tržiščih. Uvedla bo nove proizvode, dvignila njihovo kakovost, zmanjševala stroške in se z vključevanjem v evropsko gospodarstvo usposobila ustvarjati nadpovprečen dohodek. Jamstvo zanj vidi v izdelkih visokega kvaliteteznega razreda, ki ga daje bistveno višja stopnja znanja. Da ji ga lahko samo čimprejnejša prisvojitve miselnosti, delovnih navad in storilnosti evropskega delavca.

Uspešen polstoletni jubilej tovarne je dragocena osebna izkaznica novega podjetja VIDEM. Z njo vstopa v novo obdobje nadaljnje razvoja.

upri. Zahteval je, da o Bonačevi vlogi odborniki na občinski seji uradno razpravljajo. V možnem nagovoru jih je prepričal, da se občina nikoli ne bo rešila revščine, če v kraj ne bo prišla industrija in z njo denar, kruh, trgovina, promet, gradnja hiš, druga dela, skratka, prepotreben napredek.

Odborniki so kljub dekanovu vnetemu jutrancemu političnemu pritisku in že sprejetemu sklepu zdaj glasovali, da občina ugodno reši Bonačevu prošnjo.

Do konca vojne: 14.725 ton celuloze in 867 ton ovojnega papirja

Tovarno so postavljali v letih 1938—1939. Gradnja je prinesla zaslugek številnim delavcem in prevoznikom ter razgibala Videm z okolico. Dogradili so jo 9. oktobra 1939, 12. oktobra je začela poskusno obratovati in 20. oktobra so v njej skuhalo prvi kuhali celuloze. Delo je dobilo 180 domačinov. Do konca 1939 so v tovarni izdelali 1030 ton celuloze, vendar predvidene letne zmogljivosti 10.000 ton nikoli ni dosegla.

Vojna je njen prihod krepko

1939

1989

Evropska usmeritev velikana iz Krškega

V krški tovarni celuloze in papirja Videm so že zdavnaj razrešili skrivnost rednega poteka proizvodnje! O silnih količinah rotopapirja in celuloze ter drugih izdelkov že ne razmišljajo več. Zdaj je pred 3000 člani tega delovnega kolektiva naloga, da se pomerijo s konkurenco na evropskem trgu. Evropska usmeritev je conditio sine qua non za tega velikana z levega brega Save. Zato se je pogovor s predsednikom poslovnega odbora Silvom Gorencem držal samo to teme. Seveda je segel tudi čez tovarniško ograjo, kajti Silvo Gorenc ni samo gospodarstvenik, ampak tudi politik, ki je bil na zveznih in republiških političnih funkcijah, še vedno pa je tudi član slovenskega CK ZK. In kot tak je eden izmed vztrajnih zagovornikov gospodarske in politične prenove.

DL — Nekako zadnji dve leti je v vaši tovarni večkrat slišati, da se iz distributerja papirja spreminjate v tržno naravnano podjetje. Prosim vas, da malo bolj podrobno razložite vašo tržno strategijo in, seveda, zakaj je do nje sploh prišlo.

GORENC: »Moram reči, da se naša tržna orientacija ni začela šele sedaj, ko je trg pri nas v modi. V tako orientacijo nas je že pred zadnjimi spremembami silil naš položaj na domačem tržišču. Tu smo imeli navidezno vlogo monopolista, v resnici pa smo bili le distributerji, kajti nad našo proizvodnjo je bedela država, ki nam je odredila cene, določala količine in tudi porabnike papirja. Tak položaj pa je v bistvu zaviral naše razvojne moči. Zato smo sredi 80. let začeli razmišljati o novih oblikah sodelovanja z našimi poslovnimi partnerji, zlasti na osnovi tržnih odnosov. To seveda govorim pogojno, ker vsi vemo, da v dogovorni ekonomiji, ki je tedaj pač vladala, ni bilo mogoče govoriti o pravih tržnih odnosih. Drugi razlog naše nove strategije pa je bil devizni kolaps, ki smo ga v Jugoslaviji doživeli v začetku 80. let. Če smo si hoteli zagotoviti devize za nakup reprodukcijskih materialov in plačilo anuitet, smo morali povečati izvoz. V povečevanje izvoza smo veliko vložili in za to so bili potrebni tudi precejšnji napori.

Vendar so se nam napori izplačali, saj danes trgujemo z več kot 20 državami in imamo razmeroma dober in stabilen položaj na teh trgih. Seveda so se ti napori izkazali tudi v povečanem deviznem prilivu, ki je z 20 milijonov dolarjev narasel na 70 milijonov dolarjev. Vse to je pomenilo, da smo morali začeti spreminjati našo produkcijsko

miselnost in v naš način uvajati elemente tržnosti.

DL — In vse to vam je uspelo v pičlih 8 letih?

GORENC: »Intenzivnejše povezovanje in nastopanje na tujih trgih se je pričelo v zadnjem desetletju, vendar segajo zametki takega nastopanja že v preteklo desetletje. Tedaj je bila podpisana pogodba z Madžari o prodaji celuloze in nabavi lesa, ki poteka še sedaj na konvertibilni osnovi. Z nekaterimi inozemskimi firmami pa sodelujemo že preko 30 let.«

DL — Kolikšen je vaš neto devizni priliv?

GORENC: »Poleg tega, da smo veliki izvozniki, smo tudi močni uvozniki, saj uvozimo za 20 do 25 milijonov dolarjev reprodukcijskega materiala. Torej imamo okoli 50 milijonov dolarjev neto deviznega priliva. Moram pa reči, da takih izvoznih rezultatov ni lahko doseči. Ne smemo namreč prezreti, da smo tehnološko dokaj zastarela tovarna in da s takimi stroji ne

bomo mogli več spremljati vse višjih zahtev tako domačega kot tujega trga. Zato je naša temeljna razvojna predpostavka hitrejše odpravljanje zaostalosti.«

DL — Seveda pa je za vas trg nekaj povsem drugega kot za kakšno manjšo tovarno, še posebej, ker ciljate na Evropo 92?

GORENC: »V tovarni imamo projekt, ki se imenuje Videm 92. Z njim smo se želeli približati evropskemu načinu poslovanja, standardom, evropski filozofiji tržišča. Skratka, želimo si pripeljati Evropo na tovarniško dvorišče. Ta projekt pa ima več delov, vendar vseh seveda ne morem naštet, ker bi bilo tega preveč. Naj posebej poudarim, da gre v tem projektu za preobrazbo reorganizacije združenega dela v podjetje, kar seveda zahteva več organizacijskih sprememb. Druga pomembna naloga, ki smo si jo zadali v tem projektu, pa je odpravljanje naše tehnološke in tehnične zaostalosti, kar naj bi bilo opravljeno tudi do leta 92. Gre za

veliko naložbo v papirni stroj št. 1, modernizacijo proizvodnje v celulozi, načrtujemo prehod od premoga na plin itd. Hkrati s temi večjimi projekti — rekonstrukcija papirnega stroja je celo sedanja največja slovenska investicija — pa se bomo lotili odpravljanja ozkih grl v proizvodnji. Cilj teh sprememb je seveda večja kakovost izdelkov. Povečali bomo tudi proizvodnjo finalnih proizvodov v naših tovarnah embalaže na Senovem, v krški tovarni papirne konfekcije in tudi v Titovem Drvarju. Proizvodnja v teh obratih ne bo temeljila samo na dosedanjih proizvodnih programih, ampak intenzivno pripravljamo nove. Tu je precej zaposlena naša razvojna služba, hkrati pa smo navezali stike s tujimi razvojnimi in raziskovalnimi firmami. Večja in bolj raznolika proizvodnja nas bo silila še bolj kot doslej tudi na tuj trg. S tem namenom ustanovljamo mešana podjetja. Eno bo na italijansko-jugoslovanski meji v prostocarski coni, drugo snujemo skupaj nekaterimi angleškimi firmami, v pripravi je organizacija še tretje firme, kar pa še ni čisto dorečeno. Poleg inozemskih povezav imamo v načrtu še tesnejše sodelovanje z domačimi partnerji. Vse to pa delamo zaradi tega, ker projekt tehnološke prenove zahteva velika vlaganja, ki jih ne bi zmogli sami. Zato se bomo poslužili vseh oblik za zbiranje kapitala vključno z delničarstvom.«

DL — Obnova papirnega stroja št. 1 bo deloma pokrita tudi z italijanskim kreditom, vendar je bilo zadnjih med pogovori Markovića z Andreottijem slišati, da je bilo doslej izkoriščenih samo 7 milijonov lir. Kako poteka vaše sodelovanje z italijanskim Beloitom?

GORENC: »Mi smo v prvem paketu, ki je z jugoslovanske strani predložen italijanski vladi. Naš predlog je 32 milijard lir in projekt je že popolnoma izdelan. Pogodba z italijanskim Beloitom se že izvaja, zdaj je samo še

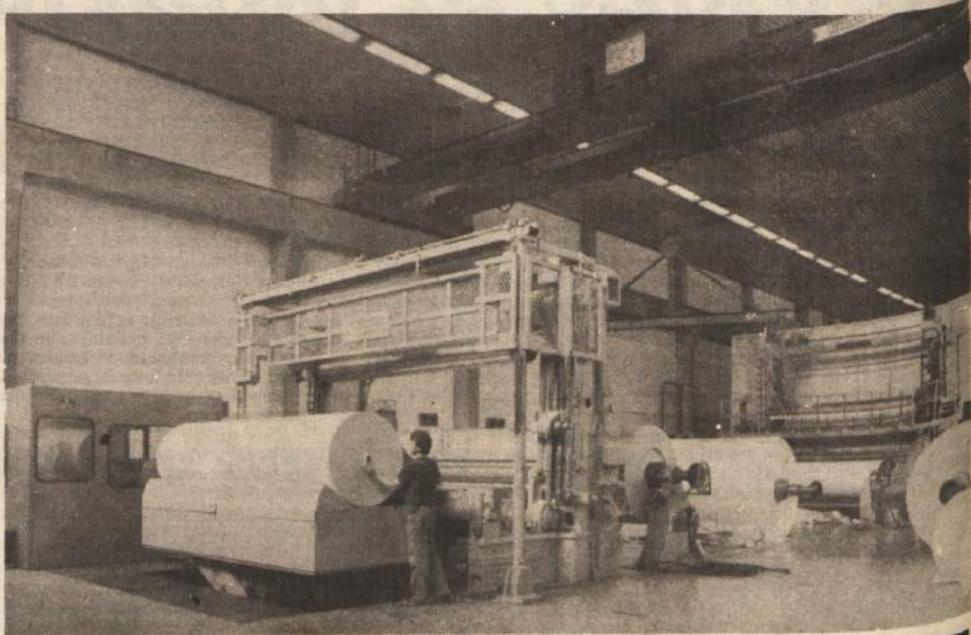
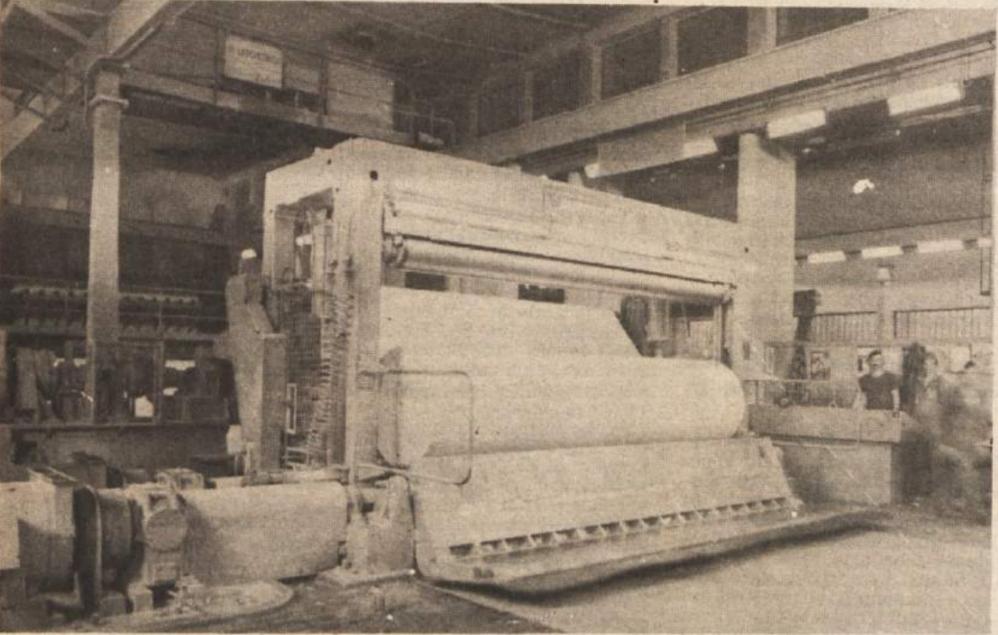
stvar italijanskih oblasti, da za deva čimprej realizirajo.«

DL — Še vam morda zdi, da Italijani niso tako širokogrudni, kot se kažejo?

GORENC: »Znano je, da so tudi pri Italijanih dolge birokratske procedure, ampak kolikor sem jaz razumel sporočila pogovorov obeh predsednikov vlad, si bosta sedaj obe strani prizadevali, da bi kredit hitreje izkoriščali. Jugoslavija pa seveda ta trenutek potrebuje ta denar.«

DL — Torej ni mogoče pritruditi mnenju nekaterih naših gospodarstvenikov, da so Italijani kot poslovni partnerji neporni?

GORENC: »Jaz ne bi rekel tega. Imajo svoj stil poslovnih odnosov, ki so precej zahtevni, ampak ko te enkrat sprejmejo, se da z njimi dobro delati. Mi delamo samo z resnimi firmami in nam je v čast, da imamo tako dobre poslovne partnerje. Ti pa se seveda obnašajo tako kot vsa poslovna Evropa: zahtevajo izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, zahtevajo kakovost, določen rok dobave. Glede na naše domače jugoslovanske razvade je prvo soočenje s takim načinom poslovanja težko. In zamej prilagajanje Evropi predvsem

MARJAN TUMA

Končal je gimnazijo in nikoli si ni mislil, da bo kdaj delal v proizvodnji. Pa je naneslo tako, da ni šel v vojaško šolo, ampak kar na delo v tovarno. Pa še kako vesel je bil zaposlitve, kajti leta 1956 ni bilo na pretek delovnih mest. »A še takrat sem dobil delo tudi zaradi tega, ker so v tovarni cenili dobre športnike,« se pohvali Marjan in dodaja, da je bil to edini privilegij v celi delovni dobi. Najprej je delal kot laborant, potem je bil mojster belilnice v celulozi, izmenovodja v obratu celuloze, v novi tovarni, ki so jo zgradili leta 1976, pa je postal vodja priprave kemikalij. »Ko smo bili mladi, smo bili drugačni kot sedaj. Nismo gledali toliko na dinar, prvo nam je bilo delo. Zdaj pa je obratno. Bili smo ponosni na našo tovarno, živeli smo z njo tako rekoč noč in dan.« Marjana motijo politične prekucije v Jugoslaviji, zato si želi, da bi se razmere čimprej uredile. Sicer

pa vidi prihodnost v tem, da se tovarna še bolj kot doslej vključi v Evropo. »Samo tako bomo lahko vsi skupaj imeli pred sabo še perspektive. Če tega ne bo, potem ne vem, kaj bo z nami.« V teh letih si je zgradil hišo, ima vinograd in zidnico, danes pa pravi, da je ne bi gradil, če bi bila možnost vlaganja v delnice. »Tudi če se bo šele sedaj pojavila možnost kupovanja delnic, bi se takoj odločil za to. In vložil bi v našo tovarno.« Na vprašanje, kaj bi naredil, če bi bil en dan direktor, odgovori: »Povečal bi disciplino, pa ne zaradi discipline same, ampak da bi več in boljše naredili. Da bi porabili manj surovin, denarja.«

ZOFKA ARH

Že njen oče je delal v tovarni, zato si je želela, da bi tu zaposlitev dobil tudi njen sin, pa ji ni uspelo. »Ah, časi so sedaj ravno taki kot tedaj, ko smo mi začeli delati. Toda mi smo videli perspektivo pred sabo, ti mladi

pa je ne vidijo,« pravi Zofka in z otožnostjo pomisli na sina. Toda, kdo ve, morda se bo nekoč razrešil tudi ta problem. Tudi Zofki je padel kamen s srca, ko je dobila službo v tovarni, kjer je že 33 let. Spominja se tistega vročičnega vrveža, ko je v tovarno prispel PS — 1, kako so cele noči tipkali v sindikalni dvorani, da bi ja vse steklo po planu. Danes je ta stroj utrujen, malce utrujena pa je tudi Zofka. Ampak ne zaradi dela, prej bi lahko rekli, da zaradi skrbi, kako še bo. Sicer pa je vedno našla čas, da se je ukvarjala s športom. »V tej tovarni so vedno veliko dali na šport. Jaz sem plavala, delovala v našem plavalnem klubu, ki ga ne bi bilo, če ne bi bilo tovarne, igrala odbojko, zdaj pa sem pristala pri kegljanju, kjer sem sodelovala tudi na državnem prvenstvu.« Vitalna kot je, si prav nič ne želi iti v pokoj, saj je prepričana, da bi lahko še kar nekaj časa opravljala svoje delo pri vodenju faktur v nabavi lesa. »Nič ne bi imela proti, če bi tudi meni podaljšali delovno dobo. Lepo je delati v kolektivu, kjer se vsi dobro razumemo med sabo.«

STANKA MOLAN

Pred 33 leti je Stanka začela delati v tovarni kot sortirka, potem je bila prenašalka papirja, v prostem času pa je tudi prihajala v tovarno, da bi pomagala čistiti kotle. Če bi seštel vse ure, ki jih je prebila v tovarni, bi lahko imela tudi več delovne dobe. Ko pogleda danes nazaj v tisti čas, pravi ji ni žal niti za eno minuto. »Bila sem hčerka navadnega delavca in tedaj nisem

mogla hoditi v šolo. Toda v tovarni sem počasi napredovala, tako da sedaj delam v komerciali.

Vsa ta leta so izredno hitro minila tudi zaradi tega, ker sem se v tovarni vedno dobro počutila. Čeprav lahko rečem, da je bilo tedaj vzdušje v njej malo bolj pristno. Bilo nas je pač manj, bili smo mladi in skromni, danes pa nas je zajel tempo sodobnega življenja,« pravi Stanka in dodaja, da je 50-letnica tovarne tudi zanjo neka prelomnica. Tudi sama bo namreč srečala Abrahama in to pove naravnost in odkrito, ker se ji zdi nesmiselno skrivati leta. Pa bi jih lahko! »Zdaj si že-

lim samo še, da bi bila zdrava, pa da bi čim kasneje šla v penzijo, kajti vidim, da upokojencem sedaj kar trda prede.« Tudi sama se kaj posebej ne pohvali s plačo, a o tem z možem, ki je tudi zaposlen v tovarni, nikoli ne govori. Oba še nista pozabila časov, ko je bilo ravno tako težko dobiti službo kot sedaj, pa ju je tovarna sprejela. In to se ne pozabi kar tako.

MARIJA MEDVEŠEK

»Ne, odhoda v pokoj se pa res ne veselim, kajti vedno sem rada delala v tej tovarni,« pripo-

veduje široko nasmejana Marija, ki ji nikakor ne bi prisodili, da je tu zaposlena že od 2. novembra 1948. Kdo ve, zakaj se ji je vtisnil ta datum tako v spomin, pa se že čez sekundo ali dve razkrije, da je Marija prišla iz Francije kot hči slovenskih izseljencev iz Brestanice. »Toda nisem znala ne pisati ne brati po slovensko, in ko sem dobila službo v tovarni papirja, sem mislila, da bom snažilka. No, pa so našli nekakšno delo v laboratoriju, potem sem delala pri obračunu osebnih dohodkov, zdaj pa sem že dolga leta knjigovodja v delavnicah strojnega vzdrževanja.«

Hudomušno dodaja, da prav rada dela med morskimi in da jih bo po novem letu, ko bo končno šla v penzijo, zagotovo pogrešala. Kakšnega posebnega dogodka iz preteklih let se Marija ne spominja. Vendar ji na začetku ni bilo posebno lepo. Ni bilo hrane ne elektrike, zdaj pa ji nič ne »fali«, kot reče. »O včasih smo še bolj delali, kot delamo sedaj. Nič ne bi štel ur, čeprav nismo dobili plačanih in v tovarni ni bilo tople malice.«

Ko bo v pokoju, se bo še bolj kot doslej ukvarjala z gobelini, spletenjem in v vrto. Včasih pa bo še rada smuknila skozi tovarniška vrata, kjer je preživela toliko let, a ji je vse skupaj minilo kot en sam trenutek.

1939 1989
Videm

tri leta vrnejo obogateni z znanjem. Ko se bomo integrirali v Evropo, bo tega pretoka še več.»

DL — Žal tega pretoka ni več v Jugoslaviji...

GORENC: »Dokler so naše razmere zastrupljene z nacionalizmi, je tak prehod zelo težak. Osebnostno mislim, da bomo dve tretjini jugoslovanskih problemov rešili, če bomo rešili vprašanje ekonomije. Ta je edini čvrsti povezovalnik. Skupni interes na ekonomskem področju lahko pripelje do spoštovanja drugih delavcev in njihovega dela ter njihovega človeškega dostojanstva. Tedaj gredo v ozadje stvari, ki so sedaj v ospredju. Ta hip nista niti partijski niti parlamentarni povezovalni dejavniki, ampak je to gospodarstvo. Zato bi apeliral na to, da vsaj gospodarstvu ne bi več zastupljali s politiko in politikantstvom.«

DL — Torej ste gospodarstveniki najbolj trezni del te družbe?

GORENC: »Moramo biti. Vsakega 25. meseca moramo računati, da 3.000 članov kolektiva čaka na plačo, vsak mesec moramo poravnati svoje obveznosti. Naš edini kriterij uspešnosti je trg, ta pa je jugoslovanski in evropski. Nam so se zdele prav smešne akcije nekaterih delovnih organizacij, ki so hotele gospodarstvu primestati še politiko. Tega v svetu ne delajo.«

DL — Vaša namera je, da postanete evropsko podjetje. Kar zadeva način poslovanja, ste se že lotili sprememb. Težje pa bo to doseči v drugih pogledih, še posebej, ker vam manjka kapitala, zlasti domačega?

GORENC: »O tem sem že nekaj povedal, ko sem govoril o naši naložbi v prenovi papirnega stroja št. 1. Seveda naše domače akumulacije ni, ker smo vsi skupaj z državo vred veliki siromaki. Zato bomo morali po akumulacijo ven. In jaz se kreditov ne bojim, kadar stojijo za njimi pametni projekti. Ni tragedija Jugoslavije, ker je zadolžena za 20 milijard dolarjev. Tragedija je, ker so te kredite zapravili za napačne investicije, za umetno dviganje osebne standarda, za lažno slikanje, kako je v socializmu lepo živeti brez dela. Ker je bil ta denar zapravljen za to, ga je seveda težko vračati. Če bi pa za tem stalo 20 močnih izvozno naravnanih podjetij, to ne bi bil problem. Podobno gledamo na to tudi v mikroekonomiji, v našem podjetju. Mi trenutno nismo veliko zadolženi, ker smo bili previdni, zato smo zdaj sposobni

učenje njihovih poslovnih navad, kjer ne igra vloge nobena višja sila, kot je v navadi pri nas. Pravzaprav pa se sedaj učimo tistega, kar smo nekoč že znali. Tudi mi smo imeli dobre poslovne navade, pa smo jih opustili v dogovorni ekonomiji. Danes mlajši kolegi komaj še kaj vedo o tako imenovanih pravilih, ki pa veljajo ravno tako kot pogodbeni določila. S samoupravnimi sporazumi smo vse to degradirali in uvedli način, po katerem se ti nič ne zgodi, če ne plačaš robe v pravem času, ipd. Tega pa tuji trg ne pozna.«

DL — Se bodo slovenska podjetja laže prilagodila temu načinu?

GORENC: »Prilagodila se bodo tista podjetja, ki z Evropo delajo. Tržnega gospodarstva se ne moreš naučiti iz knjige, prav tako kot se ne moreš naučiti voziti bicikla iz priročnika, v tržno gospodarstvo je treba iti, treba je vložiti veliko znoja in truda. Ne vidim objektivnih razlogov, zakaj se ne bi mogli hitreje vključiti v tako gospodarstvo, v tak način poslovanja. Imamo znanje, imamo delovne navade, stvar sistema pa je, ali stimulira dobro delo. Zame je dovolj teh ten dokaz za slabost sistema v tem, da naši poslovneži, znanstveniki, delavci in drugi lahko dobro delajo v tujini. Torej bo treba spremeniti sistem. In to čimprej!«

DL — Sami ste večkrat dejali, da imate tudi v vašem podjetju tehnološke presežke delovne sile. Tudi zato naj bi se usmerili še v gostinstvo in turizem, kjer naj bi zaposlili vaše delavce. Za te namene naj bi zgradili golf igrišče v Kostanjevici, smučišče na Planini na Gorjancih itd.

GORENC: »Mi imamo presežke delovne sile, če hočemo doseči evropsko produktivnost. (Mimogrede naj povem, da mi ta beseda »presežek« ne zveni naj-

bolje, bolj bi se ogreval za »razpoložljivo delovno silo«, kar zveni bolj humano.) Ti presežki pa so rezultat dosedanje zaposlovalne politike v dogovorni ekonomiji in so približno enaki v vsej Jugoslaviji. Vendar pri nas nismo tako ekstenzivno zaposlovali, zato so naši presežki manjši. Kljub temu se tega problema lotevamo z vso odgovornostjo, ker smo mnenja, da ljudi ni mogoče kratko malo vreči na cesto. Vendar moramo najprej ugotoviti resnične potrebe po delavcih v različnih fazah proizvodnega procesa. Ugotoviti moramo, koliko ljudi je preveč. Dejstvo je, da bo modernizacija kapitalno intenzivne proizvodnje celuloze in papirja zagotovo razkrila, koliko delavcev je preveč. Zato pa bomo del teh delavcev zaposlili v tovarnah finalnih proizvodov; v tovarni embalaže na Senovem, v tovarni papirne konfekcije v Krškem, v Titovem Drvarju itd. Tam bomo te ljudi lahko produktivno zaposlovali. Vprašanje zadeva tudi strokovne delavce. V Krškem proizvodnje ne bomo povečevali, ker smo surovinsko, ekološko in logistično omejeni. Torej bomo šli v višjo kakovost in ta zahteva tudi več pameti. A ne gre samo za to. Imamo ambicije, da bi prodajali naše znanje. Sedaj smo sposobni prevzeti gradnjo take tovarne, jo spraviti v zagon. Tu vidimo možnost produktivne zaposlitve obstoječega strokovnega kadra in vseh tistih mladih ljudi, ki so še na šolah in univerzah. Šele tu pa lahko začnem govoriti o tistem, kar ste vi načeli v vprašanju. V načrtu imamo nekaj zelo atraktivnih dejavnosti, kjer bo mogoče s kapitalno manj intenzivnimi vlaganji tudi zaposliti nekaj ljudi. Vendar se bomo lotevali samo takih podjetij, ki bodo prinašala denar, dobiček. Seveda bo ostalo še nekaj ljudi, ki jih ne bomo mogli zaposliti znotraj našega sistema, a tudi nanje ne bomo pozabili. V mislih imam

možnost, da tovarna pomaga tistim, ki bi hoteli odpreti obrtno delavnico, intenzivneje obdelovati zemljo. Iščejo vse mogoče načine in poti, da bi ljudem v tovarni in izven nje odprli nove možnosti. Tega se lotevamo v času, ko ekonomsko dobro stojimo, ko so še možnosti za humano razreševanje vprašanja presežkov delovne sile. Slabo ravnanje podjetja, ki se tega lotevajo, ko že zabredujejo v izgube in druge težave.«

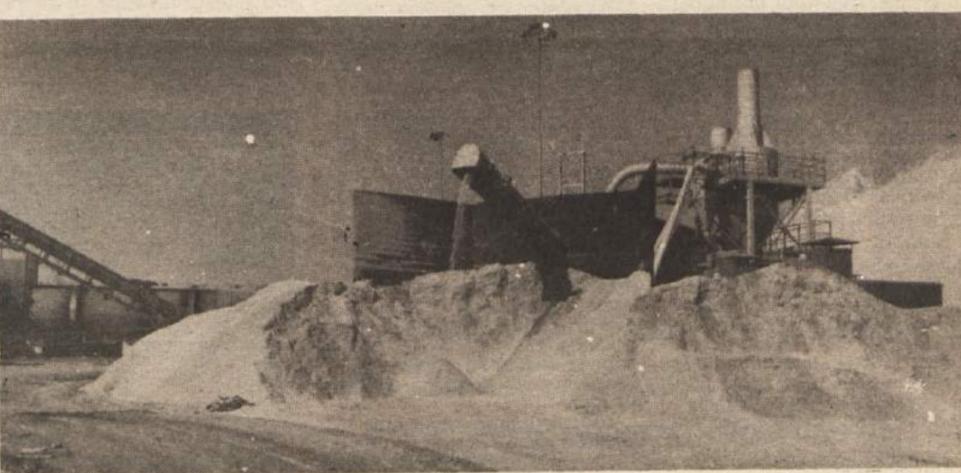
DL — Sestavni del projekta Videm 92 pa je seveda tudi ustrezna kadrovska politika. Znano je, da po zelo ostrih kriterijih izbirate študente, kar je seveda tudi po meri vaše evropske usmeritve.

GORENC: »Ta ugotovitev je točna, vendar lahko rečem, da imamo že sedaj zadovoljivo kadrovske zasedbe, ki je rezultat prejšnje dolgoročne politike. Toda strokovnjakov za preobrazbo, kakršne se lotevamo, je še vedno premalo. Pri nas imamo zato zelo razvejen sistem dodatnega izobraževanja na različnih seminarjih, ob delu, veliko ljudi si pridobiva dodatno jezikovno znanje, delavce pa pošiljamo tudi na dodatno strokovno izobraževanje v referenčne evropske tovarne. Za vsak projekt, ki ga delamo, naredimo plan izobraževanja kadrov, da ga bodo potem tehnološko in komercialno obvladali, ko bo zrel za obratovanje. Ko bo šel v obratovanje papirni stroj št. 1, bomo imeli točno določeno število papirničarjev, ki bodo znali ravnati s strojem, komercialistov, ki bodo znali prodajati ta papir, marketinških strokovnjakov, vzdrževalcev itd. Drugi del pa je štipendiranje. Imamo preko 100 ljudi na raznih fakultetah. Selekcija je že pri podeljevanju štipendij, osnovno merilo pa je rezultat študija. Druga selekcija je ob koncu pripravniške dobe. Izhajamo iz logike, da je Krško periferija in je sem

težko dobiti strokovnjake, zato jih pet pošljemo na univerzo, če hočemo dva dobiti nazaj. Torej štipendiramo več ljudi, kot jih potrebujemo.«

DL — To pa je tudi oblika pomoči regiji.

GORENC: »Ravno to sem hotel reči. Največja tragedija majhnega naroda je, če mladi talenti zaradi materialnih razlogov ne morejo študirati. Naša tovarna ima za to veliko razumevanje in kdorkoli je talentiran in želi študirati, mu to omogočimo. Vendar vsi dela ne morejo dobiti pri nas. Tržno gospodarstvo ne pozna samo prostega pretoka kapitala, blaga in znanja, marveč tudi prost pretok delovne sile. Na to pa še vedno premalo mislimo in računamo, kot da bo vsak v svoji vasi dobil delo. Del mladih ljudi si bo moral poiskati delo v Sloveniji kot v enotnem gospodarskem prostoru. V tej smeri vidimo tudi možnost pridobivanja že formiranih strokovnjakov od drugih in odhajanje naših drugim. Del naših strokovnjakov pa že dela tudi na tujem, kamor jih načrtno pošiljamo, da se čez dve ali

DARINKA ŠONC

Tisto leto, ko je Darinka Šonc končala srednje kemijsko šolo v Ljubljani, so v tovarni postavili nov papirni stroj PS — 1 in posebej zanj opremili velik in sodoben laboratorij. Ker je takrat primanjkovalo strokovnjakov kemijske stroke, so prišli po Darinko kar na dom. Tako je padla v vodo moja zaposlitev v Inštitutu Boris Kidrič v Ljubljani, pa morda tudi kasnejši študij na fakulteti. V začetku mi je bilo sicer malo žal, toda kasneje sem ob delu pozabila na načrte in se zagrizla v delo. Reči moram, da sem vedno uživala v delu in še posebej tedaj, ker sem čutila, da ustvarjam nekaj velikega,« pravi Darinka. Do pokoja ima Darinka še 4 leta in tudi sama ne čaka z veseljem tega odhoda, saj jo je 31 let dela v tovarni tesno povežalo s sodelavci, med katerimi je sedaj najstarejša. Vendar ima Darinka zelo dobro mnenje o mlajših ljudeh, saj so ravno tako pridni in zainteresirani za razvoji to-

varne. »Morda se motim, ampak zdi se mi, da je bil včasih razvoj tovarne hitrejši. Tudi sedaj si želim, da bi tovarna še napredovala, da bi se v resnici povežala z Evropo. Le tako bomo ustvarili nove perspektive tudi za naše otroke,« pravi Darinka. In kaj jo je še vezalo tako močno na tovarno, da ni nikoli pomislila na drugo zaposlitev? »Bili smo si in smo še prijatelji, pa tudi priložnosti za družbeno in športno življenje ni manjkalo.«

IVAN KRZNARIČ

Ivan Krznarič, 64-letni električar, je našel svoj novi dom v Krškem, poleg dekleta, ki mu je postala žena, je pri tej njegovi življenjski odločitvi odigrala pomembno vlogo prav Tovarna Videm. Krznarič je namreč doma iz krševite Like, od koder ga je vojaški poklic vodil po številnih krajih Jugoslavije, dokler se ni lepega pomladnega dne leta 1954 njegovo poklicno vdranje končalo v Krškem in v delavnici Merjenje in regulacija.

»Ko sem prišel v delavnico, sem bil praktično njen edini delavec,« se spominja Ivan Krznarič. »Čez nekaj mesecev se nas je že nabralo nekaj več, dobili pa smo tudi strokovnjaka za vodjo. Tudi danes nas v delavnici ni prav veliko, okrog trideset. Toda kljub razmeroma majhnemu povečanju števila zaposlenih je bil razvoj, ki sem mu bil priča v svoji dolgoletni delovni dobi, velik. Dela in naprav, s katerimi imamo opravka danes, skoraj ni mogoče primerjati s tistimi iz pionirskih let naše delavnice. Tako tehnika kot oprema so se silovito razvili, mi pa smo šli, lahko rečem, za njo z velikimi koraki.«

Po 35 letih dela v Tovarni Videm je Ivan Krznarič zadovoljen s tem, kar sta on in ves kolektiv dosegla. Prihodnost tovarne vidi svetlo. Optimizem pa deli z njim tudi njegov sin, ki mu Tovarna Videm prav tako reče vsakdanji kos kruha.

MARJAN PETERKOVIČ

Marjan Peterkovič, 57-letni strojni ključavničar, doma iz Brežic, dela kot vzdrževalec v obratu Papirni stroji. Vse od leta 1948, ko je prvič prestopil tovarniški prag in se začel učiti kot vajenec, je njegov delovni življenjepis povezan samo s Tovarno Videm. Zato res lahko reče, da je rasel s tovarno.

»Začel sem delati v majhnem kolektivu, danes pa je to mogočna in moderna tovarna. Da bo res nekaj iz nje, smo delavci začutili že leta 1954, ko smo šli v širitev proizvodnje. Dobili smo nove stroje, z njimi pa so prišle nove zahteve. Učili smo se in rasli, kot je rasla naša tovarna.

LEOPOLD ŽVEGLIČ

Leopold Žvegljč, skladiščnik v skladišču pogonskega materiala, doma iz Krškega, bo prihodnji mesec praznoval zaokrožen življenjski jubilej. Dopolnil bo 60 let. In ob tej priložnosti se bo gotovo spomnil svojih tovarniških življenjskih sopotnikov, ob njih pa tudi tistega sopotnika, s katerim je prebil velik del svojega življenja — Tovarne Videm. Po novem letu bo s tovarno drugoval še 20 mesecev, potem pa se bo upokojil.

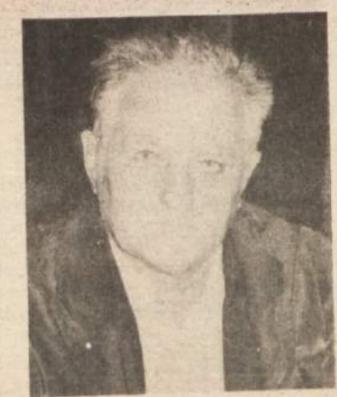
V tovarni dela že od leta 1955, torej je z njo povezan od njenih prerojavalnih dni, ko se je proizvodnja začela širiti.

»Delovne razmere so bile ti-

stikrat precej težje, kot so danes,« se spominja Leopold Žvegljč. »Večino dela smo opravili ročno. Jaz sem delal na plovnem kanalu, kjer je bila še posebej moteča para. Potem sem zaradi boleznih zamenjal nekaj delovnih mest. Danes je večina dela mehanizirana in razmere so se bistveno izboljšale. Mislim pa, da če že zdaj zaposlenim ni treba več tako trdo fizično delati, kot smo nekaj mi, starejši delavci, da pa ostajajo dolžnost in odgovornosti enake. Če bo vsakdo delal po svojih najboljših močeh, bo njemu in vsemu našemu kolektivu najbolje šlo. Naši tovarni zato ob njenem 50. rojstnem dnevu želim, da bi še naprej dobro vozila in shajala!«

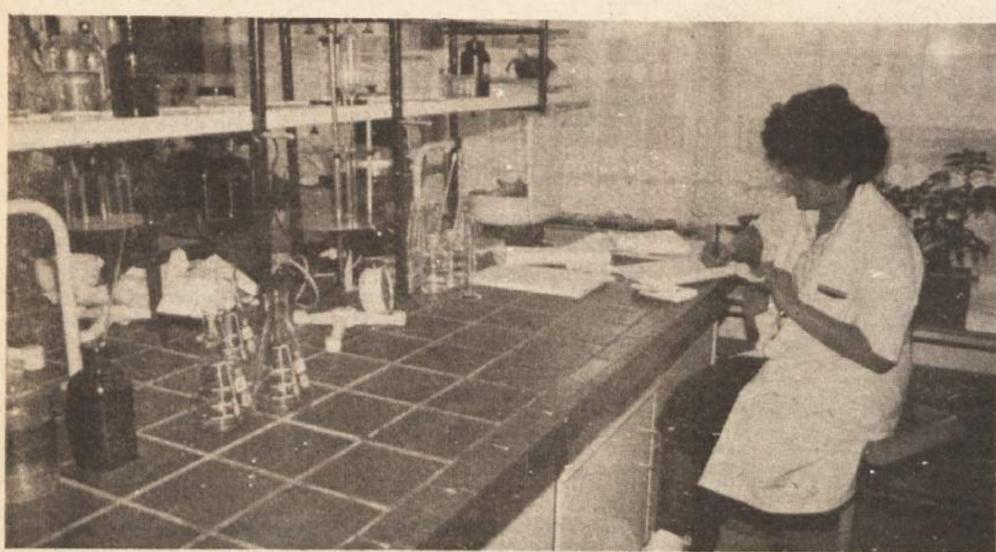
ALOJZ STARC

Alojza Starca najdemo med tistimi ljudmi, ki so nekako zapisani papirničarstvu. »Kot papirničar nimam izbire, da bi delal kje drugje. Toda v tem poklicu sem našel zadovoljstvo. Iz naših proizvodnje gredo na trg izdelki, s katerimi se ljudje srečujejo dejansko na vsakem koraku,« pa zanimivo, da papirja in vsega tega dela, ki je povezano z njim, nima naša tovarna ne opazijo. Del papirničarja je neopazno za razliko od dela arhitekta, gradbenika. Ti si gradijo spomenike. Da se bomo prav razumeli: sam nisem nikoli pogrešal slave, kajti človek je lahko tudi brez nje

1939 1989

Videm

gospodarstva. Vse to pomeni, da ne more biti samoupravljanja brez stalnega preverjanja na trgu. Končni efekt podjetja mora biti dober poslovni rezultat. Tudi v kapitalističnem sistemu se vedno bolj uveljavlja samoupravljanje. In če gledam stvarne pravice delavcev v tako imenovanem kapitalizmu, potem moram na žalost reči — na žalost zato, ker sem že 40 let v partiji, ker verujem, da se da v drugem modelu doseči učinkovitost — da delavec tam nima samo večje plače, ampak tudi večjo politično in ekonomsko participacijo.

DL — Novega modela samoupravnega socializma pa seveda ne bo, če pade Markovičeva vlada?

GORENC: »Jaz bi rekel, da nihče ni nezamenljiv. Seveda pa tudi mislim, da bi bila velika

škoda, če Markovič pade. Tu gre kajpada tudi za mednarodne odnose, kjer se je Markovič že afirmiral s svojim programom, in tuje skrbi, kakšna bo njegova usoda. Podobno tudi mene vprašujejo, koliko časa bom še na čelu Vidma, ker si pač želijo neko stalnost. Samo pri nas se gremo tipične jugoslovanske razvade. Tisti, ki so zadovoljni z Markovičem, so tiho, drugi, ki so proti, pa vpijejo in na koncu je videti, da so vsi proti. V drugih sistemih, ki jih dokaj dobro poznam, se dogaja, da opozicija podpre vlado, če je to v državnem interesu, mi na Balkanu pa se obnašamo kot anarhisti. Ne bi bil rad neskromen, ampak dogaja se nam, da je sedaj ugled našega podjetja večji kot ugled naše države, včasih pa je bila država tista, ki nam je s svojim ugledom odpirala vrata. Zato si želimo hitro stabilizacijo države, da nam bo v pomoč. Jasno pa je, da bo vse to le blažjen žegen, če pri nas ne bo izpeljan globalni projekt ekonomske in politične reforme. Zato moramo do-

seči konsenz in za ta konsenz bodo morali nekateri tudi nekaj žrtvovati. Zmanjšati bo treba državne stroške, stroške za obrambo, ker je bolje imeti čvrsto pripadnost Sloveniji in Jugoslaviji kot pa tri tanke več, zmanjšati bomo morali režijo itd. Streniti pa se bodo morali tudi v podjetjih. Največja nemoralna je imeti izgubo. Razumljiva je, kadar nastane izguba zaradi državnih posegov. Toda tisti, ki imajo normalne pogoje za delo, pa poslušajo z izgubo, nimajo pravice vpiti pred skupščino in v imenu ikon, ki jih nosijo, zahtevati, naj jih reši država.

DL — V imenu trga in za trg se vaša tovarna ne bo več imenovala po revolucionarju Djuru Salaju. Ste zaradi tega doživeli kakšno obsodbo rdečih tercijalov?

GORENC: »Marsikdo zaradi tega špekulira, ker smo se odrekli imenu revolucionarja. Moram reči, da se ugled tovarne ne povečuje s imenom revolucionarja, ampak z dobrim delom in poslovanjem. Če bomo dobro

poslovali, potem bomo reafirmirali dosti slab ugled revolucionarjev, ki je upadel zaradi situacije, v kateri smo. Tole se sliši malo zlobno, ampak v resnici mislimo tako. Z imenom pa smo hoteli povedati, da postajamo nekaj novega. Sicer pa je tovarna dobila to lepo zveneče slovensko ime, ki ga bomo tudi uradno uporabljali od 1. oktobra dalje, po kraju Videm, v katerem stoji. V ponos nam bo, če bomo to ime pomagali slaviti tudi z našim delom.

DL — Nasploh dajete vse več za reklamo, ki naj bi povečala vaš ugled?

GORENC: »Res dajemo, ampak v odstotkih vedno manj, kajti z večjo reklamo se večna naš dohodek, kar kaže, da smo na pravi poti. Ze zdavnaj ni več res, da se dobro blago hvali samo.

DL — Celo časnik Mladina vam priznava, da ste menedžer evropskega formata, čeprav v čisto drugem kontekstu. Sami pravite, da vas zunaj sprašujejo, koliko časa boste še na čelu

podjetja, ne nazadnje tu in tam v Posavju pravijo ljudje, da bo Vidmu šlo dobro, dokler ga boste vodili vi. Vsekakor pa je mogoče reči, da ste prevzeli težko in odgovorno nalogo, saj bo treba res opraviti gigantski napor, da boste ta vaš kolos premaknili v evropske tokove.

GORENC: »V tovarno sem prišel nekako naključno, in sicer na predlog delavskega sveta in prejšnjega vodstva tovarne. Kot predsednik krške občinske skupščine se nisem nameraval zaposliti tu, ker sem imel druge načrte. Ko smo se dogovorili, sem prišel v tovarno z določeno sklepso, ker sem se zavedal težkih nalog. Danes mi ni žal, kajti tu sem našel čudovite sodelavce in so rezultati, ki smo jih dosegli, plod skupnega dela. Mogoče je moj prispevek v tem, da sem prinesel nekaj novega, čeprav nove strategije ni mogoče graditi brez soglasja. Na silo se ne da nič narediti.

DL — Ne gradite samo na avtoriteti?
GORENC: »Ne, čeravno me

imajo za dokaj strogega. Mole načelo je, da vsako stvar skupaj temeljito premislimo, zberemo čimveč mnenj in se šele potem odločimo. Ko pade odločitev, ni več odstopov. Videm 92 je projekt, ki je sicer nastajal od zgoraj navzdol, ampak zdaj ga osvaja večina kolektiva in je last naš vseh. Kar zadeva moj odhod, sem pred penzijo...»

DL — ... jaz vas ne podim iz firme...

GORENC (se smeje): »Vem, vem, ampak jaz nimam nobenih skrbi. Tu je zrasla ekipa mlajših in malo manj mlajših kadrov, ki bodo jutri prevzeli vodstvo tovarne.«

DL — Zdi se, da ste največje zadovoljstvo našli prav v tej tovarni, čeprav Gorenc brez političnega pedigreja verjetno tu ne bi bilo?

GORENC: »Res je in še danes pravim, da je bilo najpametneje v mojem življenju, ko sem zapustil profesionalno politiko. V gospodarstvu so rezultati veliko bolj vidni in otipljivi.«

J. SIMČIČ

Ekološko prijaznejši industrijski velikan

Tovarna Videm je otrok svojega časa. Spremljajo jo hibe, ki jih je dete dobilo s svojim rojstvom. V začetku teh pomanjkljivosti nihče niti opazil ni, a bolj ko je dete raslo, bolj so prihajale do izraza. In četudi premnogi, ki so z otrokom živel, ga imeli radi in se veselili nad njegovo rastjo, teh hib niso hoteli videti ali so zmanjševali njihov pomen, se je v otroku samem, ko je odrasel, zganil razum in odpravljati je začel te pomanjkljivosti, kolikor mu je bilo mogoče. Zdaj je na poti odstranjevanja podedovanih slabosti in k bolj zdravemu in polnemu bivanju.

Tako bi lahko metaforično zarisali ekološko razvojno pot krškega celuloznega in papirničarskega velikana. Njegov vpliv na okolje je vsekakor občuten, saj tovarna s svojo dejavnostjo močno obremenjuje okolje in sodi med večje onesnaževalce voda in zraka. Marsikdo jo je zaradi tega pripravljeno na hitro obsoditi, čeprav bi pravzaprav moral dandanes tovarni izreči priznanje za ekolo-

ška prizadevanja, katerim je odprla vrata in seveda tudi denarnico. Če bi se že pred več leti, ko se je pri nas na ekološka vprašanja še gledalo nekoliko postrani, ekološki razmislek ne vsadil tudi v načrtovanja razvoja tovarne, bi bila danes TVK neprimerno hujši onesnaževalec in okolje neprimerno bolj obremenjeno.

Ko so leta 1939 odprli tovarno, so za proizvodnjo nebeljene celuloze uporabljali proizvodni postopek, ki je bil ekološko zelo neugoden in je ob slabem izpletnu lesa z odpadnimi vodami obremenjeval Savo. Po vzhiti se je tovarna povečala, razširila proizvodnjo, ob enakem tehnološkem postopku pa se je onesnaževanje okolja več kot podvojilo. Povečana proizvodnja je onesnaževala okolje z odpadnimi vodami, večjo emisijo žveplovega dvokisa in z večjim hrupom.

Tudi nadaljnje razširjanje in večanje proizvodnje v obdobju 1959 — 1962 in v letu 1963, ko je tovarna zaključila velike inve-

sticije in je postala moderen kombinat za proizvodnjo celuloze in papirja s skupno zmogljivostjo 120 tisoč ton na leto, je predstavljalo novo in povečano obremenitev okolja. Osnovnemu onesnaževanju so se pridružile še odpadne vode od beljenja celuloze, ki so zaradi klasičnega postopka z elementarnim klorom zelo toksične.

Novi kotli na premog so pomenili novo onesnaževanje zraka z izgorevalnimi plini in sajami, s pepelom in izgoriki pa tudi vode.

Z letom 1970 pa v tovarni pride do ekološkega preobrata. Generacija mlajših strokovnjakov, ki so se zaposlili v tovarni, je že videla pomen proizvodnje širše in se zavedala, da nekontrolirano onesnaževanje okolja ne pelje nikamor. Med njimi je bila tudi inženirka kemije Kristina Mahne, ki zdaj dela v razvojni službi kot samostojna tehnološka projektantka za vodo in ekologijo, pa je tako najprimernejši sogovornik o tem, kako se je veliki onesnaževalec okolja sanira in spreminja v moderno tovarno tudi v ekološkem smislu te besede.

»Prelomno leto je bilo 1970,« pravi Mahnetova. »Analize odpadnih voda so sicer začeli opravljati že nekaj let poprej, vendar je šele v začetku sedemdesetih let prišlo do resnih razmišljanj o tem, da bo treba tehnologijo spremeniti. V tem času je bila tovarna zaradi velikih ju-

goslovanskih potreb ponovno pred zahtevami po velikem povečanju proizvodnje. Jasno smo povedali, da je možno povečati proizvodnjo le, če hkrati gremo v novo tehnologijo, ki bo sodobnejša z ekološkega in ekonomskega vidika. Na referendumu se je kolektiv odločil za tako smer. Izbrali smo tako imenovani magnefitni postopek, s katerim smo dosegli za 50% večji izpletn lesa in hkrati ob 120-odst. povečanju proizvodnje za polovico zmanjšano onesnaževanje voda. Res pa je, da se je po uvedbi novega postopka pojavil vonj, ki je zdaj značilen za zrak v okolici tovarne. Poudariti moram, da gre v tem primeru za zdravju povsem neškodljiv pojav.«

Hkrati s preusmeritvijo v novo tehnologijo je bil narejen tudi globalni sanacijski program za odpadne vode in kasneje tudi sanacijski program za zrak. Oba programa tovarna uresničuje. Poleg spremenjenih tehnoloških postopkov v proizvodnji, ki so ekološko sprejemljivejši, se po

fazah uresničuje tudi gradnja čistilnih naprav za odpadne vode. Z vgradnjo elektrofiltrnov v premogovnih kotlih, z novim sistemom za pepel in njegovo deponijo, s prehodom na čistejša goriva — lep primer je novi parni kotel na lesno lubje, ki je začel delati te dni — se tovarna spreminja v ekološko prijaznejšega industrijskega velikana.

»Ekološki problematiki v naši tovarni posvečamo veliko pozornost in tako mislimo ravnati tudi naprej. Tudi v tem pogledu se zgledujemo po Evropi 92. Z nekaj leti časovne zakasnitve bo vpliv naše tovarne na okolje v skladu z evropskimi normativi. Res je saniranje in upoštevanje ekoloških zahtev za tovarno veliko finančno breme in od družbe v tem pogledu ne dobimo prave pomoči — v tem pogledu smo še vedno daleč za razvitim svetom, kjer ekološke sanacije sprotaj — vendar pa ekologijo sprejemamo kot del naše eksistence,« je v imenu vseh povedala Kristina Mahne.

zadovoljen. Največ je vredno, da si zadovoljen z delom, naj bo tako ali drugačno,« razmišlja o svojem poklicu in drugih Alojz Starc.

V krški tovarni celuloze in papirja so mu leta 1958 ugodno rešili prošnjo za zaposlitev in od tedaj je v tovarni, v sedanjem obzoru, že od leta 1965. 47-letni Alojz dela kot vodja priprave lesa v tozdu Priprava lesa in je v zvezi z organizacijo proizvodnje zadovoljen, da je danes delovni proces neprimerno bolj mehaniziran kot je bil včasih.

So primeri, da otroci nadaljujejo, kar začno starši. Alojz Starc, ki je nabral prvo papirničarsko znanje v šoli v Vevčah, komentira te primere z lastno izkušnjo takole: »Mislim, da nobeden od treh otrok ne bo šel za papirničarja.«

naporno. V tovarniški dvorani je bil velik ropot, bilo je prahu. Vsega tega se z leti nabere. Do upokojitve mi preostane še tri leta in pol,« pravi izmehski delovodja v tozdu Energetika 57-letni Drago Župevc.

Ko se je leta 1954 oglašil v tovarni za delo in ga je tudi dobil, delavec v Djuru Salaja še ni vozil avtomobila. Tako je sprva na »ših« pešal, dokler si ni kupil kolesa, ki mu je vsakodnevno potovanje do Krškega iz 5 kilometrov oddaljene Dolenje vasi občutno olajšalo. Z leti zaposlitve so se stvari utekle, tovarna se je večala in z njo so na svojstven način rasli tudi Župevc in sodelavci. Pri tem so se zavedali, da »z novimi stroji in vestnim delom pač delamo za boljše jutri«, kot pojasnjuje tedanjo delovno vneto Drago Župevc. Vsaj nekaj pričakovanih o boljšem jutri se jim je uresničilo. Hiša in avto sicer ne pomenita razkošja, toda nekoliko vendarle odtehtata dolgi čas napredarja v papirnici na bregu Save.

Župevc je delu v tovarni dodal še družbenopolitično aktivnost,

in sicer kot večkratni član tovarniškega delavskega sveta, kot sindikalni delavec v tozdu, kot član v občinskih partijskih organih in kot delegat v različnih silih. Sicer je ves čas delal v Djuru Salaju. »Glede na brezposelnost bi po potrebi odstopil delo mlajšim,« je pripravljen prisluhniti dogajanju v družbi in posebej v delovnih organizacijah. Glede uvajanja podjetništva pa pravi: »Mislim, da bo bolje za delavca, če se bodo uresničile napovedi. Pomembno je, da z res dobrim delom dobro zaslužiš.«

ANTON ŠKAFAR

Danes je vodja oddelka izzemalnih strojev v tozdu Celuloza. Potem ko je leta 1953 dobil svojo prvo zaposlitev v krškem Djuru Salaju, je v tej posavski papirnici nabiral strokovno znanje in izkušnje ter si služil plačo vsa nadaljnja leta svoje delovne dobe. »Delal sem tako rekoč v vseh vrstah dela. Spoznal skoraj ves proizvodni proces, od leta 1957 sem v obratu celuloze. Če danes primerjam tovarno s tisto, v katero sem prišel po končani vevški papirniški šoli, ugotavljam, da je naredila velik korak naprej. Danes desetkrat več zaposlenih je le eden od vidikov tega razvoja, saj je moč ugotoviti ogromen tehnološki napredek. Menim, da v tovarni nismo naredili razvojnih napak, vsaj ne pri določanju splošne smeri razvoja,« ocenjuje Anton Škafar.

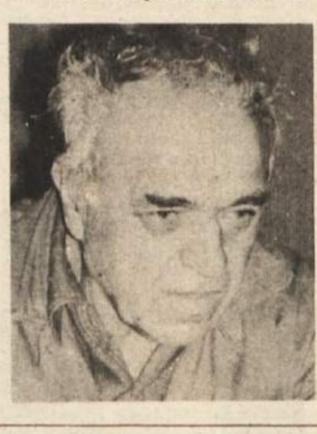
Da je samo papirničar, ne more trditi. Njegov življenjski namreč vsebuje podatke, da je bil med zaposlitvijo v krški papirnici 9 mesecev prvi profesionalni predsednik občinskega sindikalnega sveta. Med pomem-

ALOJZ VANIČ

Organizatorji krških speedwayskih dirk ga poznajo kot mehanika na omenjenih motorističnih tekmah. Med tehničnim osebjem pri pripravi speedwaya se je znašel nemara kot aktiven član avto-moto društva, vanj pa je vstopil najbrž z avtoriteto svojega zanimanja za tehniko.

Naklonjenost slednji je izpričal že v mladosti, ko se je zaposlil kot ključavničar. Prvo znanje iz te stroke mu je vsadil oče, ki je imel ključavničarsko obrt, naslednje korake v ključavničarski poklic pa je Vanič napravil z obiskovanjem krške obrtne šole in z delom pri nekaterih do-

brih in strogih ljubljanskih mojstrih.

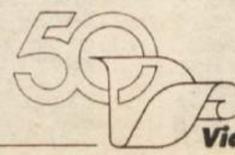
59-letni Alojz Vanič, ki se bo čez dobri dve leti pridružil upokojencem, dela v tozdu Vzdrževanje. Po nekaterih zaposlitvah druge dela v krški tovarni celuloze in papirja že lep čas. Živo se še spominja, kako je v tej tovarni od ključavničarskega dela odšel za vodjo skupine monterjev — vodovodarjev in kako je sodeloval pri montažah težkih črpalk. Danes so to spomini, pa da, ko se je gradila tovarna, pa je bilo naporno, odgovorno in nevarno delo. Kuhanje svinca za sestavljanje vodovodnih cevi ni dovoljevalo nepazljivosti. A če človek pri delu s težkimi kovinskimi členi še toliko pazi, vinskih ne počiva. Tako si je tudi Vanič nekoč pri napeljavi vodovoda med razmeščenimi cevmi poškodoval koleno. Spomin na to je eden od bolj bolečih. Na drugi takšen pa je spomin na poškodbo, ki mu jo je na glavi pustila streška vaja pri vojakih.

Kot član delavskega sveta je Vanič večkrat razmišljal in razpravil o raznovrstnih problemih. Glede prihajajočih sprememb v družbi pa pravi: »Težave bodo, ker so pri nas ljudje preveč razvajeni. Kateri so vajeni delati, ne bodo imeli težav, kateri pa se naslanjajo na tuja ramena, bodo imeli velik problem.«

DRAGO ŽUPEVC

»Naša proizvodnja je taka, da strojev ne smemo ustavljati. Tako sem kot mnogi drugi v tovarni delal izmehsko in to je

1939

1989

Videm

NAGRADA V SEVNICO

Žreb je izmed reševalcev 35. nagradne križanke izbral BOŠTJANA STOJSA iz Sevnice. Za nagrado mu je čedelil roman Bel Kaufmanove Ljubezen, ki so jo poznavalci literatur označili kot potopis po ženski duši. Nagradniki čestitamo in ji želimo prijetno branje!

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 9. oktobra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRŽANKA 37.

REŠITEV 35. KRŽANKE

Pravilna rešitev 35. nagradne križanke je, brana v vodoravnih vrsticah, takšna: KSI, GOSLI, BLED, IRTIŠ, ELEA, ARAK, SP, ARANŽMA, VESLANJE, ETAN, TEKST, SPEV, VOSI, TR, TENORIST, POR, ANO, ENTERITIS, NATRIJ, POLONA, TAKSA, APARAT.

MISLI

Zgodovina je zavest o preteklosti, toda kot del sodobnosti nosi in ima v sebi tudi tisti tretji časovi segment: prihodnost.

D. BARJAKTAREVIČ

Optimisti so ljudje, ki niso zadosti informirani, medtem ko so pesimisti bolj informirani optimisti.

L. ADAMOVIČ

Misliti drugače še ni antisocialistično vedenje.

C. ZLOBEC

Sleherna oblika terorizma nujno pelje v moralno razkrajanje, v duhovno popačenje.

A. MICHNIK

Brez slabosti

Slabost na potovanju ni nepremagljiva — Zapestnica

Ljudje radi potujejo, o čemer nas nedvomno najbolj zgovorno prepriča vsakoletno turistično preseljevanje narodov. Toda vsakomur potovanje ni prijetno, kajti nekateri ljudje težko prenašajo vožnjo z avtobusom, ladjo, letalom ali katerim drugim prevoznim sredstvom. V tolažbo jim je sicer lahko dejstvo, da so imeli takšne slabosti tudi slavni možje, kot so: admiral Nelson, Lawrence Arabski, Julij Cezar, pomaga pa jim to prav nič, kot jim nič ali le malo pomagajo najrazličnejši pripravki farmacevtske industrije. Pravih zdravil zoper slabosti pri vožnji ni.

Pravzaprav moramo napisati: ni bilo. Kajti jadravec Harry Jones je s pomočjo starodavne kitajske zravilne vede in lastne domiselnosti razrešil ta mali, a za nekatere posameznike pomemben problem.

Izdelal je plastičen zapestni pas z vstavljanim gumbom, ki pritiska na določeno točko v zapestju. Tej točki stari poznavalci akupresure (zdravljenje s pritiskanjem natančno določenih mest na telesu) pravijo nei-kuan, s pritiskom nanjo pa pomorijo občutek slabosti in siljenje na bruhanje.

Napravo, ki je po svoji zamisli in izvedbi zares enostavna, so preskusili prostovoljci, ki so jih prepustili najbolj divjem zibanju ladje. In obnesla se je. Zdej je šla bliskovito po svetovnih trgovinah in naprodaj je že v 55 državah.

NAGRADNA KRŽANKA

37

DL	SONDA	INDIJSKA PLEMENA V BOLNJI	OMKA	VELIKA NEM. NI DROŽBA	SESTAVIL J UDRI	VRSTA AMONOKSIN (SEST. BELJ. KOVIN)	MANU POGOSTO M. ME	BOLEZEN ZARADI POMALJKAJIA VITAMINOV	PRASKA
PODSTREŠNA IZSICA					ŠESTI ŽIDOVSKI MESEEC				
NAZIV FRANC. KRALJEV. KEM. SIMBOL ZA KISIK					IZMEČEK OGNJENKA STARA KULTURNA RASTLINA				
ZA POLTON ZVŠANI A MOČNO BARVILLO				ŽENSKO ME NALEPKA					
								OOSTAVEK	
DL	VRSTA ZRAPE	ZIVAL IZ DRU. ZNE PREZVE. KOVALSKIH KOPITARJEV	FR. SLIKAR IMPRESIONIST GL. M. EGIPTA	VELEBRAGOV. NICA OVRATNA RITA					
KRVOLOČEN ZOBATI KIT				AFR. VELETOK DESKA					
AVSTRAL. MEDVED			STARBA PIRE STOLNICA BAKLONJE ST. GR. PEVEC				KEM. SIMBOL ZA NIKELI BERGA		
PROPAGAND. NA KIRA			HRBOVJE V BEČU KEM. SIMBOL ZA NEODIM						
KATOLŠKA BOGOSLOVNA OBLAČILA				NEOTREBLJEN SVET					
MEĐNARODNA BEGUNSKA ORGANIZACIJA			LEVI PRITOK PADA	OTOK V THO. MOR. ARHIFE. LAGU TUAMOTU					

Smrtno ranjena modrina neba?

Propadanje ozonske plasti v ozračju naj bi zaustavili s mednarodnim sporazumom — Plašč, ki štiti pred sevanjem, je raztrgan

Ta mesec teče že drugo leto od srečanja predstavnikov 31 držav v Montrealu, kjer so podpisali sporazum o zaščiti ozonske plasti v ozračju. Z montrealiskim sporazumom je svet naredil odločilen korak naprej v boju z eno od najhujših nevarnosti, ki preti življenju na Zemlji. Jugoslavije med podpisniki sporazuma sicer ni bilo, se pa zdaj menda le pripravljamo na podpis.

Sporazum predvideva, da bi prihodnje leto povsod najprej zamrznili proizvodnja klorofluorogljikov, nato pa bi jo postopoma začeli zmanjševati in jo do leta 2000 zmanjšali na polovico. Izjeme veljajo le za nekatere revnejše države v razvoju, ki jim je ceneno zamrzovanje s pomočjo CFC še vedno nujno potrebno in ne morejo preiti na sodobnejše tehnološke rešitve.

Cemu taka zaskrbljenost za ozon, ki kilometre visoko nad našimi glavami tvori ozonsko plast?

Pomen te plasti v stratosferi je za življenje na Zemlji enkraten: štiti namreč živa bitja pred škodljivim ultra vijoličastim sevanjem, ker preprečuje, da bi prevelika količina škodljivih žarkov prodrla do površja. Znano je, da izpostavljenost ultra vijoličastemu sevanju sproži vrsto poškodb v živih organizmih. Pri ljudeh pride do nastanka kožnega raka, poškodb oči in do oslabitev imunološke sistema. Če bi na površje Zemlje stalno prodiralo močnejše ultra vijoličasto sevanje, bi se z vsemi oblikami življenja dogodile velike spremembe, za človeštvo skrajno usodne.

In prav pred takšno nevarnostjo smo se znašli. Ozonska plast je nevarno načeta in stanjšana. Na nekaterih mestih pa zavezajo v nji občasno tudi ogromne luknje.

Sami v širjavah vesolja?

Prihodnje leto se bo začel projekt Seti, ki naj bi iskal odgovor, ali je se kje življenje

Ali smo ljudje kot razumna bitja sami samcati v širjavah vesoljskega prostora ali kje v neizmernih globinah vesolja bivajo nam podobna ali pa povsem tuja, vendar razumna bitja? So na nižji ali višji razvojni stopnji kot človeštvo?

To so vprašanja, ki nedvomno zbuja zanimanje najširših slojev ljudi, točnih odgovorov nanje pa zaenkrat znanost ne more dati. Tako ostajajo Zunajzemljani predvsem stvar fantastičnih filmov in zgodb ter mejnih znanosti.

Vendar je tik pred začetkom znanstven projekt, ki naj bi poskusil najti odgovor na ta nedvomno zelo draž-

ljiva vprašanja. Gre za projekt Seti, ki so ga oblikovali v ameriški vesoljski agenciji Nasa.

Projekt je dobil ime po kratnici iz angleških besed Search for Extra-Terrestrial Intelligence, kar pomeni iskanje zunajzemeljske inteligence. Uresničevati ga bodo začeli prihodnje leto. Trajal bo predvidoma deset let, zanj pa so namenili nič manj kot 59 milijonov ameriških dolarjev.

Iskanje morebitnih znamenj, da obstaja razum zunaj meja našega planeta, pa se s em projektom seveda ne bo začelo povsem na novo. Eksperimentalne programe so izvajali že prej. Leta 1985 so v ta namen zgradili analizi sprejemnik za hkrato lovljenje desetine tisočev radijskih frekvenc, ki prihajajo k nam iz vesolja. Zmogljiv računalniški program valove razdeljuje in analizira, ali niso morda nosilci kakšnih sporočil. Poskusni program je tekel na razmeroma majhnem radijskem teleskopu. S prihodnjim letom, ko bo Seti uradno stekel, pa bodo na voljo tudi antene najzmogljivejšega radijskega teleskopa na svetu, slovitega Areciba v Portoriku, s katerim je astronomom uspelo odkriti že prenekatero vesoljsko skrivnost.

Vesoljski prisluškovci imajo opravka z neverjetno množino najrazličnejših radijskih valov, od signalov radijskih postaj do satelitskih signalov pa »glasov« planetov, Sonca, radijskih galaksij in »šuma v ozadju«, ki je ostanek Velikega poka, s katerim je nastalo sedanje vesolje. Iz radijskega kaosa bodo naprave izbirale za raziskovanje in analizo le zelo ozek delček. Cilj prisluškovanja so samo tiste daljne zvezde, za katere so teoretiki izračunali, da bi lahko imele svoje planetne sisteme. Takih zvezd je po izračunih astronomov ogromna množina, čeprav verjetnostni račun kaže, da je le v okolju ene od sto tisoč zvezd morebitno življenje. Raziskovalci Setija se bodo osredotočili na 800 zvezd.

čipov.

Prvi glasovi o škodljivosti klorofluorogljikov so se pojavili šele v šestdesetih letih. Najprej so znanstveniki presenečeni ugotovili, da so CFC izredno obstojni in da se po zraku širijo daleč od mesta, kjer nastajajo. V naslednjih letih so odkrili, da so snovi obstojne do sto let in da prodrejo vse do stratosfere. Ni dolgo trajalo, da so strokovnjaki odkrili tudi njihovo uničujoče delovanje. Kemik Sherwood Rowland s Kalifornijske univerze je med raziskovanjem učinkov CPC anekdotično dejal: »Delo odlično napreduje, vendar kaže, da bo svet uničen.«

V stratosferi pride pod vplivom močnejšega ultra vijoličastega sevanja do razpada klorofluorogljikovih molekul. Iz njih se sprosti klorov atom, ki uničuje ozonske molekule. En atom klora uniči 100.000 molekul ozona.

Leta 1974 se je torej v znanstvenih krogih že vedelo, kako je s klorofluorogljiki. Toda uporaba v industriji je bila že ogromna. V ZDA je letna proizvodnja CFC znašala 380 milijonov kilogramov. Zato je razumljivo, da so glasove zaskrbljenih raziskovalcev preslišali. Proizvodnja je tekla naprej in se še povečevala, prav tako uporaba, kljub temu da so nekatere države že čez nekaj let prepovedale uporabo CFC v aerosolnih pršilih.

Leta 1985 je delno utišana teorija o razdiralnem učinku klorofluorogljikov postala znova aktualna. V javnost so prišli vznemirljivi podatki. Raziskovalci britanskega antarktičnega zavoda so s pomočjo satelitskih posnetkov odkrili, da se ozonska plast nad južnim zemeljskim polom vse do leta 1977 naprej septembra in oktobra (antarktično poletje) zmanjša za 40%. Še več, stanjšana plast ali ozonska luknja se iz leta v leto povečuje.

Podatki so osupnili strokovnjake, ki proučujejo atmosferske pojave. Že naslednje leto je skupina raziskovalcev na Antarktiki opravila temeljite analize in ugotovili so, da je ozonska luknja posledica izginevanja ozona iz stratosfere. Ugotovili so tudi krivca — CFC. Predlani in lani so s posebnimi raziskovalnimi letali opravili nove meritve, na osnovi katerih so izdelali še natančnejšo sliko propadanja ozonske plasti. Ugotovili so tudi, da manjše ozonske luknje nastajajo tudi na severni polobli. Ozonska plast je nad najgostejše naseljenim pasom Zemlje, to je nad ozemljem Kanade, ZDA, Evrope, Sovjetske zveze, Kitajske in Japonske, stanjšana za 2 do 3 odstotke.

V razvitih državah so se na ta odkritja odzvali. Letos so v nekaj državah šli v prave mobilizacijske akcije. Obveščali so ljudi o nevarnostih stanjšane ozonske plasti, jim svetovali, naj se ogibljuje predolgemu sončenju, naj se otroci ne igrajo zunaj v opoldanskih urah, ure telovadbe v šolah so ponekod prestavili na jutranje. Pri nas se je o vsem tem kar molčalo. (Dolenjski list je o propadanju ozonske plasti in nevarnostih večkrat pisal!)

Ker so klorofluorogljiki obstojni še desetletja, to pomeni, da se bo propadanje ozona v stratosferi še nadaljevalo. Tudi če bi ta hip nehali proizvajati in uporabljati CFC, bi se ozonski plašč tanjšal še nekaj desetletij.

Bolj črnogledi komentator bi torej dejal, da je montrealški sporazum prišel prepozno.

Specializirano podjetje za industrijsko opremo TOZD IKON KOSTANJEVICA NA KRKI Krška cesta 6

objavlja

LICITACIJO

za prodajo:

- OSEBNI AVTO LADA 1300, leto izdelave 1985, v voznem stanju začetna cena 55.000.000 din
- KROŽNA ŽAGA KŽ2 GOSTOL, leto izdelave 1980 začetna cena 15.000.000 din
- VRTALNI STROJ SARLAH, leto izdelave 1966 začetna cena 6.000.000 din
- HIDRAVLIČNA VERTIKALNA PLATFORMA MARIJA BISTRICA, tip VHP 6.5. leto izdelave 1982, začetna cena 25.000.000 din

Licitacija bo v prostorih SOP IKON, Kostanjevica na Krki, Krška cesta 6, v torek, 3. 10. 1989, ob 14. uri.

Ogled navedenih osnovnih sredstev je možen uro pred pričetkom licitacije.

Licitacija bo potekala po sistemu »videno — kupljeno«. Interesenti morajo položiti 10-odst. varščine začetne cene, na doseženo izključno ceno plača kupec še prometni davek. Kupljena osnovna sredstva je potrebno prevzeti najkasneje v sedmih dneh.

543/39

SOP Krško, specializirano podjetje za industrijsko opremo TOZD ŠTORITVE, Krško, Žadovinek 38

KOMISIJA ZA ODPRODAJO OSNOVNIH SREDSTEV objavlja po sklepu delavskega sveta

JAVNO LICITACIJO OSNOVNIH SREDSTEV:
LADA KARAVAN 1200, letnik 1982 20.000.000 din
LADA KARAVAN 1200, letnik 1984 40.000.000 din
Vozili sta v voznem stanju.

Licitacija bo v ponedeljek, 2. oktobra 1989, ob 10. uri v prostorih TOZD ŠTORITVE, Žadovinek 38.

V ceni ni vračunan prometni davek, ki ga kupec plača posebej. Ogled bo mogoč istega dne, interesenti plačajo 10-odst. polog od izključne cene. Na licitaciji lahko sodelujejo fizične in pravne osebe. Plačilo in prevzem takojšen.

550/39

Srednja šola kovinarske in elektrotehnične usmeritve Krško Hočevarjev trg 1 68270 KRŠKO

Srednja šola kovinarske in elektrotehnične usmeritve Krško objavlja razpis za vpis za študij ob delu

1. v program OBRATNI STROJNI TEHNIK (TEHNOLOG)
2. v program ELEKTROTEHNIKA (ELEKTROTEHNIK ENERGETIK)

POGOJI ZA VPIS pod točko 1:

— uspešno končana poklicna šola kovinarske ali avtomehanična šola oziroma program za kovinarstvo in strojništvo — smer oblikovalec kovin, vzdrževalec vozil in strojev, preoblikovalec in spajalec kovin, finomehanik; najmanj eno leto delovnih izkušenj na področju del in nalog pri tistih poklicih, ki so navedeni kot značilni v smeri.

POGOJI ZA VPIS pod točko 2:

— uspešno končana poklicna šola elektro stroke — jaki tok oziroma program za elektrotehniko smer električar energetik; najmanj eno leto delovnih izkušenj na področjih del in nalog pri tistih poklicih, ki so navedeni kot značilni v smeri.

548/39

Zbor delegatov Zadržne hranilno — kreditne službe v Črnomlju, p.o.

razpisuje dela in naloge

individualnega poslovnega organa — vodje Zadržne HKS v Črnomlju

Za opravljanje razpisanih del in nalog morajo kandidati poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko, višjo ali srednjo izobrazbo ustreznosti smeri in najmanj 2, 4 oz. nad 5 let izkušenj s področja dela oz. vodenja;
- da imajo organizacijske sposobnosti za vodenje in koordiniranje delovnega procesa.

Dela in naloge razpisujemo za polovico delovnega časa, za štiri letno mandatno obdobje.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Zadržna hranilno — kreditna služba v Črnomlju, Koldvorska 39, v osmih dneh po objavi razpisa.

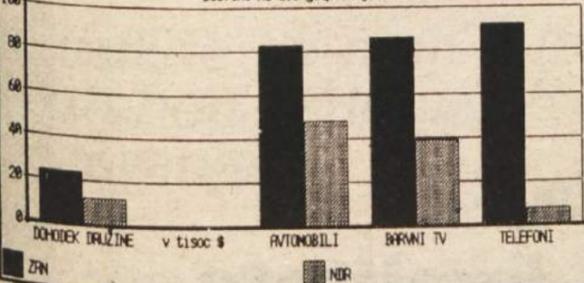
Prijavljene kandidate bomo o imenovanju obvestili v 30-ih dneh po preteku roka za prijavo.

546/39

svet v številkah

PRIMERJAVA ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA

Dobroline na 100 gospodinjstev

ČLOVEŠKA REKA Z VZHODA NA ZAHOD — Iz Vzhodne Nemčije se dan za dnem vali prava človeška reka beguncev, ki si iščejo debelejši in boljši kos kruha v Zahodni Nemčiji. Če Jrugega ne, je ta žalostna povorka ljudi, ki na vseh mogočih vozilih, peš, s pomočjo avtobusov Rdečega križa in drugih podobnih organizacij beži iz domovine, prav prepričljivi dokaz, da po trdem konitu ukrojen socializem ni za vsakogar. Graf tega tedna pa kaže še eno plat begunske reke s primerjavo življenjskega standarda v obeh državah.

Dvojno dolenjsko vodstvo v SRL

Uspešen start dolenjskih ekip tako v moški kot v ženski republiški rokometni ligi — Pri ženskah vodita Itas in IMV Novo mesto

Če je že potrebno po dveh odigranih kolih prvenstva v moški in ženski republiški rokometni ligi zapisati kakšno oceno, potem velja vsekakor na prvem mestu omeniti izredno uspešen start dolenjskih ekip, še posebej v ženski ligi. Itas Kočevje in IMV Novo mesto sta s po dvema zmagama na vrhu lestvice, prepričljivo pa so prvenstvo začeli tudi igralci ribniškega Inlesa.

IUV USNJA—INLES RIKO 21:30 (8:12) — Ribniški rokometiši so potrdili odlično formo, ki so jo pokazali na turneji po Italiji. Zaigrali so duhovito, kombinatno, predvsem pa učinkovito in brez težav zabeležili visoko zmago. S takšno igro so tudi napovedali boj za sam vrh lestvice.

Inles Riko: Lapajne, Šilc 1, Karpov 2, Marolt, S. Mihelič 3, Lesar 4, Tomšič 5, Mate 10, Fajdiga 4, A. Mihelič 1, Golež, Gelze.

ORMOŽ—KRŠKO 28:23 (14:9) — Krčani so tokrat prikazali slabo igro, saj bi bila zmaga gostiteljev lahko še izdatnejša. Krško: Kuhar, Bernardič 3, Simončič, Kozinc 1, B. Iskra 5, Bogovič 3, Keše 5, Žagar, M. Iskra, Glaser 5, Vogler 3, Brodnik.

LESTVICA: 1. Ajdovščina 3, 2. Inles Riko (tekma manj) 2 ... 8. Krško 2.

V naslednjem kolu igra Inles doma s Termopolom, Krško pa z Usnarjem.

Ženske: ITAS-FUŽINAR 23:20 (11:8)

Čeprav so gostiteljice igralle brez sester Jerič, so dosegle drugo zaporedno zmago. Priložnost so dobile mlajše igralke in jo tudi povsem izkoristile, saj so vodile vse srečanje.

Itas Kočevje: Filipovič, Klarič 4, Klančar, Guštin 7, Vuk 3, Križman 2, Lindič, Dragičević 7, Kersnič, Štefanišin.

DRAVA—IMV NOVO MESTO 16:22 (9:10) — Po izenačenem prvem polčasu je prišla do besede večja izkušnost gostij, ki so do novih točk prišle s poprečno igro.

IMV Novo mesto: Butala, Hvala 1, Knafelj 3, Klobučar 1, Dermičar 3, Veselič 6, Rebolj, Simončič 3, Šmalc 5, Štosman, Pelko, Hočevnar, Opruc.

V NOVEM MESTU ZA POKAL JUGOSLAVIJE

NOVO MESTO — 20., 21. in 22. oktobra, torej teden dni pred začetkom zvezne odbojarske lige, se ljubiteljem tega športa spet obetajo privlačne tekme. V torek je namreč OK Pionir dobil iz Beograda obvestilo, da je Novo mesto izbrano za organizatorja 3. polfinalne skupine za pokal Jugoslavije. Raven domačega moštva bodo v Novem mestu nastopili še Vardar iz Skopja, Strumica in Partizan iz Beograda, ki je favorit za osvovitev prvega mesta.

PO PRIČAKOVANJU NOVOMEŠČANI — V športni dvorani pod Marofom je bil v nedeljo tradicionalni odbojarski turnir prijateljstva, ki so ga v moški konkurenci dobili Novomeščani, v ženski pa Rečanke. Naš posnetek je utrinek iz srečanja med Rečani in Olimpiji (beli dresi), ki so ga zanesljivo odločili v svoj prid reški odbojarki (Foto: B. B.)

ISKRA—KRIM preloženo. LESTVICA: 1. Itas Kočevje 4, 2. IMV Novo mesto 4 itd.

Pari prihodnjega kola: IMV Novo mesto — Iskra, Itas Kočevje je prost.

PLAVANJE ZA NASLOVE DŠI

DOLENJSKE TOPLICE — V tukajšnjem bazenu je bilo nadaljevanje plavalnih bojev v okviru letošnjih delavskih športnih iger novomeške občine. Med ženskami je na 50 metrov prosto zmagala Vaupičeva pred Rolihovo (obe Krka), pri moških pa v enaki disciplini Uhl (Krka) pred Červom (UNZ). Na 50 m prsno je slavil Bencik (Novoles) pred Grandovcem (Pionir), v štafeti 4 krat 50 metrov pa Pionir pred UNZ in Krko. V skupnem seštevku je zmagala Krka pred Pionirjem in UNZ.

DANES TEKMUJEJO ATLETI

NOVO MESTO — V nadaljevanju delavskih športnih iger novomeške občine se bodo danes v Šentjerneju pomerili atleti in atletinje, 30. septembra bodo na sporedu tekmovanja v košarki, 7. oktobra se bodo pomerile ekipe v malem nogometu, 10. oktobra bo prvenstvo v šahu, tri dni kasneje v namiznem tenisu, medtem ko bo tradicionalni športni dan s številnimi tekmovanji 18. novembra v športni dvorani.

Republiški rekord Žižka v metu kladiva

Uspeh dolenjskih atletov v Postojni

POSTOJNA — Minuli vikend je bilo v Postojni posamično mladinsko atletsko prvenstvo Slovenije, na katerem so mlajši mladinci in mladinke dosegli kar 16 republiških in državnih rekordov. Delež mladih dolenjskih atletov tudi tokrat ni bil zanemarljiv, med drugimi dosežki so zabeležili kar tri prva mesta.

Sicer pa poglejmo dosežke dolenjskih atletov. V teku na 3.000 metrov je bil Počič (Iskra Tenel) drugi s časom 9:09,08, medtem ko je v teku na 1.500 m z ovirami zmagal v času 4:33,31. V skoku s palico sta bila Brežičana Gregorič in Rovani drugi in

• V Ljubljani pa je bilo konec minulega tedna kvalifikacijsko ekipno tekmovanje za vstop v B skupino moškega atletskega prvenstva SFRJ. Topličan Milan Šimunič je v dresu IBL Olimpija zmagal tako v skoku v daljino (664 cm) kot v troskoku (15,00 m), medtem ko je bil Brežičan Kevo, ki nastopa za isti klub, v metu krogle drugi s 14,95 m, v metu kladiva pa je zmagal z rezultatom 56,20 m.

tretji s preskočenimi 350 oziroma 340 cm. V metu krogle je bil Novomešan Žižek tretji s 15,78 metra, v metu diska pa Hribarjeva (Iskra Tenel) druga s 30,68 metra. V skoku v višino je Zatežič presegel 194 cm, kar je bilo dovolj za tretje mesto, tretji je bil tudi Žižek (oba Iskra Tenel) v metu diska z 52,14, medtem ko je v metu kladiva zmagal z 59,80 in dosegel nov republiški rekord. V tej disciplini je bil Brežičan Grubič tretji z metom 45,58 m. Tretjo novomeško zmago v Postojni je v metu krogle priborila Hribarjeva z rezultatom 12,31 m.

TOKRAT RAZOČARALI — Nedeljsko srečanje 4. kola v SNL med Elanom in Medvodami je razočaralo kakih 300 gledalcev. Novomeščani so pokazali najslabšo igro doslej in le svojemu vratarju Rusu se imajo zahvaliti, da jim gostje niso odnesli obeh točk. Na posnetku je eden redkih napadov Elana pred vrati Medvod, ki pa se je končal brez uspeha. Novomeščani so navzlic remiju zdržnili mesto nižje na lestvici, sedaj so 9., v nedeljo pa jih čaka težko gostovanje pri vodilnem Teol Slovanu. (Foto: B. B.)

Padel tudi državni rekord

Dosegel ga je A. Šimunik iz Splita v metu kladiva za mlajše mladince — Uspel atletski miting

BREŽICE — Atletski klub Brežice je preteklo sredo pod pokroviteljstvom krškega Vidma že šestič po vrsti organiziral atletski miting, na katerem se je ob izteku sezone zbralo okrog 150 tekmovalcev iz desetih slovenskih ter dveh zagrebških in enega splitskega kluba.

Najbolj odmeven je bil gotovo nastop mlajšega mladince Andreja Šimunika iz Splita, ki je v metu kladiva z daljavo 62,82

metra dosegel nov državni rekord. Padla sta tudi dva rekorda brežiškega stadiona: Vladimir Kevo, član domačega atletskega kluba, je presegel dosedanj rekord v metu krogle z daljavo 15,02 metra, Goran Grd iz zagrebškega Dinama pa je ob palici preskočil višino 462 cm.

Najboljša rezultata dneva sta dosegla Kristina Jazbinšek (Kladivar Celje) v metu kopja pri ženskah z rezultatom 53,70 m in Matjaž Fabjan (Novo mesto) v teku na 1500 metrov pri moških s časom 3:56,5. Dobro so se odrezali tudi člani Atletskega kluba Brežice, predvsem slovenski članski prvak v metu krogle Vladimir Kevo, republiški prvak v deseterboju Aljoša Rovani, ki je tokrat dobre rezultate dosegel v skoku v daljavo in v skoku ob palici. Pohvaliti je treba še Zvonimirja Milata za zmago v teku na 200 metrov z ovirami, Vlada Kurajčiča za zmago v skoku v višino in Borisa Antoloviča za rezultate v skoku v višino in v skoku ob palici.

BOŽIČ NAJBOLJŠI

NOVO MESTO — Kolesarji novomeškega KD Krka so minuli petek, soboto in nedeljo nastopili na etapni dirki na Poljskem, dolgi 350 kilometrov. V skupnem seštevku je bil najboljši Novomešan Božič na 24. mestu, najboljši etapni rezultat pa je v nedeljo dosegel Sandi Papež s 7. mestom, medtem ko je bil svetovni prvak Halupczak le tri mesta pred njim. Ekipno je bila Krka deseta.

BELA KRAJINA—SLAVIJA 1:0 (0:0)

ČRNOMELJ — V tekmi 4. kola OČL — zahod so črnomeljski nogometaši gostili ekipo večške Slavije in šele v drugem delu strli odpor borbenih gostov. Edini zadelek za gostitelje je dosegel Perčec. V 5. kolu gostujejo igralci Bele krajine pri enajsterici Naklega. M. G.

NOVA ZMAGA

NOVO MESTO — Marjan Stokanovič, veteran med novomeškimi teniški igralci, se ne da. Dobil je tudi tokratni klubski turnir, ki je potekal minuli petek, soboto in nedeljo na igriščih v Portovaldu. V konkurenci z mnogo mlajšimi tekmečci ni oddal niti enega niza, kar po svoje dovolj govori o obetih novomeškega tenisa. Rezultati — polfinale: Stokanovič—Bregar 6:2, 6:2, Brađač—Sadek 6:3, 4:6, 7:5; finale: Stokanovič—Brađač 6:4 in 6:1.

VELIKA RAZPRODAJA

SALON POHIŠTVA **novoles**,
Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 38,
telefon 068/25-091

**JEDILNICE, MIZE, STOLI, SPALNICE,
KUHINJE, KUHINJSKI POMIVALNIKI**
kolpa-ker

**Popust 40% za gotovinska plačila;
dodatni popust 30% za izdelke II. kvalitete**

Kočevski praznik v znamenju mnogih pridobitev

Občinski praznik, ki ga bomo obeležili z vrsto prireditev in odprtjem nekaterih objektov in naprav, zgrajenih v preteklem letu, sovpada v dokaj razgibano obdobje pri nas, tako na političnem kot tudi gospodarskem življenju.

Te dni bomo v skupščini SR Slovenije sprejemali amandmaje k ustavi SR Slovenije, kjer nam je, kot že velikokrat, vsiljena politična konfrontacija. Zlasti motijo naše »brate« dopolnila o samoodločbi s pravico do odcepitve, o izrednem stanju, o jeziku, oziroma rabi jezika.

ostajanje, nova gospodarska zakonodaja, padanje kupne moči na jugoslovanskem trgu, še vedno akutno pomanjkanje kadra, zaostajanje preorientacije na izvoz, prikrita nezaposlenost, to so glavni dejavniki, ki vplivajo na rezultate poslovanja v gospodarstvu in življenjski standard občanov.

Kljub izredno težkim razmeram je bilo napravljenega v infrastrukturi, industrijskem opremljanju, gradnji določenih naprav in objektov sorazmerno več kot v preteklem letu.

čevi ulici ter okolica stolpnice, ureditev dvorišč v Kajuhovem naselju, pločniki pri Tekstilani in ob Ljubljanski cesti, parkirni prostor za Namo, abavljen je most in plačana montaža mostu za Mestni log ter drugo.

LIV Postojna je v Osilnici dokončal drugo fazo izgradnje obrata.

V KS Osilnica je Ljubljanska banka — gospodarska banka dokončala izgradnjo večnamenske poslovno zgradbo, pričeli so z izgradnjo kadrovskega stanovanj v Selih za šolo in druge kadre, pričeli izgradnjo Turistično kajakško rekreativnega centra — Kolpa.

Snežnik Kočevska Reka je poleg tekočih potreb investiral znatna sredstva v toplarno in omrežje toplovodov za ogrevanje vasi, v teku je gradnja nove žage, telefonsko omrežje za

območje Stalcerji — Morava — Kaptol, s katerim bodo oskrbeli vasi s telefonom, v sosednji krajevni skupnosti Kostanj.

V Stari cerkvi je zgrajena trgovina (Trgopromet) s prodajalno mesa in prostorom pošte. Prav tako je v gradnji šola, ki bo izročena svojemu namenu v teh dneh.

Prav tako je zgrajena šola v Strugah, pri cerkvi, s prostorom za pošto.

V preskrbi z vodo so bila nadaljevana dela na objektih, začeti v preteklem letu (Jakšiči — Potok — Fara, Polom — Kleč), obenem pa opravljene vrtine v Koprivniku, Ribjeku, Brezovici. Vrtina v Koprivniku bo že pred praznikom priključena na vodovodno omrežje.

Telefonsko omrežje: — V Strugah in Mozlju sta postavljeni telefonski centrali s po 200 priključki, prav tako je v gradnji omrežje za priključitev naselij na te centrale. Zbirajo se sredstva za nakup osrednje centrale v Kočevju s 5000 priključki, ki naj bi bila montirana v prihodnjem letu. Prav tako je zgrajena del omrežja v KS Kočevska Reka.

Ceste:

— Na magistralni cesti je delno prelit odsek Ložine — Stara cerkev, kar ni bilo opravljeno v preteklem letu. Dokončan je odsek Mozelj — Rajndol na regionalni cesti ter začeta rekonstrukcija odseka od Rajndola proti Knežji Lipi in Brezovici.

Asfaltiran je odsek lokalne ceste Colnarji — Kostel.

— Veliko truda je vložena za postopno uveljavitev in reali-

zacija programa revitalizacije. Pomen nalog iz tega programa presega občinske meje, rešitve predvidevajo v prvi fazi finančno in kadrovske pomoči širše družbene skupnosti.

V naslednjem obdobju je nujno čimprej opraviti in uskladiti reorganizacijo delovnih in drugih organizacij v smislu nove zakonodaje;

— prilagoditi proizvodne programe tržnim razmeram,

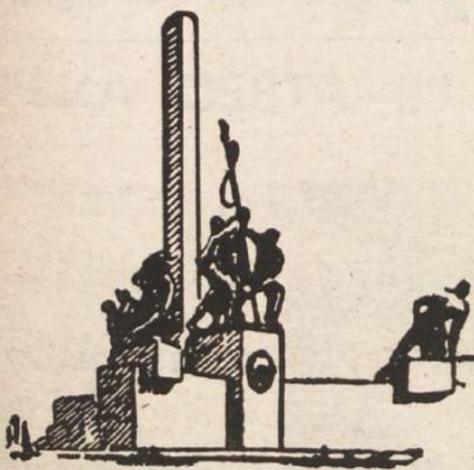
— izvesti reorganizacijo samoupravnih interesnih skupnosti in upravnih organov,

— pripraviti socialne programe.

S strpnostjo ob pripravi programov reorganizacije bomo veliko pripomogli k hitri in kvalitetni izvedbi. Imamo vse pogoje, da v doglednem času premagamo težave, v katerih smo.

V imenu skupščine in družbenopolitičnih organizacij čestitamo vsem občanom ob našem prazniku.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE OBČINE KOČEVJE: ALOJZ ERŽEN

Prireditve ob prazniku občine Kočevje

Pride Partizanski pevski zbor iz Trsta

KOČEVJE — V okviru praznika občine Kočevje bo tudi letos več prireditev, športnih, kulturnih in drugih prireditev in razstav. Nekatere smo že najavili, od danes dalje pa bodo še naslednje prireditve:

Danes, 28. septembra, ob 15. uri, se bo začelo odprto prvenstvo z malokaliberskim orožjem na strelišču v Podgorški.

Jutri, 29. septembra, se bo ob 16. uri začel tradicionalni tek Kočevskega zbora po ulicah Kočevja.

V soboto, 30. septembra, bo najprej dopoldne srečanje športnikov iz pobrtene občine Dolina pri Trstu v odbojki in košarki; nato pa ob 18. uri v Šeškovem domu koncert Partizanskega moškega pevskega zbora iz Trsta.

V nedeljo, 1. oktobra, se bo ob 9.30 začel v Hotelu Pugled hitropotezni šahovski turnir; ob 14. uri pa v Domu telesne kulture turnir v karateju.

V sredo, 4. oktobra, se bo ob 16. uri začel tradicionalni rokometni turnir ženskih ekip na igrišču v Gaju.

V petek, 6. oktobra, bo na igrišču v Gaju nogometna tekma med veterani Ribnice in Kočevja.

V soboto, 7. oktobra, se bo ob 9. uri začel na kegljišču v Gaju tradicionalni turnir v kegljanju, na katerem bodo sodelovale ekipe D1 občin Domžale, Reka, Ribnica, Grosuplje in Kočevje.

V petek, 13. oktobra, bodo ob 18. uri odprli v Likovnem salonu pregledno razstavo del slikarja Franceta Smoleta pod naslovom »Hodil po zemlji sem naši«.

Se vse do 10. oktobra pa bo v Likovnem salonu odprta razstava Ob 100-letnici načrtnega varovanja pragozdov na Slovenskem, z otvoritvijo katere (18. septembra) so se tudi začele prireditve ob prazniku občine Kočevje.

Na LIK Kočevje je končana kotlovnica v Podpreski ter nekaj manjših dopolnil proizvodne opreme.

GG Kočevje je končal skladišče za lupljenje lesa v Podpreski, gradnjo cest (12 km) ter druga manjša vlaganja.

Tekstilana je investirala znatna sredstva v nakup strojne opreme (664.000 DM) za odpravo ozkih grl in povečanje obsegov proizvodnje (statve, agregat za končno obdelavo, obdelavo rez).

Inkop — dokončanje linije lakirnice. Melamin je vložil znatna sredstva v opremo za sintetična klejiva, visoko reaktivne smole ter v opremo ekološkega laboratorija.

Kmetijstvo-gospodarstvo ureja v družbenem sektorju lagune — ekologije v Livoldu, zgradilo je 3 silose za krmo, opravilo posodobitev porodnišnice, prodajnih lokalov, v obdelavi in izgradnji imajo 7 novih družinskih kmetij.

Komunala je uvedla računalniško obdelavo katastra, večja sredstva je vložila v nakup opreme (kompresor, tovorno vozilo).

Prek SIS za komunalne in cestno dejavnost je bila izvedena posodobitev ceste klanec — gasilski dom Šalka vas, kanalizacija v Kočevju, cesta v Kidri-

Alojz Eržen

PROIZVODNO PODJETJE

Oprema KOČEVJE

Pridružite se nam v prizadevanjih za prehod iz dogovornega v tržno poslovanje.

Ob našem skupnem prazniku občine Kočevje

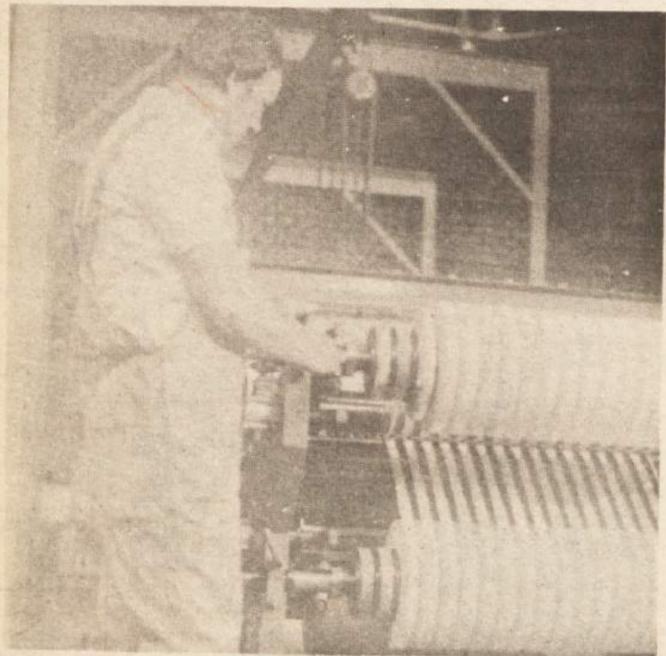
ČESTITAMO!

Poslovna enota konfekcije proizvaja: ženske, moške in otroške hlače

Poslovna enota pletenine proizvaja: garniture za dojenčke in ostale otroške pletenine

Čestitamo vsem občanom!

35

MELAMIN
Kočevje

35 let Kemične tovarne MELAMIN Kočevje

Kemična tovarna Kočevje je bila ustanovljena 14. septembra 1954 z odlokom tedanjega okraja Kočevje. Kot osnova za izgradnjo in odločitev za lokacijo je služila stara tekstilna tovarna. Leta od 1954 do 1964 so bila namenjena izgradnji in preizkusni proizvodnji. V letu 1957 so bili dani na tržišču prvi proizvodi. Decembra 1962 je bila končana izgradnja obrata za proizvodnjo melepan plošč. Leta 1964 je podjetje prešlo v poizkusno proizvodnjo in nato v redno proizvodnjo. Konec leta 1964 je razvojna služba Melamina razvila in vpeljala v proizvodnjo melaminske smole za impregnacijo papirja, smole za impregnacijo čevljarških platen in sintetične butilirane smole za lake.

Podjetje je v prvih letih zaposlovalo 15 do 20 delavcev in v letu 1960 48 delavcev. Število za-

poslenih je z leti naraščalo, tako da danes tovarna zaposluje 375 delavcev.

Od leta 1970 do 1974 je tekla investicija v obrat za proizvodnjo impregniranih filmov za oplemenitenje iverk. Zgrajen je bil tudi nov obrat čevljarških platen, ki je pričel z delom v začetku leta 1971.

V letu 1975 je bil izdelan program nadaljnega razvoja firme, ki je med drugim predvideval povečanje proizvodnje sintetičnih smol in postavitev novega impregnirane stroja za proizvodnjo dekorativnih filmov za oplemenitenje.

Izgradnja novih objektov je bila zaključena leta 1980 ter tako v naslednjem letu prešli v redno proizvodnjo na novih kapacitetah.

Leta 1985 je bila izvedena rekonstrukcija obrata Smole II., s

čimer se je povečala proizvodnja sintetičnih smol. Letos je bila tudi realizirana rekonstrukcija in postavitev linije za proizvodnjo sintetičnih nevtralnih klejiv za papirno industrijo, ki predstavlja nov domač proizvod za to industrijo.

V teku sta še dve investiciji in to v linijo za sintezo heksakisa, to je posebne modificirane melaminske smole za gumarsko in larkarsko industrijo, in rekonstrukcija obrata za proizvodnjo impregniranih čevljarških platen ter nabava stroja za nanašanje termolepila na čevljarška platna.

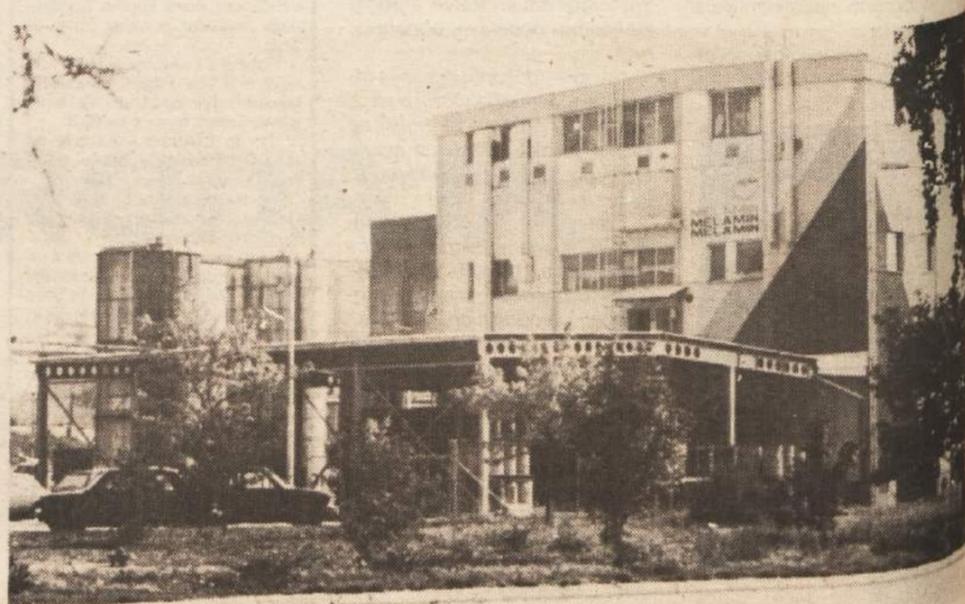
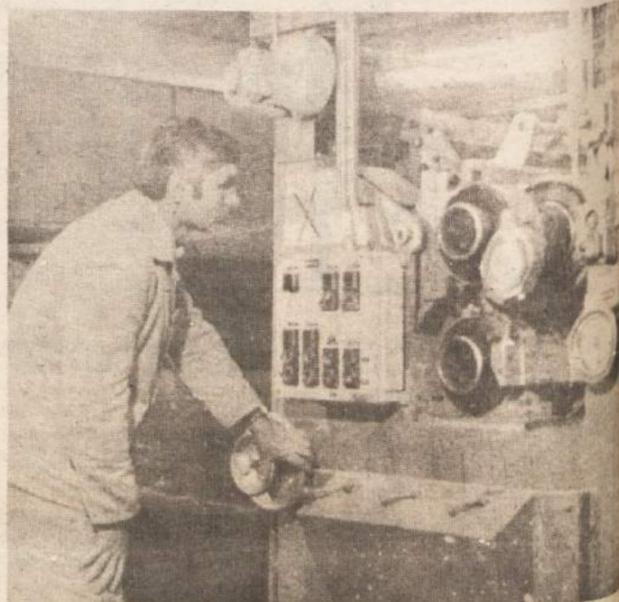
V 35-letnem razvoju tovarne Melamin je razvojna služba imela pomembno vlogo, saj so bili vsi obstoječi proizvodi razviti v laboratorijih same tovarne. Raziskovalno delo obsega zlasti razvoj novih pomožnih sredstev za papirno industrijo, novih lepil raz-

reda F-1 za lesno industrijo, visoko reaktivnih in vodotopnih smol za lake in tekstilna pomožna sredstva.

Inovacije so postale sestavni del proizvodne dejavnosti, saj je bilo od leta 1985 do danes prek 60 inovacijskih predlogov, od katerih je bila tudi večina realiziranih, kateri so dali precejšnje finančne efekte.

Posebno pozornost posveča Kemična tovarna problematiki ekologije v lastnem in širšem okolju, saj je v zaključni fazi investicija v ekološki laboratorij.

V 35 letih razvoja je postala Kemična tovarna Melamin pomemben gospodarski dejavnik ne samo v okviru občine, temveč tudi širše v republiki in državi. Njena nadaljnja perspektiva je v intenzivnem razvoju, tržnem prilagajanju in še večji usmeritvi v izvoz.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

SLOVENIJALES
LESNA INDUSTRIJA
KOČEVJE

čestitamo za praznik občine

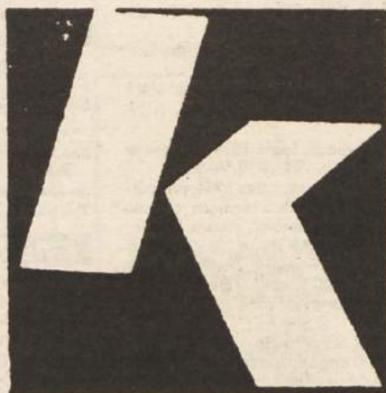
SLOVENIJALES
LIK KOČEVJE
lesna industrija
Novomeška 5
61330 Kočevje
telefon 061/252.111
telex 31528 lik yu

SAP LJUBLJANA
TOZD STOJNA
KOČEVJE

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE VSEM DELOVNIM
LJUDEM IN OBČANOM TER POSLOVNIM PARTNERJEM!

**kovinar
kočevje**

REŠKA CESTA 23

Čestitamo vsem delovnim ljudem in
občanom

splošno gradbeno podjetje
kočevje n. sol. o.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

SOZD
Gozdarstvo
Kmetijstvo
Kočevje
n. sol. o.

61330 Kočevje
Kolodvorska ul. 25

OBČANOM, SODELAVCEM IN
DRUGIM POSLOVNIM
PARTNERJEM ČESTITAMO ZA
PRAZNIK OBČINE

GOSTINSKO PODJETJE
HOTEL PUGLED KOČEVJE

Občanom in poslovnim prijateljem čestitamo za praznik občine.

40 let

TUZEMSKI IN MEDNARODNI
CESTNI TOVORNI PROMET

ČESTITA VSEM OBČANOM K OBČINSKEMU
PRAZNIKU, VSEM VOZNIKOM PA ŽELI VARNO
VOŽNJO!

INDUSTRIJA
KOVINSKE
OPREME p. o. —
KOČEVJE

Proizvodni program:

- lestve
- likalne mize
- kovinsko pohištvo
- oprema za kopalnice
- galvanske storitve

ČESTITAMO
ZA PRAZNIK OBČINE!

tekstilana
kočevje

OB PRAZNIKU OBČINE ČESTITAMO OBČANOM

NE ČAKAJTE NA JUTRI- DANES JE
CENEJE

Prodajamo veliko stvari.
In veliko stvari je cenejših.

Pridite,
povprašajte,
poiščite
in izberite.

POPUSTI
DO 30%

veleblagovnice
nana

OB
PRAZNIKU
ČESTITAMO
VSEM
PREBIVALCEM
OBČINE

tedenski koledar

Četrtek, 28. septembra — Venčeslav Petek, 29. septembra — Mihael Sobota, 30. septembra — Rafael Vedeja, 1. oktobra — Terезija Ponedeljek, 2. oktobra — Miran Torek, 3. oktobra — Evald Sreda, 4. oktobra — Franc

LUNINE MENE
29. oktobra ob 16.27 — mlaj

kino

BREŽICE: 29. in 30. 9. (ob 20. uri) španska erotična drama Sladko dozorevanje. 1. (ob 18. in 20. uri) in 2. 10. (ob 20. uri) ameriški glasbeni film Moonwalker. 3. in 4. 10. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Srce angela.
ČRNOMELJ: 28. 9. (ob 20. uri) ameriški triler Nevarne igre. 29. 9. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Žene komandosi. 29. 9. (ob 22. uri) ameriški erotični film Jack in Jill.
KRŠKO: 28. 9. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Kokain ne oprošča. 29. 9. (ob 22. uri) ameriški erotični film Zvezda porno filma. 1. 10. (ob 18. uri)

službo dobi

DEKLE za delo v bifeju iščem. Sobote in nedelje proste, stanovanje in hrana v hiši. Tel. (0608) 69-138. (P39-9MO)
DEKLE zaposlim za delo v bifeju. Tel. (0608) 31-407. (P39-62MO)
DEKLE zaposlim v bifeju. Naslov v upravi lista. (322A-SD-39)
AKTUALNO! Poplava oglasov v dnevnem časopisju vas je gotovo zmedla in ne veste, za katero delo bi se oddčili. Pri nas vas čaka prijeten artikel. Prodaja na vašem področju. Telefon (064) 50-408. (3252-SD-39)

stanovanja

STANOVANJE v okolici Sevnice oddam v najem. Informacije na tel. (0608) 88-941, od 15. do 16. ure. (P39-10MO)
ZAMENJAM stanovanje v Črnomlju za Novo mesto, primerno za invalide ali upokojence. Blizina železniške postaje, trgovine, banke, s centralno in telefonom. Tel. 52-782. (P39-28MO)
SOBO s souporabo kopalnice v Novem mestu oddam srednješolki. Tel. 22-278, razen sobote in nedelje. (P39-61MO)

motorna vozila

AVTO PEUGEOT 505 GR, letnik 1982, v zelo dobrem stanju, prodam. Abram, Dobrava 9, Kostanjevica, tel. (0608) 60-001. (P39-58MO)
Mini 1000, letnik 1976, motor skoraj nov, prodam. Telefon 068-23-61, popoldan 21-798. (MO-MM-89)
PRODAM Z-128, letnik 1987, prevoženih 25.000 km ali zamenjam za **GOLF diesel**, letnik 1983/84. Informacije na tel. 23-611 (popoldan) ali 26-416 (popoldan). (TO-MO-89)
Prodam motor APN-6S, ter avtomatik, oba nova. Tel. 43-718.
Prodam 126 P, letnik 87, prva registracija januar 88. Informacije na tel. 26-603 (zvečer).
Z 850, letnik 1984 in opel kadet, letnik 1987, prodam. Tel. (068) 51-449. (P38-53MO)
Z 101, letnik 1985, 14000 km, kot nova, prodam. Tel. (0608) 79-474. (P39-40MO)
BMW 318 i, letnik 1981, prodam ali menjam. Tel. (0608) 77-093. (P39-38MO)
ŠKODO 105 (prevoženih 6000 km) prodam. Tel. 27-273. (3219-MV-39)
126 P, letnik 1976, registriran do junija 1990, prodam. Tel. 25-369. (MO-SR-89)
LADO KARAVAN, letnik 1982, prevoženih 53000 km, in Z 128, letnik 1983, prevoženih 53000 km, prodam. Cena po dogovoru. Telefon (0601) 41-896, po 14. uri. (P39-5MO)
FIAT 126 P, letnik 1980, registriran do marca 1990, prodam. Tel. (0608) 32-880. (P39-6MO)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozdr Dolenjski list, Novo mesto. **USTANOVITELJ:** občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. **SKUPŠČINA** Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. **ČASOPISNI SVET** je organ družbenega vpliva na programsko zasnovno in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič. **UREDNIŠTVO:** Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjan Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. **TEKOČI RAČUN** pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto). **IZHAJA** ob četrtkih. Posamezna številka 8.000 din, naročnina za 2. polletje 150.000 din; za delovne in družbene organizacije 320.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DDM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto. **OGLASI:** 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglaševalce 200.000 din, ne prvi ali zadnji strani 400.000 din; za razpise, licitacije ipd. 230.000 din. Mali oglasi do deset besed 150.000 din, vsaka nadaljnja beseda 15.000 din. **NASLOV:** Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Gervova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje SR Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozdr Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska tiskarna, Ljubljana.

ameriški akcijski film Sovražno ozemlje. 3. 10. (ob 20. uri) ameriški triler Ujetnice betonske džungle. 4. 10. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Kobra.
NOVO MESTO — DOM JLA: Od 29. 9. do 1. 10. (ob 17. in 19. uri) ameriški akcijski film Siciljanec. Od 2. do 4. 10. (ob 17. in 19. uri) ameriški akcijski film Igra v podzemlju.
SEVNICA: 28. in 29. 9. ameriški film Barva denarja. 30. 9. ameriški akcijski film Išče se živ ali mrtev. 28. in 29. 9. ameriški risani film Veliki mišek detektiv.
TREBNJE: 30. 9. (ob 19. uri) in 1. 10. (ob 18.30) ameriški barvni film Cena ljubezni.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 28. in 29. (ob 10. uri) 1. 10. (ob 18. uri) in 2. 10. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Grom na kolesih. 28. 9. (ob 18. in 20. uri) ameriški znanstvenofantastični grozljivi film Hiden. 29. 9. (ob 18. in 20. uri) ter 30. 9. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Kobilica. 30. 9. (ob 16. in 18. uri), 1. 10. (ob 20. uri) in 2. 10. (ob 18. uri) ameriška akcijska komedija Hudičevi policaji. 2. (ob 10. uri) in 3. 10. (ob 10., 18. in 20. uri) ameriška akcijska komedija Zasledovanje moške barabe.

Z 128, letnik 1987, prodam. Tel. 52-576, popoldne. (P39-8MO)
FIAT 132 GLS 1800/77 prodam. Metka Kramar, Pod smreko 4, Črnomelj, tel. v službi 55-122. (P39-2MO)
126 P, letnik 1980, ugodno prodam. Tel. 43-570, od 17. ure. (381-MV-38)
Z 750, letnik 1977, in sedežno garnituro prodam. Tel. (068) 85-990. (3193-MV-39)
TOMOS AVTOMATIK, star dve leti, ugodno prodam. Tel. 24-070. (3195-MV-39)
GOLF JL, letnik 1979, prodam. Franc Redek, Prijateljeva 2, Trebnje. (3196-MV-39)
JUGO 55 AX, december 1987, prodam. Tel. 21-393. (3199-MV-39)
HUSQVARNA CROS zamenjam za APN 6 ali prodam. Tel. (068) 49-111. (3203-MV-39)
JUGO 55 EX, letnik 1988, prodam. Tel. 47-387. (P39-19MO)
Z 101 GT 55, letnik 1984, prodam po ugodni ceni. Sladič, Trebelno 3. (P39-20MO)
126 P, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 49-237. (P39-21MO)
JUGO koral 45, letnik oktober 1988, prodam. Tel. (068) 40-099. (P39-24MO)
R 18 TL, letnik 1982, prodam. Tel. (0608) 61-741. (P39-25MO)
Z 101, letnik 1981, prodam. Tel. 27-085. (P39-27MO)
R 4 TL, letnik 1978, prodam. Kladnik, Slakova 4, Novo mesto. (3208-MV-39)
Z 101, letnik 1976, registrirano za eno leto, prodam. Tel. (0608) 77-469. (P39-30MO)
R 4 GTL, star 16 mesecev, prodam. Tel. 24-156. (3212-MV-39)
Z 101, letnik 1984, prodam. Knapič, Cesta herojev 30, Novo mesto, tel. 20-288. (3211-MV-39)
LADO 1200 S, december 1985, prodam. Tasič, Šegova 14/22, Novo mesto, tel. v službi 987. (3223-MV-39)
Z 101 I, 1 GX, letnik 1987/8, prodam. Tel. (068) 23-398, popoldne. (3228-MV-39)
GOLF diesel, letnik 1986, odlično ohranjen, ugodno prodam. Tel. 85-046. (ček-MV-39)
LADO RIVO 1300 ccm, staro dve leti, prodam za 8500 DEM dinarske protivrednosti. Tel. 22-293, od 15. do 19. ure. (ček-MV-39)
BT 50 S, nov, registriran, ugodno prodam. Tel. (068) 84-647. (ček-MV-39)
Z 101, 1, 1 GX, letnik 1987, registrirano do septembra 1990, rdeče barve, prodam. Tel. (0608) 75-734. (P39-32MO)
FIAT 750, letnik 1985, ohranjen, prodam. Tel. (0608) 81-556. (39-33MO)
VW 1200, letnik 1976, z zračnikom na strehi, prodam. Mladen Sedlar, Metliška 15, Črnomelj, tel. (068) 51-094. (P39-34MO)
ZASTAVO 101 komfort, starejši letnik, dobro ohranjen, registrirano do septembra 1990, prodam. Tel. 22-670. Ogleđ vsak dan od 15. ure dalje. (ček-MV-39)
R 4 TL, letnik 1984, prodam ali menjam za traktor. Tel. 45-112. (3235-MV-39)

ZASTAVO JUGO 1,1 GX, avgust 1987, prodam. Tel. (0608) 81-042 dopoldne, (0608) 81-604 od 19. do 20. ure. (P39-37MO)
R 4 GTLJ, star tri mesece, ugodno prodam. Informacije na tel. 44-317 ali Franci Urbič, Dol. Dobrava 12, Trebnje. (P39-12MO)
R 11 GTD prodam. Tel. 27-135. (P39-13MO)
Z 128, letnik 1985, prodam. Tel. 49-408. (P39-14MO)
R 4, star dve leti, prodam. Tel. 25-821. (P39-18MO)
126 P, letnik 1980, prodam. Zamida, Gor. Vrhpolje 6, Šentjernej. (3256-MV-39)
R 4 GTL, november 1986, prodam. Tel. (068) 24-030, popoldne. (3257-MV-39)
Z 101, letnik 1976, obnovljeno in novo registrirano, prodam. Cesta herojev 54, Novo mesto, tel. 23-732. (3236-MV-39)
GOLF, letnik 1984, prodam. Tel. 65-599. (3236-MV-39)
JUGO KORAL, star eno leto, prodam ali zamenjam. Tel. 24-376. (3238-MV-39)
ZASTAVO 128, letnik 1986, karambolinar, prodam. Tel. 22-578. (3239-MV-39)
CITROEN AX 11, letnik 1988, prodam. Tel. 22-330, dopoldne. (3243-MV-39)
JUGO 45, letnik 1984, lepo ohranjen, prodam. Tel. 51-862. (P39-83MO)
JUGO, letnik 1987, ugodno prodam. Tel. 65-492. (3248-MV-39)
Z 101, letnik 1986, mediteran, garažirano, dobro ohranjen, prodam. Tel. (0608) 33-228. (3251-MV-39)
ZASTAVO 750 LE, december 1984, prodam. Cirkovski, Gor. Pirošica 32 a, Cerčlje ob Krki. (P39-86MO)
LADO karavan 1300, letnik 1986, prodam. Tel. 85-906, do 12. ure. (P39-87MO)
ATX 50 C, odlično ohranjen, prodam. Andrej Gregorič, Groblje 25, Šentjernej. (P39-88MO)
126 P, letnik 1980, dobro ohranjen, 42000 km, in ovna, starega 3 leta, za pleme, prodam. Tel. 25-325. (3254-MV-39)
SIMKO KRAJSLER, registrirano do maja 1990, prodam. Tel. 27-844, popoldne. (3255-MV-39)
GOLF diesel, 1978, kot nov, prodam za 5500 DEM. Telefon 22-330, dopoldne. (ček-MV-39)
VESPO starejši letnik, 125 ccm, prodam. Telefon 26-378. (ček-MV-39)
R 18 TLJ, star tri leta, naknadno vgrajeno strešno okno in polno kasko zavarovan, prodam. Tel. (0608) 31-513, (0608) 31-637. (P39-70MO)
OPEL KADET, starejši letnik, dobro ohranjen, registriran do julija 1990, prodam. Tel. (0608) 89-145, od 15. ure dalje. (P39-63MO)
GOLFA, letnik 1978, bencin, prodam. Tel. (068) 23-734. (3244-MV-39)
Z 750, letnik 1979, registrirano do 9/90, prodam. Blažič, Brusnice 80. (3246-MV-39)
TOMOS AVTOMATIK in čelado BIEFFE, zelo ohranjeno, prodam. Tel. 27-925. (3247-MV-39)
Z 101, letnik 1978, termoakumulacijsko peč 2 KW, peč na olje, prodam. Tel. 43-803. (ček-MV-39)
DYANE 6, neregistrirano, vozno, poceni prodam. Tel. 27-728 ali 22-051. (ček-MV-39)
126 P, letnik 1987, dobro ohranjen, in peč za centralno, novo, 36000 kkal, ugodno prodam. Anica Ribič, tel. 28-622. (3217-MV-39)
LADO 1300 S, letnik 1986, prodam. Šukljeta 22, Novo mesto. (P39-53MO)
LADO SAMARO, letnik 1987, garažirano, prodam. Tel. (0608) 61-653. (P39-53MO)
Z 128, letnik 1988, prodam. Informacije na tel. 26-154, po 16. uri ali dopoldne 24-213. (P39-52MO)
R 4 TL, letnik 1978, registriran do maja 1990, dobro ohranjen, prodam. Zupančič, Cesta herojev 26, Novo mesto, tel. 25-390. (P39-51MO)
Z 128 in regato 100 SIE prodam. Tel. (068) 85-045. (39-50MO)
LADO 1500, letnik 1978, prodam. Tel. 42-534. (P39-48MO)
FIAT 850, letnik 1985, prodam. M. Šušnjar, Ravogavska 8, tel. 23-845, ali vprašajte v VIDEO «COBRA». (3260-MV-39)
OPEL ASCONA 1300, letnik 1979, prodam. Jože Hočevar, Brezovica 8, Stopiče, tel. (068) 43-854. (3259-MV-39)
ZASTAVO 128 CL, letnik 1985, registrirano do 8. 2. 1990, prodam. Darko Kalem, Ljubljanska 21, Novo mesto, popoldne. (P39-93MO)
Z 101, letnik 1976, prodam. Informacije na tel. 28-621, od 19. ure dalje. (P39-92MO)
Z 101 GTL 65, letnik 1985, nove gume, avtoradio, prodam. Pohar, Ljubljanska 26 a, stanovanje 14, Kočevje. (P39-91MO)
Z 101, december 1985, prodam. Tel. 20-596. (P39-79MO)
GOLF-bencin, 1600 ccm/75 KM, julij 1987, ugodno prodam. Slavko Štampek, Jesenice na Dol. 3, tel. (0608) 62-906, od 6. do 14. ure ob delavnikih. (P39-78MO)
JUGO koral 45, nov, prodam. Tel. 20-330. (P39-77MO)
PRODAM tovorni avto Z 624 L, 60 KW, kasonar, nosilnost 2,5 t, letnik 1982, generalno obnovljen, motor v odličnem stanju. Tel. (0608) 81-481, vsak dan, razen nedelje, od 8. do 14. ure. (P39-76MO)
VW 1303 S prodam ali zamenjam za drug avto. Slavko Naglič, Ravni 9, Krško. (P39-75 MO)
VISO RE, letnik 1986, prevoženih 40.000 km, ugodno prodam. Tel. (0608) 81-786. (P39-73MO)
R 4 GTL, letnik avgust 1985, prodam. Jože Grubar, Staro sejmišče 46, Šentjernej, telefon 42-831.

Z 101 mediteran, letnik 1982, registrirano do marca 1990, prodam. Ogleđ popoldne. Jože Blatnik, Stopiče 41. (P39-71MO)
ZASTAVO 128, letnik 1987, prodam. Dominič, Smarješke Toplice 142. (P39-95MO).
GOLF diesel, letnik 1985, prodam. Tel. (068) 25-006. (P39-64MO)
GOLF JX diesel, letnik 1987, prodam. Smolenja vas 16a.
LADO karavan, staro dve leti, prodam. Tel. 22-308. (P39-55MO)
Z 750, letnik 1976, prodam. Tel. 57-145. (P39-47MO)
MINI MORIS 1000, letnik 1979, kompletan, z okvarjenim motorjem, poceni blok, prodam po delih. Tel. (0608) 77-279. (P39-45MO)
GOLF diesel, letnik 1983, prevoženih 70.000 km, prodam. Tel. 86-111, popoldne. (P39-44MO)
LADO RIVO 1300 m³, leto izdelave 1988, 12000 km, ugodno prodam. Tel. (068) 22-330. (3226-MV-39)
FIAT 126 P, star dve leti, prodam. Informacije na tel. 43-713. (3249-MV-39)
126 P, letnik 1986, prodam. Tel. 25-651. (3230-MV-39)
LADO 1200 S, letnik 1986, prodam. Tel. 58-758. (P39-56MO)
GOLF diesel S paket, letnik 1985, prodam. Tel. 42-954, popoldne. (P39-57MO)
GOLF diesel, letnik 1984, prodam za 16 mil. Tel. 28-794. (P39-59MO)
Z 850, letnik december 1984, prevoženih 27000 km, dobro ohranjen, ugodno prodam. Marija Smolčić, Postaja 12, Mirna Peč. (P39-60MO)
R 4 GTLJ, obnovljen, letnik december 1984, prodam. Cena 5000 DEM. Tel. 85-961, v četrtek in petek zvečer. (3232-MV-39)
LADO samaro, letnik 1987, prevoženih 26000 km, ugodno prodam. Informacije po telefonu (068) 25-463. (3233-MV-39)

prodam

TELICO, staro dve leti, težko 500 kg, prodam. Mišjak, Borčičevo 1, Novo mesto. (3218-PR-39)
PRIKOLICO za osebni avto prodam po ugodni ceni. Informacije dobite na telefon 45-244, po 16. uri. (3210-PR-39)
PRODAM masivne stenске obloge širine 7 cm (smreka, češnja), dvojna dvokrična vezana okna (2 kom.), in električno rotacijsko kosilnico. Tel. 25-809. (P39-39MO)
PRODAM hrastovo novo kad (600 l), zamrzovalno omaro (130 l), otroško posteljo z jogijem, 2 zimski gumi 175 x 13, 2 zimski gumi za 126 P. Informacije na tel. 25-800. (3215-PR-39)
BAS KITARO in chorus prodam. Tel. (068) 23-876. (3204-PR-39)
PRALNI STROJ, odlično ohranjen, generalno obnovljen, prodam za 9 M. Prodam tudi sod (500 l) za 6,5 M. Tel. 27-142. (ček-PR-39)
GROZDJE (rmo) prodam. Tel. (065) 67-392. (P39-15MO)
OTROŠKO POSTEJO z jogijem ugodno prodam. Tel. 23-964. (P39-16MO)
LESENO mizarsko prešo na šest stolic s kovinskimi vijaki 110 x 200 prodam. Tel. (068) 86-184. (P39-36MO)
GROZDJE (belo, 2 t) prodam. Bogdan Žvegelj, Čehovini 16, Stanjel, tel. (067) 79-314. (P39-23MO)
HARMONIKO frajtonarico, 4-tonsko, prodam. Informacije po telefonu (0608) 33-255, popoldne. (P39-4MO)
HRASTOVO KAD (605 litrov), malo rabljeno, prodam. Jože Godnjavec, Jurčičeva 5, Trebnje, tel. 44-036. (3001-PR-39)
STAREJŠO ZIDANICO v Trški gori prodam. Informacije na tel. Košiček 22-941.
TIGRASTO in zlatorumeno nemško dogo (mladica odličnih staršev) prodam. Tel. (0601) 24-160. (P39-3MO)
SPALNICO brez omare, kavč in štedilnik (4 plin) v Metliki prodam. Tel. (061) 783-352, do 14. ure. (3198-PR-39)
PRODAM novo kuhinjsko napo, manjši zračni kompresor, ter hladilno skrinjo. Tel. 24-953.
VINSKI SOD (600 l), etažno centralno peč, malo rabljeno, in rezervne dele za Z 101 prodam. Tel. 28-813. (P39-42MO)
DROBNI KROMPIR prodam. Jože Bobnar, Novomeška cesta 55, Straža, tel. 85-306. (P39-41MO)
ROČNI VOZIČEK prodam. Žibert, Ljubljanska 20 (pri Keramiki), tel. 26-362. (3221-PR-39)
PEČ za centralno ogrevanje, tip Ekonomski ITPP Ribnica, 32 KW, rabljeno dve sezoni, ugodno prodam. Tel. (061) 851-246. (P39-43-MO)
PRODAM nov hrastov parafinan sod (300 l) prenosno kurcnico za 6 kokoši in kupim rabljen mizarski skobeljnik (obelponk). Tel. (068) 23-910. (3209-PR-39) (P39-1MO)
SUHE hrastove deske, 50 mm, ugodno prodam. Bizjak, (0601) 84-141, po 19. uri. (P39-94MO)
PRODAM električno žago, orgle hohner, ojačevalec 150 W lesli. Zvone Uhernek, Dobrava 85, Otočec. (3258-PR-39)
GRUŠT 11 x 22 m, rabljen, poceni prodam. Žibert, Blanca, tel. 88-307. (3253-PR-39)
KUHINJO in črno-beli televizor prodam. Tel. 21-273 int. 19, dopoldne. (P39-89MO)
GROZDJE (šmarnico) in raztegljivo okroglo mizo prodam. Tel. 26-483. (P39-80MO)
GROZDJE (šmarnico) prodam. Jože Pavlič, Staro sejmišče 3, Šentjernej, tel. 42-324. (P39-74MO)
GROZDJE prodam. Niko Mavretič, Mali Slatnik 42, Novo mesto, tel. 26-885, zvečer. (P39-69MO)
PLASTIČNO KAD, večjo, za vino, ugodno prodam. Tel. 24-946. (P39-66MO)
AVTO PRIKOLICO, novo, prodam.

Dulc, Stranje 9, Škocjan, tel. 41-115. (P39-67MO)
DVOJNI POGRAD (v nadstropju) z jogijem prodam. Vprašajte dopoldne na telefon (068) 21-113. (P39-65MO)
KOZLIČKA aplina (srnasti, 5 mesecev, in enoosni traktor »maček«, s plugom, prodam. Tel. 22-464. (3245-PR-39)
PRODAM malo rabljena balkonska vrata in dvoje oken, vse zastekljeno in z roletami. Tel. 85-891. (3231-PR-39)
KOMPRESOR, 40 l, 10 atm., prodam. Tel. 27-972. (3241-PR-39)
OTROŠKO POSTELJICO, staro dve leti, prodam. Cena 2.500.000 N.S. Tel. 22-293, od 15. do 19. ure. (ček-PR-39)
PRODAM tri plemenske ovce za nadaljnjo rejo ali za zakol. Tel. 58-254, popoldne. Jože Dragovan, Grabrovec 27, 68330 Metlika. (3242-PR-39)
NOV PRALNI STROJ OBOD, tip WM-600, poceni prodam. Pust, Potočna vas 15 a, Novo mesto. (ček-PR-39)
PRODAM R 4 GTL, 1987, starejši televizor, kuhinjske bele elemente (3,5 m), 3 kom jogijev. Tel. 25-713. (P39-82MO)

kupim

DIATONIČNO HARMONIKO C-F-B kupim. Franc Mlakar, Rovišče 11, Studenc. (3229-KU-39)
MIZARSKI STROJ debelinko kupim. Telefon 79-649. (P39-1MO)
FOTOAPARAT LEICA, razglednice do leta 1945 in predvojni radio kupim. Tel. (0608) 61-084. (P37-16MO)

kmetijski stroji

TRAKTOR Ferguson 539, nov, prodam. Tel. 84-269. (P39-29MO)
FERGUSON 39, 15 delovnih ur, ugodno prodam. Jože Andošek, Vel. Podlog 65, Leskovec, tel. (0608) 75-740. (P39-31MO)
TRAKTOR Štore 402 (960 delovnih ur) ugodno prodam. Rudi Povše, Dol. Podboršt 8, Mirna peč. (P39-22MO)
PLUG za TV 420/520 brez spojke in nove verige za traktor 11-28 prodam. Telefon (068) 42-492. (3216-KS-39)
SIPOVO NAKLADALKO 16-6 prodam. Tel. 56-039. (3197-KS-39)
TRAKTOR ursus C 335, star 10 let, 2090 ur, dobro ohranjen, in kobilo, težko 530 kg, staro 9 let, brejo 5 mesecev, prodam. Brane Makovec, Benečija 4, Trebnje, tel. 44-853. (P39-81MO)

TRAKTOR zetor 5011 prodam. Milan Seveček, Pređel 8, Šmarje pri Jelšah, tel. (063) 821-791. (P39-72MO)
DVOBRAZDNI plug za TV ugodno prodam. Janez Kotar, tel. (068) 47-501. (P39-68MO)
UGODNO prodam traktorske grablje za seno in traktorski plug slovan. Tel. 46-641, od 13. do 18. ure v nedeljo. (3222-KS-39)
KOSILNICO bertolini s sedežem, je enaka kot BCS, dobro ohranjena, ugodno prodam. Tel. (064) 42-751. (P39-85MO)

posest

ZEMLJIŠČE v izmeri 23 a z razpadlo stanovanjsko hišo prodam. Informacije v Beli Cerkvi 7, tel. (068) 73-142 ali (061) 216-452. (3

FRANC CVETAN

od tega 2 izuma, 30 koristnih predlogov in 46 tehničnih izboljšav. Številke že same po sebi govore, da v delovni organizaciji premerejo precej tehničnega znanja, brez kakršnega ni tehničnih novosti.

»Nagrada pripada vseh naši delovni organizaciji. Nagradjeno delo je v tem, da smo začeli razmišljati o boljši organizaciji poslovanja. To pomeni, da se bodo morali pravi rezultati šele pokazati. Dejansko smo šele na začetku in bo potrebno še veliko delati,« pravi Franc Cvetan, ki je zaposlen v Tesnilih Trebnje in kateremu bodo ob letošnjem dnevu inovatorjev izročili nagrado »Inovator leta«.

V strokovnih krogih so nagrado zamislili krstili organiziranje inovativnega poslovanja. Po tej ideji naj bi v tovarni sčasoma delo steklo tako, da bi mladane vsak zaposleni z nečim prispeval delež k boljšemu poslovanju. Po preteku prejšnje organizacije dela so zato v sodelovanju z ljubljanskim zavodom za produktivnost dela, ekonomskim centrom Maribor in profesionalnim inovatorjem zasnovali splet potez, ki sega od zbiranja slučajnih inovatorskih predlogov do krožkov za izboljšanje proizvodnje in spodbujanja usmerjene sistematične množične inovativne dejavnosti. Tak sistem, pri katerem snovanju je gotovo odločilno sodeloval Cvetan, ki pa zasluge za prodor te inovacije pripisuje kolektivu, je obrodil sadove. Inventivno-inovacijska služba v Tesnilih, ki jo vodi Cvetan, je od nastanka lanskega oktobra do zdaj med drugim vpisala 89 inovacijskih predlogov,

Vendar je ta sistem inoviranja docela nepopoln, brez pomembnega člana. Slednji je t.i. profesionalna inovativna dejavnost; poenostavljeno povedano, to pomeni, da morajo delavci na zahtevnejših funkcijah v Tesnilih prepustiti svoje delovno mesto po določenem času drugim, če ne dosežejo tistih ciljev, ki jih za to delovno mesto predpisuje pravilnik. Tako zamisel o organiziranju poslovanja pa prav gotovo pomeni odločen in moda odločen rez v tkivo samoupravnega združenega dela in korak v smeri podjetništva. »Pomembno je, da inovatorstvo zaživi kot poslovna filozofija. Koliko se bo uveljavilo na ta način, je odvisno od vseh, v veliki meri pa od poslovnih delavcev. Odločilnega pomena pri tem je, da mora priti v ospredje znanje. Znanje moramo najprej imeti, enako pomembno pa je, da ga moramo znati plačati, zaščititi in iz njega tržiti, ker je industrijska lastnina. Če se odločimo o nagradjenju inovatorjev, moramo vedeti, da samo moralna spodbuda nima smisla, čeprav brez moralnega priznanja ne gre,« je prepričan Cvetan.

Vgrajevanje podjetniškega duha v naše razmere naj bo po Cvetanovem mnenju kopija poznanih uspešnih obrežev iz razvitega sveta. Pri tem z vsem spoštovanjem omenja skrajno učinkovito japonsko združitev podjetništva in inoviranja, vendar je do dežele vzhajajočega sonca tudi zadržan. »Tak model podjetništva, v katerem je človek robot, je za zdaj nesprijemljiv za naš življenjski slog. Mimo tega pa se lahko vprašamo še, koliko je japonski delovni slog demokratičen,« skuša Cvetan najbrž dopovedati, da inovatorstvo pomeni pravzaprav nikoli končano iskanje.

M. LUZAR

Morilcu grozijo z maščevanjem

Za varnost Branka Grahka je na petkovem sojenju skrbela četa miličnikov — Uboju otrovali spori med družinama — Obravnava preložena

NOVO MESTO — Naključnim obiskovalcem novomeškega sodišča minuli petek zagotovo ni bilo lahko pri srcu. Nenavadno veliko število miličnikov že v zgodnjih jutranjih urah je dalo vedeti, da se dogaja nekaj nevsakdanjega. Za osmo uro je bil napovedani pričetek sojenja 36-letnemu Branku Grahku iz Svržakov, Romu, ki je letošnjega 5. aprila ob 9.45 pred množico očividcev — med njimi tudi novinarsko kamero — na Trgu svobode v Metliki ustrelil Janeza Pretnarja.

Ta dogodek je seveda izzval ogorčenje in še povečal sovraštvo med gradaškimi in svržakimi Romi; prvi so odkrito grozili, da bodo z Grahkom obračunali slej ko prej, njihova grožnja naj bi se izpolnila celo med sojenjem. Zato nič čudnega, če so miličniki poskrbeli za ostre varnostne ukrepe, vsakega Roma — na sojenje jih je prišlo več deset — so temeljito pregledali. Čeprav je bilo ozačje ves čas napeto, je obravnava potekala dokaj mirno in brez prekinitev. Družini Grahkovih in Pretnarjevih sta bili druga do druge prijateljsko razpoloženi vse do lanske jeseni, ko je Grahkov oči v nekem kazenskem postopku zoper Pretnarja nastopil kot priča. Pretnar je ocenil, da v njegovo škodo, in bojna sekira je bila s tem izkopana. Letošnjega maja je bila v Metliki tradicionalna vinska vigred, na njej sta se srečala Pretnarjev sin in Grahkov oči. Beseda je kmalu dala besedo, prišlo je do prepira in pretepa, v katerem je sodelovalo še nekaj Romov; Janez Pretnar mlajši je v tem dvoboju potegnil krajši konec. Razkol med gradaškimi in svržakimi Romi se je s tem še poglobil. Dogodek na vigredi je Pretnarja baje bolel, Grahku se je hotel maščevati. Kot je povedal Branko, in to je potrdilo tudi nekaj prič, ga je Pretnar iskal in zasledoval, povsem naključno pa sta se srečala letošnjega 5. aprila.

Oba sta v Metliko prišla s svojima

ženama, Pretnar z Olgo, Branko pa z Jožico Hudorovac; obe sta bili tudi priča obračuna na Trgu svobode. Pretnar je velikemu senatu novomeškega sodišča takole opisal dogajanje:

»Z Janezom sva se srečala na trgu nasproti slikarja (fotograf op. p.), rekel sem mu, da me je zaparkiral, naj umakne avto. On je to storil, še prej pa odvrgnil, naj počakam, češ da bom videl svoje. Nisem se zmenil za to. Odšel sem v kombi, k otrokom, Pretnar pa je avto zapeljal nekaj naprej in potem stopil iz njega. Šel je proti meni in vpil. Takrat sem se sam stopil iz kombija, on pa se je pričel umikati proti svojemu avtu. Tam se je ustavljal, jaz pa sem šel do njega, potegnil pištolo in ustrelil. Ko nisem nikjer videl nobene rane, sem ustrelil še enkrat. Videl sem, da mu iz rane teče kri, zato nisem več streljal.«

Ta Grahkova zgodba je nekaj drugačna od tiste, ki jo je sam izpovedal

med postopkom in kot jo je pokazala preiskava. Če že drugače ne, je nesporno, da je oddal tri strele, vse iz neposredne bližine; eden je Pretnarja zadel v podlaht, drugi v ramo in tretji v levo stran prsi. Poškodbe so bile take, da jim je Pretnar že naslednji dan podlegel.

»Žal mi je, da sem ga ubil, Pretnarjem sem tudi pripravljen povrniti s tem povzročeno škodo. Naj sodniki pri sodbi upoštevajo moje in njegove prekrške,« je še na koncu svoje izpovedi dodal Branko Grahk. Kako in koliko bodo sodniki upoštevali te njegove besede, ni znano, kajti obravnava je bila v petek preložena. Senatu je uspelo zaslišati vse priče, za sklepní del je zmanjkalo časa. Najbolj so bili nad takšno odločitvijo senata razočarani številni Romi, verjeto pa tudi miličniki, ki bodo morali petkove varnostne ukrepe ponoviti vsaj še enkrat.

BOJAN BUDJA

Sporočilo pragozda človeku

Razstava ob 100-letnici varovanja pragozdov na Slovenskem, ki bo potovala še po ostalih občinah

KOČEVJE — Tajnost, varovanje in tudi borba za obstanek je sporočilo pragozda, ki se ga učimo gozdarji. V gozdu in pragozdu odkrivamo tajne naravnih zakonov, ki jih je treba spoštovati, če želimo preživeti. To je misel gozdarskega strokovnjaka iz GG Kočevje Tomaža Hartmana, enega izmed oblikovalcev razstave »Sto let varovanja pragozdov na Slovenskem,« ki bo še do 10. oktobra na ogled v Likovnem salonu v Kočevju.

Razstava je razdeljena na tri dele. V informativnem delu je razstavljena najprej kopija zapisa gozdarskega strokovnjaka dr. Leopolda Hufnagla, ki dokazuje, da se je pred 100 leti prav na Kočevskem začelo načrtno varovanje slovenskih pragozdov. V nadaljevanju tega dela pa so še zanimivi in učinkoviti posterji, ki jih je narisal slikar božo Kos po zamisli Tomaža Hartmana. V drugem delu so grafike o pragozdu, ki govorijo o tem, kako slikar — gozdar vidi in občuti pragozd. V tretjem delu pa so razstavljene fotografije o rastlinstvu in živalstvu v pragozdu. To so najuspešnejše barvne in črno-bele fotografije, ki

so jih poslali na nagradni natečaj kočevski in drugi fotoamaterji Janez Konečnik, Tomaž Hartman, Marko Figar, Hrvoje Oršanič, Oskar Dolenc, Janez Papež, Edo Žitnik, Marko Masterl, Boštjan Tarman, Mirko Perušek in Ljubo Čenčič. Pravzaprav ima razstava še četrti del: naravne skulpture iz pragozda, ki so jih postavili v Likovni salon in pred njega za dekoracijo.

Razstava je last SIS za gozdarstvo Slovenije in Splošnega združenja gozdarstva Slovenije, ki sta tudi pokrovitelja razstave. Odprl jo je predsednik republiškega Zavoda za varovanje naravne in kulturne dediščine Slovenije Stane Peterlin. Na otvoritvi so bili prisotni tudi predsednik instituta za gozdarstvo Marko Kmecl, predsednik Splošnega združenja za gozdarstvo Ciril Remič in drugi. V kulturnem programu ob otvoritvi so nastopili učenci kočevske glasbene šole.

J. PRIMC

NOVE KASETE IZ SRAKE

V novomeškem snemalnem studiu Sraka je te dni spet živo in glasno. Po uspehih, ki jih je studio doživel z izdajo kaset ansamblov RŽ, Nagelj, Modre kronike in predvsem cirtarja Karlija Gradišnika — kaseti hiti proti srebrni nakladi — snujejo nove podvige. Ob strokovni pomoči nekaterih najbolj znanih slovenskih producentov narodnozabavne glasbe — Kajetana Zupana, Borisa Kovačiča in Marjana Ogrina — bo izšla nova kaset s šestimi ansambli z letošnjega Ptujkega festivala domače glasbe. Naslov kasete bo »Jesenske domače 89« in bo izšla konec oktobra, kot tudi kaseti, »Večer ob citrah« ter kaseti »Slonček Tonček«, namenjena najmlajšim. Novembra bo v založbi Srake izšlo še nekaj kaset: predvidoma že dolgo pričakovani prvenec priljubljene ansamble Ivana Pujga in nova stvaritev Modre kronike, tokrat posebna »vroča« izdaja. V pripravi je tudi nova kompilacijska kaseti z različnimi, predvsem nekoliko manj znanimi narodnozabavnimi ansambli »Zimske domače«. Zanimivimi ansambli, ki bi želeli sodelovati pri tej kaseti različnih izvajalcev, naj za podrobne informacije pokličejo studio Sraka. (dv)

NAGRADA KONEČNIKU — Inženir GG Kočevje Janez Konečnik (levi) prevzema nagrado, Jarmov kip, za najboljše diapozitive o pragozdovih. (Foto: PRIMC)

Konečnik dvakrat najboljši

Z razstave ob stoletnici pragozdov

KOČEVJE — Na otvoritvi razstave ob 100-letnici varovanja pragozdov na Slovenskem so podelili tudi nagrade in priznanja za najboljše diapozitive in fotografije na temo pragozdov. Natečaj je bil anonimen, predsednik žirije pa je bil Marjan Smrček iz Ljubljane. V skupini diapozitivov je bil naslednji vrstni red nagradencev: 1. Janez Konečnik, 2. Janez Papež, 3. Tomaž Hartman, vsi trije iz GG Kočevje. Vsi trije so prejeli za nagrado kipe, ki jih je po navdihu iz obiska pragozda ustvaril akademski kipar Stane Jarm. Tudi v skupini fotografij je dobil prvo nagrado Janez Konečnik iz Kočevja, drugo Oskar Dolenc iz Ljubljane, tretjo an spet Tomaž Hartman iz Kočevja. Nagradenci v tej skupini so prejeli grafike z motivi iz pragozda, delo slikarja Boštjana Koširja.

KNJIGA, FILM IN SLIKANICA O PRAGOZDOVINI

LJUBLJANA — Te dni bo izšla knjiga »Pragozdovi na Slovenskem«. Njen avtor je profesor Dušan Mlinšek, ki predava na gozdarski fakulteti v Ljubljani. Posnetega je tudi že večina materiala za film o pragozdovih. V pripravi je še otroška slikanica o pragozdovih.

V Mozlju je bilo »vroče-pekoče«

Spet uspela zabavna prireditev, za katero ima največ zaslug Ive Stanič

MOZELJ — Po juljski »Oslovski noči« so člani KSD Ciril Dekval iz Mozlja v septembru spet organizirali zelo uspešno zabavno prireditev »Vročé — pekoče«. Vsi gostje tudi zadnjo prireditev le hvalijo, posebno pa še glavne organizatorja Iveta Staniča.

Ive Stanič ugovarja, da sam za uspehe nima posebnih zaslug. Tokrat je zaslužnih kar okoli 70 prebivalcev Mozlja, Kočevja in še nekaterih krajev. Posebna zahvala velja vsem 51 nastopajočim v nad 4 ure dolgem programu. Dobiček prireditve bodo namenili za preurejanje nekdanje šolske stavbe v kulturni dom in gasilsko orodništvo.

Prireditve se je začela z nastopom nekaterih nekdanjih ansamblov zabavne glasbe, ki sicer več ne igrajo. (Roški fantje, Veterani, Alč in Maji), Tofsy in Festa pa sta mlajša ansambla. Na tekmovalju harmonikarjev je zmagal Jakob Kovač iz Osilnice, drugi je bil Karlo Špehar, tretji Cveto Križ itd. Izven konkurence sta nastopila brata Vebleta. Med pevci, ki bolj ali manj redno pojejo, so nastopili: Breda Bevc, Nataša Lavrič, Peter Besal, Jože Lisac, Dušan Cebin in Peter Movrin. V drugi skupini pa naj bi pele znane osebnosti, ki igrajo v občini prvo violino v politiki in gospodarstvu. Prav v tej skupini pa je manjkalo največ prijaviteljev. Edina prava politika in nepevca, ki sta pela, sta bila Toni Colnar (sekretar P OK

ZSM) in Anica Kosten (predsednica OK SZDL), medtem ko je tretji v tej skupini, Ciril Štrumbelj, dolgoletni uspešni pevec v MPZ Svoboda Kočevje.

Tudi med humoristi je bil osip. Od napovedanih šestih sta nastopila le dva: Cveto Polajnar in Vinko Fugina («Kočevski šljajser»), ki sta razdrla marsikatero »pekočo« iz kočevske stvarnosti.

Najbolj zabavno pa je bilo gotovo med tekmovalcem za mistre Kočevja. »Starejši mladinci« so tekmovali bolj za šalo in zabavo. Zmagal je najtežji, Milan Koritnik, in si prislužil debelo sala-

mo. V drugem delu pa so se pokazali v kopalnih in napejalni mišice mlajši tekmovalci. Stroga ženska komisija je prisodila 1. mesto Srečku Majetiču, 2. Igorju Martiču, 3. Zlatku Kiliču.

Tekmovalci za miss Kočevja pa bi skoraj klavno propadli. Prijavljenih deklet ni bilo. Zadevo je rešil vodja tekmovalca Lado Gašparac. Žirija je kar med plesom pod njegovim vodstvom izbrala tri najlepše primerke ženskega spola, vse tri razglasila za najlepše in jim prisodila prvo mesto.

J. PRIMC

GOBARSKA RAZSTAVA

ŽUŽEMBERK — Gobarska družina Novo mesto skupaj z osnovno šolo 7. korpusa in pod pokroviteljstvom KZ Krka — TZO Žužemberk pripravlja v petek, 29. septembra, in soboto, 30. septembra, razstavo gob v telovadnici TVD Partizan. Na razstavi bodo gobarski strokovnjaki obiskovalcem postregli s koristnimi nasveti iz gobarskega sveta.

DOMOVINA JURČKOV VELIKANOV — Novomeščanka Majda Luzar je v nedeljo popoldan »raziskovala« zapuščene kočevarske vasi v Kočevskem Rogu in naletela na pravo domovino jurčkov velikanov. Ker s seboj ni imela ne košare ne tovorne avtomobilske prikolice, je odtrgala le nekaj primerkov, med katerimi je največji na tehtnici potegnil kilo in četrt. Vse tako kaže, da gobarjev v teh krajih še ni bilo. Lokacija ni skrivnost. Majda je pred Kočevskimi Poljanami zavila v desno z glavne ceste in se peljala do table Rampoha. Tu je pustila avto, vse ostalo pa je bilo bližju. (Foto: J. P.)

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvaliti, ali pa opozoriti na zanimiv dogodek in domačih krajev. Prislunhili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek popoldan, med 19. in 20. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prislunil.

UGANI: KAM PO UKINITVI SISOV

— Ate, a bodo res ukinitli sise?
— Tako govorijo.
— Je na sistih veliko zaposlenih?
— Kar precej.
— Koliko?
— Natančnega števila ne vem.
— A bodo potem ostali ti uslužbenci brez služb?
— Verjetno ne bo ostal nihče na cesti.
— Bodo šli delat za stroje v tovarno?

— Teško verjamem.
— Bodo obdelovali kmetije?
— Ne bodi smešen.
— Kaj pa bodo potem delali?
— To je pretežko vprašanje zame. Vprašaj me kaj lažje.
— Zakaj pa sploh ukinitvi sise?
— Baje so neučinkoviti. Predragi so.
— Neučinkoviti so?
— Da, preveč je birokracije, preveč je administracije.

— Ne razumem. Razloži mi natančneje, prosim.
— No ja, preveč je papirja, preveč se piše, preveč sestankuje, preveč govori in premalo dela.
— Je tudi stric Komolčič v službi v sishih?
— Ne, on dela v občinski upravi. Zakaj sprašuješ?
— Teta Zoja pravi, da na občini ne uelajo drugega, kot premetavajo papirje, pa sem mislil...

— Slabo si mislil, Mali.
— Morda. Se mi je pa kljub temu posvetilo.
— Da nisi morda našel rešitve za vse tiste, ki bodo ostali brez služb, ko bodo sise ukinitli?
— Prav to.
— Za dve lučki staviš, da se bodo vsi zaposlili v občinski upravi.

TONI GASPERIČ

studio D in Dolenjskega lista

Lestvica narodnozabavne glasbe

Zreb je ta teden dodelil nagrado Studia D BOJANU VOLKU iz Kanja. Lestvica pa je ta teden takšna:

- (1) Glažek je nalič — ANSAMBEL F. MIHELICA
- (2) Šopek za mamico — RŽ
- (3) Kaj pa zdaj? — ANSAMBEL J. BURNIKA
- (4) Polka ples je za Slovence — LIPA
- (5) Ti boš pozabil — ANSAMBEL M. KAPŠA
- (6) Časa sreče — TONI VERDERBER
- (7) Pozabi skrbi — ANSAMBEL B. KOVAČIČA
- (8) Za naše prijatelje — ANSAMBEL V. MUŽENIČA
- (9) Kadar si sam — TOPLAR
- (10) — Naša pesem — ANSAMBEL F. POTOČARJA

Predlog za prihodni teden: Slovenci smo veseljivi — ANSAMBEL IVANA RUPARJA

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68009 Novo mesto